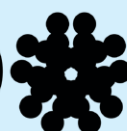
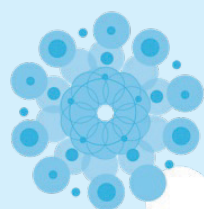

החוג למדע האחיות (Nursing)
בית הספר למקצועות הבריאות
הפקולטה למדעי הרפואה והבריאות ע"ש גרין
אוניברסיטת תל אביב

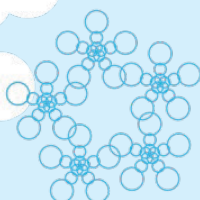

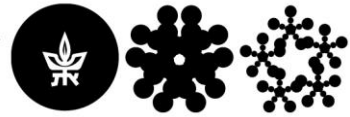
התכנית הכללית

תדריכים לשנה ג'
תשפ"ו (2025-2026)

המחקר
של היום -
רפואת המחר

התכנית הכללית לתואר ראשון במדעי האחיות

תדריכים לשנה ג'

תשפ"ו (2025-2026)

תוכן העניינים

עמוד	נושא
3	Ethics in Nursing (0162.5002)
11	חדשנות טכנולוגית ומובילות דיגיטלית (0162.3158).....
16	מערכת הבריאות בישראל (0162.3157).....
20	עשייה מקצועית מבוססת ראיות צעד אחר צעד: מודל יישומי בעשייה הקלינית באחיות (0162.3156)
23	בריאות וחולי במצבי חירום, מצבי אסון, מצבים דחופים וטראומה – עיוני (0162.3160).....
32	התנסות קלינית במחלקה לרפואה דחופה (0162.4116).....
39	בריאות וחולי הנפש - עיוני (0162.3126).....
50	בריאות וחולי הנפש - התנסות קלינית (0162.3127).....
59	בריאות וחולי במעגל חיי האישה - עיוני (0162.3110).....
66	בריאות וחולי במעגל חיי האישה - התנסות קלינית (0162.3111)
82	בריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר - עיוני (0162.3112).....
93	בריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר - התנסות קלינית (0162.3113).....
99	התנסות קלינית בקהילה (0162.3159).....
115	תדריכים עבור מסלול 'פסגה' בלבד
116	Ethics in Nursing (0162.8313)
124	חדשנות טכנולוגית ומובילות דיגיטלית (0162.7318).....
129	מערכת הבריאות בישראל (0162.7321).....

מספר קורס : 0162.5002

אתיקה במדעי האחיות

מספר ש"ס 2

מועד הקורס כללית: תשפ"ו, שנה ג', סמסטר ב', ימי ה'

מרצות הקורס כללית : עליזה גולדמן אימייל aliza.goldman@outlook.com
ד"ר אפרת רם טקטין efrat.ram-tiktin@biu.ac.il

רציונל

הקורס הינו קורס מקוון היברידי הנלמד בשפה האנגלית.
חלק מהשיעורים מתקיימים באופן פרונטלי בכיתה (או במידת הצורך כשיעורים סינכרוניים באמצעות זום) וחלק מהשיעורים הם בקצב עצמי לא סינכרוני, הזמינים בפלטפורמה המקוונת של הקורס דרך המודל.
הסטודנטים יכירו תיאוריות אתיות וירכשו כלים לקבלת החלטות אתיות במדעי האחיות ובבריאות בכלל. הסטודנטים ישתתפו בדיונים על מנת להציג טיעונים אתיים וייקחו חלק בהתלבטות.

מטרות הקורס

- (1) לקשר את המושגים והמונחים מפילוסופיית המוסר עם עקרונות מקצועיים במדעי האחיות.
- (2) זיהוי קונפליקטים ודילמות אתיות במדעי האחיות.
- (3) לפתח מודעות ורגישות מוסרית.
- (4) ליישם מודלים של קבלת החלטות במקרים רלוונטיים.
- (5) התנסות בהתלבטות ובנימוקים אתיים.
- (6) קשר בין המושגים האתיים עם הקוד האתי של האחיות והאחים בישראל.

יעדי הקורס

הסטודנט יכיר תיאוריות ומושגים אתיים עיקריים הרלוונטיים למקצוע האחיות ;
רכישת כלים לקבלת החלטות לניתוח והתמודדות עם סוגיות אתיות של שירותי בריאות.

שיטות הוראה

הרצאות, הרצאות מוקלטות, דיונים בכיתה ובקבוצות קטנות, צפייה וניתוח סרטונים, ניתוח מאמרים אקדמיים, חידונים קצרים ותרגול (באינטרנט).

דרישות הקורס

השתתפות חובה בשיעורים בכיתה (סינכרוניים) ; השלמת כל החלקים של השיעורים העצמאיים (הא-סינכרוניים)

הערכת הקורס

- נוכחות והשתתפות [5%] השתתפות סדירה
- מטלות הקורס [20%] כולל השלמת הפעילות של השיעורים המוקלטים מראש פלוס מטלה של חיבור בנושא הקורס, הדן בסוגייה עכשווית הרלוונטית לתכני השיעורים-המטלה תעשה ותוגש בזוגות. הנחיות ינתנו במהלך מפגשי הקורס.
- בחינה מסכמת [75%]

פירוט המפגשים ותכני הקורס

שבוע	תוכן	מרצה	הערות
1	מבוא לאתיקה הגדרת האתיקה, מיפוי תחומי האתיקה תוך התמקדות באתיקה נורמטיבית - תיאוריות אתיות המאפשרות לנו להגדיר מה יכול להיחשב טוב או רע, נכון או לא נכון, כללים ועקרונות באתיקה (כולל הקוד האתי של האחיות והאחים בישראל) וארבעת העקרונות של הביואתיקה. The vintage Sedan, The Trolley Problem, בהרצאה ייערך דיון על מקרה לדוגמא.	עליזה גולדמן	בסוף ההרצאה תהיה התייחסות לדרישות הקורס, דרכי הוראה, עובדי הוראה, עזרי למידה וכו'.
2	אתיקה וחוק נתייחס לממשק שבין: משפט, אתיקה מקצועית ואתיקה אישית. נראה כיצד הן נוקטות פעמים רבות גישות דומות, אך יכולות גם להיות בקונפליקט זו עם זו. מה שעלול להוות אתגר עבורנו בעבודה.	עליזה גולדמן	
תאוריות אתיות			
3	מוסר המידות ועקרון האפקט הכפול (DED) תאוריית המידות וכיצד היא שונה מדאונטולוגיה ותועלתנות. זה נראה במבט ראשון מאוד אינטואיטיבי, אולי אפילו רוחני ואפילו פחות מחייב או "מדעי" מתיאוריות אתיות אחרות. נעסוק ברלוונטיות של תורת המידות הטובות לחיי היומיום כאנשי מקצוע בתחום הבריאות, במיוחד בזמנים מאתגרים כמלחמה.	עליזה גולדמן	
4	דאונטולוגיה מבוא לתאוריות אתיות. עמנואל קאנט הוגה בעל תיאוריית הדאונטולוגיה שכולל את תפיסתו המפורסמת של הציווי הקטגורי כאינטואיטיבי וקצת קל לתפיסה. בהרצאה נציג היבטים יסודיים של התיאוריה של קאנט.	ד"ר אורן אסמן	א-סינכורני
5	תועלתנות תועלתנות היא תיאוריה אתית השייכת לתיאוריות תוצאתיות. היא שופטת מעשה כאתי על סמך השלכותיו. בהרצאה זו, המרצה מבדיל את התועלתנות מגישות תוצאתיות אחרות (כגון אגואיזם או אלטרואיזם);	ד"ר אורן אסמן	א-סינכורני

		מתייחס למספר צורות מוצעות של תועלתנות (אקט תועלתנות וכלל תועלתנות)	
א-סינכרוני	פרופ' רבקה קוקלה	אוטונומיה הרצאה זו מתחילה עם סקירה מהירה של 4 העקרונות, ואז נעבור להתמקד ב"אוטונומיה". אוטונומיה נחשבת לפעמים ל"ראשונה בין שווים" כאשר דנים בארבעת העקרונות של אתיקה ביו-רפואית. בעוד שהמשמעות המילולית שלו פשוטה - "שלטון עצמי", המושג הזה שרומז ל"כתיבת הסיפור בעצמו" רחוק מלהיות פשוט. כמו כל רעיון מופשט, הוא יכול להכיל רמות שונות ובכך להתפרש בדרכים רבות, ולהכיל מצבים רבים. חוקרת אחת ששילבה את הדיון הנורמטיבי עם הנמקה מעשית בעניין זה היא פרופ' Rebecca Kukla. בהרצאה זו, היא מציעה חמישה מרכיבי ליבה שיכולים להיחשב כקריטריונים לדיון ברמת האוטונומיה במקרים שונים: חירות ואוטונומיה חיובית, הגדרה עצמית, עצמאות, יושרה וסוכנות.	6
א-סינכרוני	ד"ר אורן אסמן	צדק צדק נחשב למפתח באתיקה של שירותי בריאות. מצופה מאחים ואחיות לקדם צדק. צדק הוא גם אחד מארבעת העקרונות של האתיקה הביו-רפואית. כמו במושגים מופשטים אחרים, זה אולי נראה מובן אבל גם יכול להיות מוסבר ולהתפרש בדרכים שונות. נעבור על הגדרות הליבה של צדק, על ההבחנה בין צדק חלוקתי למתקן, ונתמקד בראשונה. נלמד על שלושת ההיבטים של צדק חלוקתי: תוכן, עקרונות ותחום, ונראה באמצעות דוגמאות כיצד הם חלים על נושאי בריאות	7
זום	עליזה גולדמן	מודל קבלת החלטות אתיות בשיעור זה נדון במקרה מבחן, נשתמש במודל של קבלת החלטות אתיות, תוך התייחסות לקוד האתי של האחים והאחיות בישראל וחיבורו עם התיאוריות, העקרונות והמושגים האתיים שנדונו עד כה בקורס.	8
	עליזה גולדמן	אתיקה במדעי האחיות במצבי קיצון – בעת במלחמה, בחזית ובעורף בהרצאה זו נתמקד בנושאים הרלוונטיים ביותר לאתיקה ביו-רפואית ובאחיות צבאית. תחילה נדון בסוגיית הנאמנות הכפולה, כאשר כאיש מקצוע אדם מוצא את עצמו מחויב ליותר ממערכת אחת של נורמות, שני קודים אתיים שונים: הנורמות הרפואיות והנורמות הצבאיות. נלמד על טריאז' כדרך להקצות טיפול בתנאים קיצוניים ונדון אם הוא חל כאשר איננו יכולים לקיים את עקרונות הצדק, או אם זה עיקרון של צדק.	9
א-סינכרוני	ד"ר אורן אסמן	אתיקה ומשפט רפואי בגרמניה הנאצית	10
א-סינכרוני	ד"ר אורן אסמן	אמירת אמת לחולה אמת ואמירת אמת מוזכרות לעתים קרובות כחובה מוסרית בסיסית באתיקה רפואית, יש המגדירים אותה כאחד מעקרונות האתיקה הביו-רפואית או לפחות כנובעת מאחד מארבעת העקרונות של האתיקה הביו-רפואית.	11

		אמינות, הקשורה קשר הדוק לאמינות, מוזכרת כסגולה חשובה לאנשי מקצוע בתחום הבריאות. הרצאה זו מתמקדת בכמה הגדרות אפשריות של אמת ושקר, דוגמאות עכשוויות של התלבטויות אתיות בתחום הבריאות ובתחומי חיים אחרים הקשורים לאמירת אמת, וכמה טיעונים הקשורים לאמירת אמת ולהיקף הרצוי שלה.	
12	עליזה גולדמן	סוגיות אתיות עכשוויות בישראל- סוף חיים, AI ברפואה, מרפאת IVF ופונדקאות) סיכום הקורס, שאלות ותשובות ההרצאה תעסוק בשאלות אתיות שמתמודדים איתם אחים ואחיות בסוגיות מיוחדות כגון סוף החיים, מול המטופלים ובני המשפחה. מפגש זה יספק לסטודנטים הזדמנות לסקירה מודרכת אחרונה של חומר הקורס. הסטודנטים יוזמנו לשאול שאלות ולהעלות סוגיות שנתקלו בהן במהלך הקורס או במהלך הלמידה למבחן המסכם.	

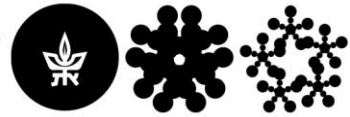
ספרות חובה

***ייתכנו עדכונים בנושאים, סדר ההרצאות והספרות במהלך הסמסטר, שיפורסמו בהמשך.**

- Gold A., Greenberg B., Strous R., Asman O., When Do Caregivers Ignore the Veil of Ignorance? An empirical Study on Medical Triage Decision-Making, *Medicine, Health Care and Philosophy*. 2021. 24(2), 213-225. DOI: 10.1007/s11019-020-09992-x
- Panza, C. and Potthast, A. 2010. Ethics for Dummies.
- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Medical Ethics for Dummies
- Sara T Fry, Robert M Veatch, Carol Taylor. 2011. Case studies in nursing ethics-Jones & Bartlett Learning
- Brian Boone. 2017. Ethics 101: From Altruism and Utilitarianism to Bioethics and Political Ethics, an Exploration of the Concepts of Right and Wrong.
- Israeli Nurses' Code of Ethics, 2018.

ספרות מומלצת (בעברית):

- יחיאל מיכל בר אילן. אתיקה רפואית ביהדות: הסטוריה, הלכה והחוק הישראלי. ירושלים: הוצאת מאגנס, 2019.
- Hagai Boas, Yael Hashiloni-Dolev, Nadav Davidovitch, Dani Filc, and Shai Lavi (Editors). Bioethics and Biopolitics in Israel. Cambridge University Press, 2018.
- גוטמן, ד. (2001) תיאוריות אתיות, בתוך גוטמן, ד. אתיקה למקצועות טיפוליים. (עמ' 33-25) תל אביב: הוצאת דיונון
- גליק, ש. (2009) אתיקה ברפואה בתוך כשר, א. (עורך) מבואות לאתיקה א (עמ' 208-199). ירושלים: הוצאת מאגנס.
- זמיר, י. (2009), אתיקה ומשפט. בתוך כשר, א. (עורך), מבואות לאתיקה א (עמ' 36-22). ירושלים: הוצאת מאגנס
- ארבעה ערכי יסוד של האתיקה הרפואית (בתוך אתיקה רפואית: כללים וניירות עמדה, עורך אבינועם רכס, ההסתדרות הרפואית לישראל, 2014, עמ' 19
- יצחק קרייס וערן דולב, 'אתיקה ברפואה צבאית – תחום ייחודי', הרפואה הצבאית 2004, כרך 1, חוברת מס' 1, יוני 2004, עמ' 37-8.

- וויאן ספיץ, רופאים מהגיהנום, מעריב: 2008, עמ' 23-34.
- אניטה נובל, תיווך לשוני ותרבותי של שירותים חברתיים, הד: האולפן החדש, גיליון 91, אביב תשס"ז 2007, עמ' 18-28
- אבינעם רכס, 'בין אמונה לרפואה', זמן הרפואה 54, יוני-יולי 2006, עמ' 54
- הלשכה לאתיקה, 'רפואה ואמונה בטיפול הרפואי', זמן הרפואה 54, יוני-יולי 2006, עמ' 54
- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Part III, Chapters 9-11, pp. 33-37; 147-217. *Medical Ethics for Dummies*

Ethics in Nursing Sciences

Syllabus: Tel Aviv University, Gray Faculty of Medical & Health Sciences, The Stanley Steyer School of Health Professions, Department of Nursing Sciences, General Program for Bachelor of Nursing Sciences.

Title: Ethics in Nursing Sciences

Name Of the Lecturer: Aliza Goldman

Year Offered: 2025-2026

Semester: A

Time:

Number of Hours / Credits: 2

Prerequisites Mandatory / Elective: nothing

Goals/ Learning Outcomes:

Course Objectives

1. To connect ethical and moral philosophy concepts with professional nursing principles.
2. To identify ethical conflicts and dilemmas in nursing practice.
3. To develop moral awareness and sensitivity.
4. To apply ethical decision-making models to relevant cases.
5. To practice ethical reasoning and argumentation.
6. To relate ethical concepts to the Israeli Code of Ethics for Nurses.

By the end of the course, students will be able to:

- Demonstrate knowledge of key ethical theories and concepts relevant to the nursing profession.
- Acquire tools for decision-making and analysis of ethical issues in healthcare services.

Course Description / Summary:

This course introduces students to core ethical theories and provides tools for ethical decision-making in nursing and healthcare in general. Students will participate in discussions, learn to present ethical arguments, and engage in ethical reasoning and deliberation. The course will be taught in English.

Week-By-Week Content, Assignments, Reading:

Week	Topic	Lecturer	Notes
1	Introduction to Ethics Definition of ethics and an overview of ethical domains, with a focus on normative ethics. - Overview of ethical theories used to evaluate right vs. wrong, and introduction to nursing's professional code of ethics, the 4 principles of bioethics and case based applied ethics. Deliberation exercises – the vintage Sadan, The Trolley Problem, Hypothetical/real case for the clinical field of medicine and nursing. Includes discussion of a case study.	Aliza Goldman	Course structure, teaching methods, instructors, and learning tools will be reviewed at the end of the session.
2	Ethics and Law Exploration of the interface between law, professional ethics, and personal ethics. Analysis of their overlaps and conflicts in the context of healthcare practice.	Aliza Goldman	
3	Virtue Ethics and the Doctrine of Double Effect Discussion of virtue ethics highlighting (DED) how it is different than deontology and utilitarianism. Apply virtue ethics to a clinical case and how it differs from rule-based approaches. Consideration of its relevance to healthcare professionals, especially during times of crisis.	Aliza Goldman	
4	Deontology Introduction to Kant's deontological theory and the concept of the categorical imperative.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
5	Utilitarianism Examination of utilitarian theory as a consequentialist framework. Distinction between act and rule utilitarianism and comparison to other consequentialist approaches.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
6	Autonomy Overview of the four bioethical principles, with a focus on autonomy. Based on the framework by Prof. Rebecca Kukla, including five core components: liberty, self-definition, independence, integrity, and agency.	Prof. Rebecca Kukla	Asynchronous
7	Justice Justice as a core principle in healthcare ethics. Introduction to distributive justice and its components with health-related examples.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
8	Ethical Decision-Making Models Case-based application of ethical decision-making models. Integration of ethical theories and the Israeli Nurses' Code of Ethics.	Aliza Goldman	zoom
9	Ethics in Extreme Situations: Military and Wartime Nursing Discussion of dual loyalty, triage ethics, and justice in crisis scenarios.	Aliza Goldman	
10	Medical Law and Ethics in Nazi Germany Historical case study of ethical and legal breakdowns in Nazi-era medicine.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
11	Truth-Telling in Healthcare Exploration of moral obligations to truth-telling	Dr. Oren Asman	Asynchronous

	and honesty. Includes definitions, dilemmas, and trust in healthcare.		
12	Focus on special ethical issues (spotlight on current national ethical dilemmas- end-of-life care, AI in medicine, IVF and surrogacy) Course Summary Final course wrap-up and Q&A session.	Aliza Goldman	

Assessment Method and Grade Composition:

- **Attendance and Participation: 5%**
Regular attendance in class
- **Course Assignments: 20%**
Completion of all online activities plus a written assignment addressing a contemporary ethical issue relevant to the course material. The assignment will be completed in pairs. More details will be provided in class.
- **Final Exam: 75%**

Bibliography:

Topics, lectures order, and literature might be updated during the semester which will be published.

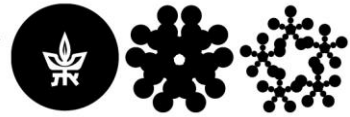
- Gold A., Greenberg B., Strous R., Asman O., When Do Caregivers Ignore the Veil of Ignorance? An empirical Study on Medical Triage Decision-Making, *Medicine, Health Care and Philosophy*. 2021. 24(2), 213-225. DOI: 10.1007/s11019-020-09992-x
- Panza, C. and Potthast, A. 2010. Ethics for Dummies.
- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Medical Ethics for Dummies
- Sara T Fry, Robert M Veatch, Carol Taylor. 2011. Case studies in nursing ethics-Jones & Bartlett Learning
- Brian Boone. 2017. Ethics 101: From Altruism and Utilitarianism to Bioethics and Political Ethics, an Exploration of the Concepts of Right and Wrong.
- Israeli Nurses' Code of Ethics, 2018.

Recommended reading:

- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Part III, Chapters 9-11, pp. 33-37; 147-217. *Medical Ethics for Dummies*

References in Hebrew:

- Gutman, D. (2001). *Ethical Theories*. In Gutman, D. *Ethics for Therapeutic Professions* (pp. 25–33). Tel Aviv: Dionon Publishing.
- Glick, S. (2009). *Ethics in Medicine*. In Kasher, A. (Ed.), *Introductions to Ethics I* (pp. 199–208). Jerusalem: Magnes Press.
- Zamir, Y. (2009). *Ethics and Law*. In Kasher, A. (Ed.), *Introductions to Ethics I* (pp. 22–36). Jerusalem: Magnes Press.

- *Four Fundamental Principles of Medical Ethics*. In *Medical Ethics: Guidelines and Position Papers*, edited by Avinoam Reches, Israel Medical Association, 2014, p. 19.
- Yitzhak Kreiss & Eran Dolev, *Ethics in Military Medicine – A Unique Field, Military Medicine*, Vol. 1, Issue No. 1, June 2004, pp. 37–38.
- Spitz, V. (2008). *Doctors from Hell*. Maariv Publishing, pp. 23–34.
- Nobile, A. (2007). *Linguistic and Cultural Mediation of Social Services. Hed: The New Ulpan*, Issue 91, Spring 2007, pp. 18–28.
- Reches, A. (2006). *Between Faith and Medicine*. *Zman Harefuah*, Issue 54, June–July 2006, p. 54.
- Ethics Bureau, *Medicine and Faith in Medical Treatment*. *Zman Harefuah*, Issue 54, June–July 2006, p. 54.

מספר הקורס 0162.3158

חדשנות טכנולוגית ומובילות דיגיטלית

שיעור- 1 ש"ס

מועד הקורס: סמסטר א', ימי חמישי בין השעות: 10-12, מסלול הסבת אקדמאים ופסגה

תאריכי הקורס: 6.11.25, 20.11.25, 4.12.25, 18.12.25, 1.1.26,

סמסטר ב', ימי חמישי בין השעות: 10-12, התוכנית הכללית

שעות:

מרצי הקורס: ד"ר מור סבאן morsaban1@tauex.tau.ac.il

ד"ר סיגלית ורשבסקי sigalwar@tauex.tau.ac.il

שעות קבלה: בתאום מראש

רציונל

מערכת הבריאות ניצבת מול אתגרים רבים ומשמעותיים על רקע הביקוש הגובר למשאבים דיגיטליים והמהפכה הדיגיטלית המאפשרת דרכי תקשורת חדשות. דיגיטציה של מערכת הבריאות משנה את אופי השירות ואת האינטראקציה הטיפולית, ובכלל זה באמצעות שימוש במודלים שפתיים גדולים ובריאות דיגיטלית. הדבר מחייב חדשנות בחשיבה ובעשייה, בשיטות ובסביבת עבודה בקרב כלל בוגרי מקצועות הבריאות. מקצועות הבריאות הרואים את המטופל ואת צרכיו במרכז העשייה, מהווים גורם חשוב ומוביל בהטמעת השינויים הנדרשים בקהילה ובאשפוז, תוך שימוש בכלים וטכנולוגיות דיגיטליות חדשות.

מטרות הקורס

- להכיר שיטות עבודה ומערכות תומכות החלטה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות בעולם הבריאות.
- להכיר את תחום הבריאות הדיגיטלית והטיפול מרחוק.
- להבין את המורכבות הנדרשת להטמעה של טכנולוגיות והאתגרים הכרוכים בשימוש בהן.
- להקנות ידע בתהליכי פיתוח חדשנות בארגוני בריאות והטמעת טכנולוגיות מתקדמות בעולם הבריאות.
- לפתח חשיבה ליזמות וחדשנות יצירתיות ולתרגל ידע וחשיבה יצירתית בתחום הבריאות.

יעדי הקורס

בסיום הקורס הסטודנט:

- יכיר שיטות עבודה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות בעולם הבריאות.

- יבין את ההשלכות של דיגיטציה (מערכות מידע ובינה מלאכותית) במערכת הבריאות על האינטראקציה הטיפולית.
- יכיר את תחום הבריאות הדיגיטלית ופתרונות לניטור וטיפול במטופלים מרחוק.
- יפתח ויתרגל חשיבה חדשנית ויצירתית למציאת פתרונות בתחום הבריאות, תוך התייחסות לאוכלוסיות שהשימוש בדיגיטציה הינו אתגר עבורם.

שיטות הוראה

הקורס משלב הרצאות, למידת עמיתים ולמידה עצמאית.

דרישות הקורס

קיימת חובת נוכחות בכלל המפגשים בקורס.

סיום לימודי שנה שנייה בהצלחה.

הערכת הקורס

הגשת מטלה מסכמת בקבוצות קטנות -100%.
ציון עובר- 60 (לחלק הקבוצתי ולחלק הפרטני).
הנחיות להגשה בנספח 1.

פירוט המפגשים ותכני הקורס

שבוע	תוכן	מרצה
1	מבוא לחדשנות וטכנולוגיה במערכת הבריאות	ד"ר מור סבאן
2	אוריינות טכנולוגיות ומונחי בסיס (אלגוריתמיקה, תיק קליני מחושב, בריאות דיגיטלית וטיפול מרחוק, בינה מלאכותית, מודלי שפה גדולים כמו ChatGPT, מדעי הנתונים וביג דאטא)	ד"ר מור סבאן+ד"ר סיגלית ורשבסקי
3	מיפוי והדגמה של טכנולוגיות קיימות בשימוש במקצועות הבריאות וחלוקה לסוגים (תומכות החלטה/מחליטות/מסייעות בפעולות פיזיות Bedside או remote)	TBD
4	שימוש בנתוני ענק לצורך קבלת החלטות רפואיות	יעלי כהן-מדענית נתונים בכירה
5	סוגיות ואתגרים בשימוש בטכנולוגיות בעולם הבריאות	ד"ר מור סבאן

ד"ר מור סבאן+ ד"ר סיגלית ורשבסקי	יזמות וחדשנות והנחיות למטלת הסיכום	6

ספרות חובה:

Beam, A. L., & Kohane, I. S. (2018). Big data and machine learning in health care. *jama*, 319(13), 1317-1318.

Khairat, S., Marc, D., Crosby, W., & Al Sanousi, A. (2018). Reasons for physicians not adopting clinical decision support systems: critical analysis. *JMIR medical informatics*, 6(2), e8912.

Johnson, D., Goodman, R., Patrinely, J., Stone, C., Zimmerman, E., Donald, R., ... & Wheless, L. (2023). Assessing the accuracy and reliability of AI-generated medical responses: an evaluation of the Chat-GPT model. *Research square*.

Lee, P., Bubeck, S., & Petro, J. (2023). Benefits, limits, and risks of GPT-4 as an AI chatbot for medicine. *New England Journal of Medicine*, 388(13), 1233-1239.

Lee, S. M., & Lee, D. (2021). Opportunities and challenges for contactless healthcare services in the post-COVID-19 Era. *Technological Forecasting and Social Change*, 167, 120712.

Leslie, D., Mazumder, A., Peppin, A., Wolters, M. K., & Hagerty, A. (2021). Does "AI" stand for augmenting inequality in the era of covid-19 healthcare?. *bmj*, 372.

Sallam, M. (2023). ChatGPT utility in healthcare education, research, and practice: systematic review on the promising perspectives and valid concerns. In *Healthcare* (Vol. 11, No. 6, p. 887). MDPI.

Trocin, C., Mikalef, P., Papamitsiou, Z., & Conboy, K. (2023). Responsible AI for digital health: a synthesis and a research agenda. *Information Systems Frontiers*, 25(6), 2139-2157.

Wiens, J., Saria, S., Sendak, M., Ghassemi, M., Liu, V. X., Doshi-Velez, F., ... & Goldenberg, A. (2019). Do no harm: a roadmap for responsible machine learning for health care. *Nature medicine*, 25(9), 1337-1340.

Alkhaqani, A. L. (2023). ChatGPT and Nursing Education: Challenges and Opportunities. Al-Rafidain Journal of Medical Sciences (ISSN 2789-3219), 4, 50-51.

Broussard, M. (2018). Artificial unintelligence: How computers misunderstand the world. mit Press.

Sun, G. H., & Hoelscher, S. H. (2023). The ChatGPT storm and what faculty can do. Nurse Educator, 48(3), 119-124.

Saban, M., & Dubovi, I. (2024). A comparative vignette study: Evaluating the potential role of a generative AI model in enhancing clinical decision-making in nursing. Journal of Advanced Nursing.

Rosen, S., & Saban, M. (2023). Can ChatGPT assist with the initial triage? A case study of stroke in young females. International Emergency Nursing, 70, 101340.

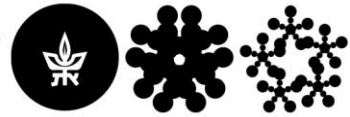
Gunawan, J. (2023). Exploring the future of nursing: Insights from the ChatGPT model. Belitung Nursing Journal, 9(1), 1-5.

Ford, E., Edelman, N., Somers, L., Shrewsbury, D., Levy, M. L., Van Marwijk, H., ... & Porat, T. (2021). Barriers and facilitators to the adoption of electronic clinical decision support systems: a qualitative interview study with UK general practitioners. BMC medical informatics and decision making, 21(1), 1-13

Rao, A., Kim, J., Kamineni, M., Pang, M., Lie, W., Dreyer, K. J., & Succi, M. D. (2023). Evaluating GPT as an Adjunct for Radiologic Decision Making: GPT-4 Versus GPT-3.5 in a Breast Imaging Pilot. Journal of the American College of Radiology.

Sutton, R. T., Pincock, D., Baumgart, D. C., Sadowski, D. C., Fedorak, R. N., & Kroeker, K. I. (2020). An overview of clinical decision support systems: benefits, risks, and strategies for success. NPJ digital medicine, 3(1), 1-10.

Bobba, P. S., Sailer, A., Pruneski, J. A., Beck, S., Mozayan, A., Mozayan, S., ... & Chheang, S. (2023). Natural language processing in radiology: Clinical applications and future directions. Clinical Imaging.

נספח 1- הנחיות להגשת המטלה המסכמת

הנחיות למטלת סיום בקורס חדשנות טכנולוגית ומובילות דיגיטלית

1. עליך לבחור קבוצה. כל קבוצה תכלול כ-3-4 חברים מקסימום.
 2. בחירת מקרה קליני ומודל שפה (צ'אט) בו תעבדו למטלה המסכמת. באפשרותכם לבחור לעבוד ב-ChatGPT, ב-Claude או ב-Gemini.
 - בקובץ שייצורף במודל אתם מתבקשים לבחור את המקרה אותו תרצו לנתח ואת הכלי בו תרצו להשתמש שימו לב, כל הקודם זוכה (:)
 3. כל קבוצה תקבל את הקלט להטמעה בתוך הצ'אט. הקלט יכלול תיאור פרטי המקרה (טקסט) ותמונה. תיאור המקרה יכלול שאלות מנחות שעליכם לשאול את הצ'אט.
 - את הקלט (פרטי המקרה) אתם מתבקשים להכניס בחלקים לפי השאלות המובנות.
 4. בתום ניתוח המקרה ע"י הצ'אט אתם מתבקשים להשיב על השאלות הבאות:
 - 4.1 מה מידת הדיוק של הצ'אט לדעתכם בפתרון המקרה? האם היו טעויות? אם כן, מהן? (25 נק', 2/3 עמוד). אנא התייחסו לפענוח ההוראות הכתובות והתמונה.
 - 4.2 אנא ציינו משפטים מיותרים שהצ'אט השתמש בהם לפתרון המקרה (25 נק', 1/2 עמוד)
 - 4.3 האם לדעתכם הצ'אט הפגין יכולת לזהות הטיות או מגבלות בפרשנות המקרה? כיצד ניתן לשפר את הביצועים של הכלי בהתמודדות עם מקרים דומים? (25 נק', עד עמוד).
 - 4.4 האם תרצו להשתמש בכלי כזה בעבודתכם בשטח? אנא נמקו את תשובותיכם תוך התייחסות לתכנים אשר הועלו בקורס (25 נק', עד עמוד).
- *יש להגיש במייל לעוזרת ההוראה בקורס- קובץ אחד עד התאריך הייעודי שייקבע בהמשך:
1. פתרון המקרה ע"י הצ'אט (כולל כותרת המקרה, סוג המודל ופרטי שמות חברה הקבוצה)
 2. תשובות לסעיפים 1-4

מספר קורס : 0162.3157

מערכת הבריאות בישראל

2 ש"ס

מועד הקורס : תשפ"ו, שנה ג' סמסטר ב', ימי חמישי בשעות 10:00-12:00 ו 12:00-14:00

מרצה : ד"ר ריבה זיו, דוא"ל: rivaz@tauex.tau.ac.il

שעות קבלה: בתאום מראש

רציונל:

הקורס "מערכת הבריאות בישראל" יעסוק בהבנת האספקטים החברתיים והתרבותיים כרקע להבנת אי השוויון במערכת הבריאות, בהבנת המאפיינים של החברה הישראלית והשפעתם על התנהגות של לקוחות, אנשי מקצוע וארגונים במסגרת מערכת הבריאות.

מטרת הקורס:

במהלך הקורס הסטודנטים ילמדו על החברה הישראלית, על מאפיינים חברתיים ותרבותיים של החברה בישראל כרקע לאי שוויון בבריאות, על הון חברתי וקהילתי, על עוני ואי שוויון בבריאות בחברה הישראלית, על גזענות, אפליה והדרה, על פערים גאוגרפיים בשירותי הבריאות, על הגירה ובריאות.

יעדי הקורס:

בסיום הקורס הסטודנטים:

- יבינו היבטים חברתיים ותרבותיים במערכת הבריאות
- יזהו בעיות חברתיות מרכזיות במערכת הבריאות
- יבינו את השפעת ההון החברתי והקהילתי כגורמים המגנים על הבריאות

שיטות הוראה:

- הרצאות

נושאי השיעורים:

- החברה הישראלית: היבטים תרבותיים, חברתיים וכלכליים
- עוני, אי שוויון, יחסי כוח וביטוייהם בשדה הבריאות
- גזענות, אפליה והדרה בשירותי הבריאות (מגדר, זהות ונטייה מינית)
- פערים גאוגרפיים בשירותי הבריאות

- הגירה ובריאות
- מערכת הבריאות בהשוואה בינלאומית

דרישות הקורס:

- קריאת בביבליוגרפיה חובה.
- הנוכחות בשיעורים היא חובה, על פי תקנון האוניברסיטה.

דרישות קדם

אין

ציון

בחינה מסכמת (100% מהציון), ציון עובר: 60

נושאי הקורס:

נושא	ספרות חובה
החברה הישראלית: היבטים חברתיים כלכליים	גור, ע. ובן-נון, ג. (2021). היבטים כלכליים של מערכת הבריאות בישראל. ת"א: עם-עובד. אייזנקוט, ד. חיראק, ר. ודורון, ש. (2021) אתגרים ומגמות בחברה הישראלית במבט רב תחומי. חיפה: הוצאת פרדס.
אי שוויון בבריאות בחברה הישראלית כוח ופוליטיקה	בן-נון, ג. ברלוביץ, מ. ושני, מ. (2020). מערכת הבריאות בישראל. ת"א: עם עובד. בר עוז, א. : בן-נון, ג. ושוורץ, ש. (2019). מערכת הבריאות על שולחן הניתוחים. המכון הלאומי לחקר שירותי הבריאות ומדיניות הבריאות. McCartney, F. (2019). Inequalities in Health and Health Systems, Defining health and health inequalities. <i>Public Health</i> ,6, jul, 172:22.
גזענות, אפליה והדרה בשירותי הבריאות	זיו, ה. (2015). גזענות ברפואה: הפוליטיקה של הסגרגציה בבריאות. רל"א.

	דו"ח מעקב (2020) המלצות של הוועדה המתכללת בנושא גזענות אפליה והדרה במערכת הבריאות. משרד הבריאות.	
	Niv-Yagoda, A. (2020). Association between trust in the public healthcare system and selecting a surgeon in public hospitals in Israel: a cross-sectional population study. <i>J Health Policy Res</i> 9, 38.	פערים גאוגרפים בבריאות ובשרותי הבריאות
	Kemp, A. (2016). Wanted workers but unwanted mothers: Mobilizing moral claims on migrant care-workers' Families in Israel. <i>Social Problems</i> , 63(3). זיו, ר. (2013). "מהגרי עבודה בתחום סיעוד המבוגר בישראל: תפיסות סטריאוטיפיות ומרחק חברתי בין ישראלים ובין מהגרי עבודה". <i>גרונטולוגיה</i> , מ (2-3), 109-126.	הגירה ובריאות
	Health at a glance (2019). OECD indicators אתר האינטרנט של OECD ברוכים, ק. (2018). <i>מערכת הבריאות בישראל בראי ה OECD</i> . משרד הבריאות	מערכת הבריאות בהשוואה בינלאומית

* הסילבוס נתון לשינויים בהתאם לתקופה

מספר הקורס 0162.3156

עשייה מקצועית מבוססת ראיות צעד אחר צעד: מודל יישומי בשדה הקליני באחיות

שיעור, 1 ש"ס

מועד
הקורס:

תשפ"ו, סמסטר ב' (קורס חצי סמסטריאלי), ימי ה'

שעות:

מועדי הקורס קבוצה 1 : 12:00-14:00

14.5, 28.5, 4.6, 11.6, 18.6, 25.6, 30.6 (שיעור השלמה)

מועדי הקורס קבוצה 2 : 10:00-12:00

14.5, 28.5, 4.6, 11.6, 18.6, 25.6, 30.6 (שיעור השלמה)

מרצה: ד"ר
רון שגב

ronensegev@tauex.tau.ac.il

דוא"ל:

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל

טיפול סיעודי המשלב בתוכו את הידע המדעי העדכני ביותר, המבוסס על תהליכי קבלת החלטות ביקורתיים, מחקרים ודעות מומחים, מוגדר כעשייה מבוססת ראיות (Evidence-Based Practice- EBP). הנחות היסוד הן כי הסיעוד נשען ומעוגן בראיות מדעיות וכי השימוש בהן תורם לשיפור איכות הטיפול ותוצאי הבריאות אצל המטופלים ובני משפחותיהם.

מטרת הקורס

פיתוח חשיבה ביקורתית, בהתאם לגישה של EBP, בשדה הקליני בבית חולים ובקהילה.

יעדי הקורס

בסיום הקורס הסטודנט/ית ירכשו מיומנות בתחומים הבאים:

- איתור וניסוח השאלה הקלינית עפ"י מודל EBP
- ביצוע חיפוש ראיתי בהתאם למודל EBP
- ביצוע הערכה אינטגרטיבית של הראיות ובחירת חלופה על פי מודל EBP
- ניסוח המלצה קלינית מבוססת ראיות

שיטות ההוראה

הרצאות ודיונים

נושאי השיעורים

הבנת המושג פרקטיקה מבוססת ראיות ושימושים בסיעוד. ניסוח שאלה קלינית לפי שיטת PICOT, חיפוש ראיות בספרות, הכרת סוגי מחקרים ומדרג הראיות, הערכה אינטגרטיבית של ראיות, שיטות לדרוג מידע, תיעוד וניסוח המלצות מבוססות ראיות, יתרונות ומגבלות של EBP, שימוש ב-EBP לקביעת נהלים ופרוטוקולים מקצועיים וארגוניים.

דרישות הקורס

- נוכחות חובה בכל המפגשים על פי תקנון התוכנית.
- הגשת מטלה מסכמת, בזוגות. יש להגיש את המטלה במועד (התאריך יפורסם בהמשך). לא יתקבלו מטלות שיוגשו באיחור. לא ינתן מועד נוסף להגשת המטלה. סטודנטים אשר ירצו להתייעץ עם המרצה, יפנו במייל לד"ר רונן שגב או יגשו אליו בתום השיעור. הנחיות להגשת המטלה יוצגו במהלך המפגשים וכן יועברו למודל.

דרישות קדם

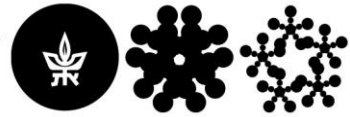
ציון עובר בקורס שיטות מחקר וסטטיסטיקה

ציון

- מטלה מסכמת – 100%. ציון עובר 60 לפחות.

ספרות חובה

- Aharon, A. A., Ruban, A., & Dubovi, I. (2021). Knowledge and information credibility evaluation strategies regarding COVID-19: A Cross-sectional study. *Nursing Outlook*, 69(1), 22-31.
- Connor, L., Paul, F., McCabe, M., & Ziniel, S. (2017). Measuring nurses' value, implementation, and knowledge of evidence-based practice: Further psychometric testing of the quick-EBP-VIK survey. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 14(1), 10-21.
- Dubovi, I., Ruban, A., & Amit Aharon, A. (2022). The Role of Science-Based Knowledge on the SARS-CoV-2 Virus in Reducing COVID-19-Induced Anxiety among Nurses. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(12), 7070.
- Melnyk, B. M., Gallagher-Ford, L., Zellefrow, C., Tucker, S., Thomas, B., Sinnott, L. T., & Tan, A. (2018). The first US study on nurses' evidence-based practice competencies indicates major deficits that threaten healthcare quality, safety, and patient outcomes. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*, 15(1), 16-25.
- Melnyk, B. M., Fineout-Overholt, E., Stillwell, S. B., & Williamson, K. M. (2010). Evidence-based practice: step by step: the seven steps of evidence-based practice. *AJN The American Journal of Nursing*, 110(1), 51-53.
- Stillwell, S. B., Fineout-Overholt, E., Melnyk, B. M., & Williamson, K. M. (2010). Evidence-based practice, step by step: asking the clinical question: a key step in evidence-based practice. *AJN The American Journal of Nursing*, 110(3), 58-61.
-

- Stillwell, S. B., Fineout-Overholt, E., Melnyk, B. M., & Williamson, K. M. (2010). Evidence-based practice, step by step: Searching for the evidence. *AJN The American Journal of Nursing*, 110(5), 41-47.

ספרות מומלצת

- Melnyk, B. M., & Fineout-Overholt, E. (2023). *Evidence-based practice in nursing & healthcare: A guide to best practice*. (5 th ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.
- Yoo, J. Y., Kim, J. H., Kim, J. S., Kim, H. L., & Ki, J. S. (2019). Clinical nurses' beliefs, knowledge, organizational readiness and level of implementation of evidence-based practice: The first step to creating an evidence-based practice culture. *PloS One*, 14(12), e0226742. doi:10.1371/journal.pone.0226742

מספר קורס : 0162.3160

סיעוד במצבים דחופים, טראומה, בשעת חירום ובמצבי אסון - עיוני

3.5 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ג'

מתאמת: יערה ארוך אילון

ראשי חטיבה:

Efrat.yallev@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, זיוה טל	RN, SNP, MHA	אפרת ווסיהון- יאלו
kerenhon@clalit.org.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, דינה	RN, MEM	קרן הוניג שיליאן
Yizhaqm@tlvmc.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, שיינברון	RN, EMT-P, MHA	יצחק מימראן
itzhak@wns.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ואחים, וולפסון	RN, MHA	איציק פיימן
Yinnush@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות, פט מתיוס	RN, MA	אינה יבדיב
Yaara.eilon@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות, מאיר	RN, MA	יערה ארוך אילון

שעות קבלה: בתאום מראש

רציונל

אחיות ואחים באשפוז ובקהילה נדרשים לידע ומיומנויות ייחודיות בכדי לתת מענה הולם ומקצועי במצבים דחופים וטראומה בשגרה ובחירום. המטרה העיקרית של מתן טיפול במצבים אלו הינה הצלת חיים ומניעת נכות. לצורך כך פותחו תורות ופרוטוקולים טיפוליים המאפשרים מתן טיפול מהיר וממוקד במצבים קליניים שונים.

הקורס יעסוק בהקניית ידע עיוני ומיומנויות במתן טיפול ראשוני מציל חיים, במצבים דחופים וטראומה. הלמידה תתמקד בתפקיד האחיות בטיפול בפצוע הבודד במלר"ד, על פי תורת ה- ATLS Advanced Trauma Life (Support) בשגרה, באירוע רב-נפגעים (אר"ן), באירוע טוקסיקולוגי המוני (אט"ה), אטומי, ביולוגי, כימי (אב"כ) ובמצבי אסון שונים. כמו כן, תכני הקורס יכללו פיתוח מיומנות לחשיבה קריטית וקביעת קדימויות בטיפול על פי עקרונות הטריאז'.

מטרות הקורס

- לחשוף את הסטודנט למתן טיפול ראשוני הנדרש להצלת חיים ומניעת נכות במצבים דחופים ובפצועי טראומה

יעדים

- לפתח מיומנות של חשיבה קריטית במצבים דחופים ובחירום
- לפתח מיומנויות של אומדנים דחופים וממוקדים המסייעים בזיהוי מצבים מסכני חיים
- לקבוע התערבות טיפולית וקדימויות טיפול על פי עקרונות הטריאז'
- להקנות ידע על טיפול בנפגעים ומשפחותיהם באירוע רב-נפגעים (אר"ן) ובמצבי אסון
- להכיר את המערך הטיפולי במצבי חירום בשגרה, באר"ן ובאסון

שיטות הוראה

הרצאות, הצגת תרחישים מתגלגלים ודינמים, יום עיון ולמידה עצמית

דרישות הקורס

- הנוכחות חובה בשיעורים בהתאם לתקנון האוניברסיטה
- השתתפות פעילה בשיעורים, תרגול ובדיונים

דרישות קדם

- סיום קורס עזרה ראשונה והחייאה בסיסית (BLS)
- סיום לימודים עיוניים וקליניים בחטיבת סיעוד המבוגר

הערכת הקורס

בחינה מסכמת בכתב. ציון עובר 60-

נושאי הקורס

שעות הוראה אקדמיות	תכנים	נושא
2	עקרונות טריאז' כשיטה לקביעת סדר קדימויות בטיפול • Canadian Triage and Acuity Scale (CTAS) • Australasian Triage Scale (ATS) • Emergency Severity Index (ESI) האתגרים בתהליך טריאז' בעבודת האחות במלר"ד	עקרונות טריאז'
במצבי חירום בטרומה		
4	עקרונות טיפול בפצוע טראומה על פי תורת ה- ATLS Advanced Trauma Life Support • מנגנוני פגיעה • "שעת הזהב" • מודל גלי התמותה • הגישה לנפגע טראומה במלר"ד • סבב ראשוני • סבב שניוני • עבודת צוות טראומה	מבוא לטרומה

2	● מצבים חירום בנתיב אוויר: ● אומדן וניהול נתיב אוויר בפצועי טראומה ובמטופלים שאינם פצועי טראומה	שלב ה-A: ניהול נתיב אוויר
4	● אומדן נשימה ובית חזה ● זיהוי וטיפול בפגיעות חזה חודרות וקהות ● פגיעות מסכנות חיים שמחייבות אבחון -בסקר הראשוני: ○ Airway obstruction ○ Tension pneumothorax ○ Massive hemothorax ○ Open pneumothorax ○ Tracheal/ Bronchial Tree Injuries ○ Cardiac tamponade ○ Cardiogenic Shock, Obstructive shock ● פגיעות מסכנות חיים נוספות- בסקר השניוני: ○ Simple Pneumothorax ○ Flail chest ○ Pulmonary contusion ○ Blunt cardiac injury ○ Traumatic aortic disruption ○ Traumatic diaphragmatic injury ○ Blunt esophageal rupture	שלב ה-B: נשימה-פגיעות חזה
4	● אומדן, שיטות אבחון וטיפול ב: ● חבלות בטן קהות וחדות ● פגיעות אגן ● זיהוי וטיפול במצבי הלם: Hemorrhagic Shock ● פגיעות שריר שלד ● תסמונת המדור - Compartment Syndrome ● פגיעות מעיכה והדף - Crush Syndrome ● Traumatic rhabdomyolysis ● Hypovolemic Shock	שלב ה-C: פגיעות בטן, אגן פגיעות שרירים ושלד
2	● אומדן נוירולוגי: מצב הכרה, אישונים, אומדן תחושת ומוטורי ● זיהוי וטיפול במצבים מסכני חיים: ○ פגיעות ראש: עלייה בלחץ התוך-גולגולתי, בצקת מוחית, שברים בגולגולת, שבר בבסיס הגולגולת, זעזוע מוח ודימומים תוך-גולגולתיים ○ פגיעות עמוד שדרה ○ הלם - Neurogenic & Spinal shock	שלב ה-D: חבלות ראש ועמוד שדרה
2	הגישה לפצוע כוויות בשלב החריף ● הערכה וטיפול בסוגי כוויה שונים: תרמית, כימיות, חשמל ● שאיפת עשן ● הרעלת פחמן חד חמצני (CO) ● הרעלות ציאניד ● טיפול בתא לחץ	כוויות ושאירת עשן

2	עקרונות ודגשים בגישה הטיפולית בפצועי טראומה באוכלוסיות: - נשים הרות - ילדים - קשישים	טראומה באוכלוסיות מיוחדות
מצבים דחופים שלא על רקע טראומה		
2	- קוצר נשימה - אבחנה מبدלת - מצבים שכיחים הגורמים לאי ספיקה נשימתית - התלקחות של - COPD, Asthma - שימוש קליני בדם - Acid base balance - עקרונות מתן חמצן ואינהלציה - NIPPV - עקרונות הנשמה לא פולשנית במצב אקוטי - הטיפול התרופתי במצבים אלה	מצבים דחופים במערכת הנשימה
4	- הגישה לטיפול עם כאבים בחזה ואבחנה מبدלת - Acute coronary syndrome (ACS) - Myocardial Infarction (MI) - Acute heart failure (AHF) - הגישה הטיפולית בבצקת ריאות סוערת - הגישה לטיפול עם הפרעות קצב הלב - הפרעות קצב מהירות - הפרעות קצב איטיות - הגישה לטיפול בדום לב - הטיפול התרופתי במצבים אלה	מצבים דחופים במערכת הלב וכלי הדם
2	- אבחנה מبدלת של הפרעות נוירולוגיות חריפות - הגישות לטיפול עם חשד או בעת אבחנה: - שבץ מוחי חד - מחלת פרכוס - הטיפול התרופתי במצבים אלה	מצבים דחופים במערכת העצבים
2	- כאב בטן - אבחנה מبدלת - הגישה לבטן חריפה - Peritonitis - מצבי חירום כירורגיים שכיחים: - חסימת מעי - דימום מדרכי העיכול	מצבי חירום במערכת העיכול
2	- Sepsis & Septic shock - Hypoglycemia - DKA and HHNS	מצבי חירום מטבוליים ואנדוקריניים
4	- הגישה לטיפול בחשד להרעלת תרופות וחומרים - הגישה הטיפולית בתגובה אנפילקטית (Anaphylactic Shock) - הרעלת מזון (Botulism) - הרעלת חומרים קורוזיביים (חומצה/בסיס) - הרעלת תרופות: אקמול, אופיאטים, בנזודיאזפינים, חוסמי בטא וחוסמי תעלות סידן - שימוש לרעה בתרופות, סמים ואלכוהול - הרעלת אלכוהול חריפה - Delirium tremens	הרעלות תרופות, חומרים ותגובה אלרגית
2	- נשיכות אדם, כלב ומחלת הכלבת - עקיצות חרקים וזוחלים - דבורה, דבור, עקרב ועכביש	פגיעות בעלי חיים

	• הכשת נחש	
2	- פגיעות חום, פגיעות קור - טביעה וכמעט טביעה - פגיעות צלילה, מחלת דה קומפרסיה (חומר להעשרה)	פגיעות סביבה ואקלים
לימוד עצמי	• על פי רשימה ביבליוגרפית	חוזרים, נהלים ומדדי איכות
42		סה"כ

ספרות חובה:

American College of Surgeons, Committee on Trauma (2025). *ATLS- Advanced Trauma Life Support: Student course manual* (11th ed.). American College of Surgeons.

American Heart Association (2020). *CPR & first aid algorithms*. American Heart Association.

Hinkle, J. L., Cheever, K. H., & Overbaugh, K. J. (2022). *Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing*. 15th edition. Wolters Kluwer Health.

Lippincott Williams & Wilkins. (2024). *Nursing 2025-2026 Drug Handbook*. 45th edition. Wolters Kluwer

תקנות, חוזרים, מדדי איכות ותוכניות לאומיות של משרד הבריאות (תיעוד לפי תחומי הלימוד):

משרד הבריאות. (2025) חוזר מנהל הסיעוד - 234/2025 - ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים

<https://www.gov.il/he/pages/nd-234-2025>

הגישה לפצועי טראומה

משרד הבריאות. (2011) חוזר המנהל הכללי - 27/2011 - הפנית מטופל לצילומי חזה ושלד במחלקות לרפואה דחופה, 'יחידות טראומה, טיפול נמרץ לסוגיו ומרפאות לרפואה דחופה בקהילה. הגנת המטופל מקרינה מייננת בחשיפה רפואית.

https://www.health.gov.il/hozer/mk27_2011.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013-2024. שברים בצוואר הירך- מנותחים תוך 48 שעות.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

עקרונות טריאז' במלר"ד

משרד הבריאות. (2015) חוזר מנהל הרפואה - 2/2015 - מיון ראשוני במחלקות לרפואה דחופה- טריאז'.

https://www.health.gov.il/hozer/mr02_2015.pdf

משרד הבריאות. (2023) התכנית הלאומית למדד איכות בבריאות חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. זמן מהגעה למלר"ד ועד לביצוע טריאז' קליני.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת הנשימה

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 131/2017 - החלטה על מתן חמצן והפסקתו למטופל מבוגר באשפוז באמצעות מערכות זרימה נמוכה.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd127-2017/he/files_circulars_nd_ND127_2017.pdf

משרד הבריאות. (2023) חוזר מנהל הסיעוד - 204/2023 - תפקיד האחיות המוסמכות בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה - עדכון 2

https://www.health.gov.il/hozer/nd204_2023.pdf

מצבים דחופים במערכת הלב וכלי הדם

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 - דפיברילציה באמצעות מכשיר חצי אוטומטי.

<https://www.gov.il/he/pages/nd43-01>

משרד הבריאות. (2005) חוזר מנהל הסיעוד - 60/2005 - ריענון ידע בנושא החייאה (CPR).

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd60-2005/he/files_circulars_nd_ND60_2005.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבריאות חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. ביצוע PCI תוך 90 דקות, מהגעה לבית חולים במטופל עם STEMI.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת העצבים

משרד הבריאות. (2021) חוזר מנהל הסיעוד - 190/2021 - ביצוע הערכה ניירולוגית באמצעות אומדן Stroke Scale National Institute of Health (NIHSS) במטופל עם חשד או בעת אירוע מוחי.

https://www.health.gov.il/hozer/nd190_2021.pdf

תפקיד האחיות המוסמכות בטיפול במטופל – 191/2022 - הסיעוד מנהל חוזר הבריאות. (2022) משרד עם חשד לאירוע מוחי חד במערך האשפוז והקהילה.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd191-2022/he/files_circulars_nd_nd191_2022.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. זמן חצינו מהכניסה לבית חולים ועד לביצוע MRI/CT ראש בחולים עם אירוע חד במוח.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. מתן טיפול טרומבוליטי תוך ורידי (IV rt-PA) ו/או ביצוע צנתור מוחי לאחר שבץ מוח איסכמי חד.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים אנדוקריניים ומטבוליים

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 121/2017 - החלטה על הזרקת גלוקגון לחולה סוכרת בהיפוגליקמיה חמורה ומסכנת חיים.

https://www.health.gov.il/hozer/ND121_2017.pdf

פגיעות בעלי חיים

משרד הבריאות. (2021) חוזר ראש שירותי בריאות הציבור - 02/2021 - ההנחיות למניעת הכלבת באדם.

<https://www.gov.il/he/pages/bz02-2021>

מצבי חירום, אסון ואירוע רב נפגעים

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 - הזרקה ישירה של תרופות לווריד באירוע ביולוגי- כימי, חומרי לחימה כימיים.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd43-01/he/files_circulars_nd_ND43_01.pdf

משרד הבריאות. (2015) חוזר שירות בריאות הציבור - 6/2015 - מניעת הדבקה בדלקת נגיפית מסוג C ו B -לאחר חשיפה לדם ו/או לנוזלי גוף אחרים.

<https://www.gov.il/he/pages/bz06-2015>

סיעוד בשעת חירום ומצבי אסון

רציונל

הקורס יעסוק בהקניית ידע בסיסי בתחום מתארי החירום השונים אליהם ערוכה ונערכת מדינת ישראל, בהתייחס לעקרונות מתן המענה במערכת הבריאות לטיפול בנפגעים, בבתי החולים ובקהילה, באירוע רב-נפגעים (אר"ן), באירוע

טוקסיקולוגיה המונו (אט"ה) ובמצבי אסון שונים, תוך מתן דגשים ייחודיים לתפקיד האחות וסמכויותיה המשתנות במתארי החירום השונים.

מטרות

להקנות ידע בסיסי בתחום

בסיום הלימודים העיוניים הסטודנט יכיר את:

1. סוגי אר"ן- קונבנציונליים ובלתי קונבנציונליים
2. מתארי החירום והאיומים האפשריים על מדינת ישראל (תרחישי ייחוס)
3. מבנה מערכת הבריאות בחירום ובאסון
4. גופי החירום השונים והממשק ביניהם באירועי חירום ואסון
5. עקרונות העבודה של הצוותים הרפואיים במצבי חירום ואסון
6. הסמכויות של אחות במצבי חירום ואסון

שיטות הוראה

יום עיון - יתקיים באוניברסיטה- המועד יפורסם במהלך סמסטר א'

דרישות

- נוכחות חובה
- השתתפות פעילה

דרישות קדם

- סיום קורס עזרה ראשונה והחייאה בסיסית (BLS)
- סיום לימודים עיוניים וקליניים בחטיבת סיעוד המבוגר

הערכת הקורס

- בחינה מסכמת בכתב 100% (ציון עובר 60)
- החומר בקורס זה יבחן כחלק מהמבחן המסכם בסיעוד במצבים דחופים, טראומה, מצבי חירום ואסון

תכני הקורס

שעות הוראה אקדמיות	תכנים	נושא:
2	היערכות מערכת הבריאות בחירום, גופים מרכזיים (מד"א, כב"א, פקע"ר וכו') והממשק ביניהם עקרונות מענה, כלליים וגישת ה- All Hazard Approach	מבוא לשעת חירום
2	היערכות מערכת הבריאות לאירוע רב נפגעים (אר"ן), קונבנציונלי בדגש על המלר"ד והצוות הסיעודי, אתרים ותפקידים	אירוע רב נפגעים קונבנציונלי

2	היערכות מערכת הבריאות למתארים בלתי קונבנציונליים (חל"ך, אט"ה, קרינה, אבח"ר)	אירוע רב נפגעים בלתי קונבנציונלי
1	היערכות ספציפית של מערכת הבריאות לתרחישי ייחוס שכיחים- רעידת אדמה, איום צבאי ואיום על העורף	תרחישי ייחוס שכיחים
למידה עצמית	הסמכויות של האחות במתארי החירום השונים	סמכויות האחות בחירום
7		סה"כ

ספרות חובה

American College of Surgeons, Committee on Trauma (2025). *ATLS- Advanced Trauma Life Support: Student course manual* (11th ed.). American College of Surgeons.

Hinkle, J. L., Cheever, K. H., & Overbaugh, K. J. (2022). *Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing*. 15th edition. Wolters Kluwer Health.

Lippincott Williams & Wilkins. (2024). *Nursing 2025-2026 Drug Handbook*. 45th edition. Wolters Kluwer

הנחיות ונהלים של האגף לשעת חירום, משרד הבריאות ופיקוד העורף: משרד הבריאות, האגף לשעת חירום, תורת אירוע רב נפגעים (אר"ן) קונבנציונאלי, 2016

משרד הבריאות. (2025) חוזר מנהל הסיעוד - 234/2025 - ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים

<https://www.gov.il/he/pages/nd-234-2025>

- נוהל הפעלת מרכז רפואי בחירום (מצב הסלמה/מלחמה), 2020.
- עקרונות הטיפול הרפואי בעת רעידת אדמה, 2016.
- תו"ל רעידת אדמה: מענה בתי חולים, יולי 2016.
- נוהל אירוע רב נפגעים ילדים, 2015.
- היערכות לאירוע רדיולוגי, 2006.
- התמודדות עם אירוע ביולוגי חריג, 2011.
- המענה לאירוע טוקסיקולוגיה, 2019.
- הנחיות לטיפול בנפגעי חל"ך בבתי החולים, 2013.

מספר קורס 0162.4116

התנסות קלינית במחלקה לרפואה דחופה

7 ש"ס

מועד ההתנסות: תשפ"ו שנה ג', סמסטר א' או ב'

מתאמת: יערה ארוך אילון

ראשי חטיבה:

Efrat.yallew@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, זיוה טל	RN, SNP, MHA	אפרת ווסיהון- יאלו
kerenhon@clalit.org.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, דינה	RN, MEM	קרן הוניג שיליאן
Yizhaqm@tlvmc.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, שיינברון	RN, EMT-P, MHA	יצחק מימראן
itzhak@wns.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ואחים, וולפסון	RN, MHA	איציק פיימן
Yinnush@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות, פט מתיוס	RN, MA	אינה יבדייב
Yaara.eilon@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות, מאיר	RN, MA	יערה ארוך אילון

שעות קבלה: בתאום מראש

רציונל

בשנים האחרונות, כחלק ממגמה כלל עולמית, אנו עדים לעלייה מתמדת במספר הפונים לקבלת טיפול במחלקות לרפואה דחופה. מצב זה הוביל להאצת תהליך התמקצעות של צוותי רפואה ואחיות ולפיתוח גוף ידע ייחודי ופרוטוקולי טיפול אוניברסליים המקובלים ברמה בינלאומית. אחיות במחלקה לרפואה דחופה נדרשות להפגין ידע נרחב, וליכולת של מיומנויות קליניות ייחודיות לצורך מתן טיפול מיידי במצבי בריאות אקוטיים בתחומים השונים.

ההתנסות במחלקה זו מאפשרת לסטודנט להיחשף למצבי חירום השונים. הוא נדרש לבצע אומדנים מהירים ושיטתיים, לתת טיפולים ראשוניים במטרה לייצב את מצב המטופל, למנוע סיבוכים מיידיים ומאחרים, ובכך ליטול חלק משמעותי בהצלת חיים.

מטרת ההתנסות

הסטודנט יעניק טיפול ראשוני למטופלים במצבים חריפים, ודחופים באתרי טיפול השונים במלר"ד, וזאת תוך יישום ידע ומיומנויות סיעודיות נבחרות, ובדגש על מיומנויות תקשורת בינאישית, הדרכת מטופלים ושמירה על בטיחות המטופל.

יעדי ההתנסות

הסטודנט:

1. יתנסה במיון וסיווג מטופלים ע"פ מצבם הקליני ובהתאם לעקרונות טריאז'
2. יאמוד את מצבו הבריאותי של המטופל ויזהה את הבעיה המרכזית
3. יקבע בעיות קיימות ו/או צפויות הקשורות במצבו של המטופל
4. יגדיר את מטרות ההתערבות המיידית ויעניק טיפול ראשוני עפ"י סדר עדיפויות נכון
5. יתכן ויבצע מיומנויות נדרשות המובילות לאבחון ומתן טיפול מהיר
6. יעקוב אחר מצבו הבריאותי של המטופל, יזהה שינויים ויפעל לייצוב מצבו
7. ישתתף בתהליך שחרור של מטופל מהמלר"ד או בהעברתו לאתר טיפול אחר
8. ישתמש במיומנויות תקשורת ייחודיות למטופל ומשפחתו המצויים במצבי דחק (הקשבה, אמפטיה, חמלה...)
9. ישתתף באיתור וטיפול נפגעי אלימות/התעללות/הזנחה
10. ישתתף באיתור וטיפול במטופלים עם פגיעה/תלות בחומרים ממכרים: סמים ואלכוהול

שיטות הוראה

- התנסות במחלקה לרפואה דחופה וביצוע משימה לימודית אינטגרטיבית
- סימולציות

דרישות ההתנסות הקלינית

- הפגנת אחריות לקידום צורכי למידה
- השגת מטרות ההתנסות תוך עמידה במכסת השעות הנדרשות כמתחייב בתכנית הלימודים
- ביצוע משימה לימודית אינטגרטיבית בהתאם למה שנקבע ע"י בית הספר
- קבלת ציון עובר בסעיפים של התנהגות מקצועית ובטיחות בהערכה המסכמת

דרישות קדם

סיום קורס עזרה ראשונה והחייאה בסיסית (BLS)

סיום לימודים עיוניים וקליניים בחטיבת סיעוד המבוגר

הערכת הקורס

- הערכה מסכמת של ההתנסות הקלינית - 85% מהציון הסופי
- משימה לימודית אינטגרטיבית - 15% מהציון הסופי
- ציון עובר משוקלל - 70

משימת למידה אינטגרטיבית

- מהווה 15% מהציון הסופי של ההתנסות הקלינית
- סוג ומועד ביצוע המשימה ייקבע ע"י בתי הספר
- ציון עובר של המשימה הינו: 70

- סטודנט שניכשל או נעדר ביום ביצוע המשימה, ציונו יחושב כאילו השיג 0 במשימה
- לא ניתן לערער על ציון המשימה
- במקרים חריגים בלבד, ניתן יהיה לקיים מועד מיוחד למשימה בהתאם לתקנון האוניברסיטה

ספרות חובה

American College of Surgeons, Committee on Trauma (2025). *ATLS- Advanced Trauma Life Support: Student course manual* (11th ed.). American College of Surgeons.

American Heart Association (2020). *CPR & first aid algorithms*. American Heart Association.

<https://cpr.heart.org/en/resuscitation-science/cpr-and-ecc-guidelines/algorithms>

Hinkle, J. L., Cheever, K. H., & Overbaugh, K. J. (2022). *Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing*. 15th edition. Wolters Kluwer Health.

Lippincott Williams & Wilkins. (2024). *Nursing 2025-2026 Drug Handbook*. 45th edition. Wolters Kluwer

תקנות, חוזרים, מדדי איכות ותוכניות לאומיות של משרד הבריאות (תיעוד לפי תחומי הלימוד):

משרד הבריאות. (2025) חוזר מנהל הסייעוד - 234/2025 - ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים

<https://www.gov.il/he/pages/nd-234-2025>

הגישה לפצועי טראומה

משרד הבריאות. (2011) חוזר המנהל הכללי - 27/2011 - הפנית מטופל לצילומי חזה ושלד במחלקות לרפואה דחופה, יחידות טראומה, טיפול נמרץ לסוגיו ומרפאות לרפואה דחופה בקהילה. הגנת המטופל מקרינה מייננת בחשיפה רפואית.

https://www.health.gov.il/hozer/mk27_2011.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013-2024. שברים בצוואר הירך- מנותחים תוך 48 שעות.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

עקרונות טריאז' במלר"ד

משרד הבריאות. (2015) חוזר מנהל הרפואה - 2/2015 - מיון ראשוני במחלקות לרפואה דחופה- טריאז'.

https://www.health.gov.il/hozer/mr02_2015.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013-2024. זמן מהגעה למלר"ד ועד לביצוע טריאז' קליני.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת הנשימה

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 131/2017 - החלטה על מתן חמצן והפסקתו למטופל מבוגר באשפוז באמצעות מערכות זרימה נמוכה.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd127-2017/he/files_circulars_nd_ND127_2017.pdf

משרד הבריאות. (2023) חוזר מנהל הסיעוד - 204/2023 - תפקיד האחות המוסמכת בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה - עדכון 2

https://www.health.gov.il/hozer/nd204_2023.pdf

מצבים דחופים במערכת הלב וכלי הדם

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 - דפיברילציה באמצעות מכשיר חצי אוטומטי.

<https://www.gov.il/he/pages/nd43-01>

משרד הבריאות. (2005) חוזר מנהל הסיעוד - 60/2005 - ריענון ידע בנושא החייאה (CPR).

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd60-2005/he/files_circulars_nd_ND60_2005.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. ביצוע PCI תוך 90 דקות, מההגעה לבית חולים במטופל עם STEMI.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים במערכת העצבים

משרד הבריאות. (2021) חוזר מנהל הסיעוד - 190/2021 - ביצוע הערכה ניירולוגית באמצעות אומדן Stroke Scale National Institute of Health (NIHSS) במטופל עם חשד או בעת אירוע מוחי.

https://www.health.gov.il/hozer/nd190_2021.pdf

תפקיד האחות המוסמכת בטיפול במטופל עם חשד - 191/2022 - הסיעוד מנהל חוזר הבריאות. (2022) משרד לאירוע מוחי חד במערך האשפוז והקהילה

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd191-2022/he/files_circulars_nd_nd191_2022.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. זמן חיוני מהכניסה לבית חולים ועד לביצוע MRI/CT ראש בחולים עם אירוע חד במוח.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

משרד הבריאות. (2023) התוכנית הלאומית למדד איכות בבתי חולים כלליים: מדדי איכות לשנים 2013- 2024. מתן טיפול טרומבוליטי תוך ורידי (IV rt-PA) ו/או ביצוע צנתור מוחי לאחר שבץ מוח איסכמי חד.

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog/he/files_publications_units_quality_assurance_division_Quality_National_Prog.pdf

מצבים דחופים אנדוקריניים ומטבוליים

משרד הבריאות. (2017) חוזר מנהל הסיעוד - 121/2017 - החלטה על הזרקת גלוקגון לחולה סוכרת בהיפוגליקמיה חמורה ומסכנת חיים.

https://www.health.gov.il/hozer/ND121_2017.pdf

פגיעות בעלי חיים

משרד הבריאות. (2021) חוזר ראש שירותי בריאות הציבור - 02/2021 - ההנחיות למניעת הכלבת באדם.

<https://www.gov.il/he/pages/bz02-2021>

מצבי חירום, אסון ואירוע רב נפגעים

משרד הבריאות. (2001) חוזר מנהל הסיעוד - 43/2001 - הזרקה ישירה של תרופות לווריד באירוע ביולוגי- כימי, חומרי לחימה כימיים.

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd43-01/he/files_circulars_nd_ND43_01.pdf משרד הבריאות.

(2015) חוזר שירות בריאות הציבור - 6/2015 - מניעת הדבקה בדלקת נגיפית מסוג C I B - לאחר חשיפה לדם ו/או לנוזלי גוף אחרים.

<https://www.gov.il/he/pages/bz06-2015>

טופס המלצה לביצוע מיומנויות נדרשות במלר"ד

שם הסטודנט _____ שנה _____ מחזור _____

תאריך התנסות: _____

הערות המדריך הקליני	ביצוע סמן V	מיומנויות	
		1. מיון וסיווג מטופלים עפ"י עקרונות שיטת ה- TRIAGE	
		אומדן, זיהוי בעיות דחופות והגדרת אבחנות סיעודיות לפי מערכות	
		2. מצב הכרה	
		3. נתיב אויר	
		4. מערכת הנשימה	
		5. מערכת עיכול	
		6. מערכת קרדיווסקולרית וסטטוס המודינמי	
		7. מערכת העצבים וסטטוס נוירולוגי	
		8. אומדן כאב	
		9. אומדן סימני אלימות/התעללות	
		10. סיכון לנפילה	
		11. ביצוע סקר ראשוני וסקר שניוני עפ"י עקרונות ATLS בפצוע טראומה	
		12. ביצוע ופענוח אק"ג	
		13. חיבור למוניטור ופיענוח סימנים חיוניים בהקשר הקליני של מצב המטופל,	
		14. בדיקת שתן ב- STICK /מכונה. אומדן שארית שתן – US rest	
		15. החדרת עירו לוויד פריפרי ושאיבת דם , לרבות לבדיקת גזים בדם	
		16. מעקב אחר תוצאות בדיקות עזר (מעבדה, דימות וייעוץ מקצועי) פענוח וזיהוי חריגים	
הערות המדריך הקליני	ביצוע		

	השתתפות וביצוע פעולות כחלק מתוכנית הטיפול:	סמן V	
17.	מתן תרופות באינהלציה		
18.	מתן חמצן באמצעי התואם את מצבו הקליני של המטופל		
19.	החדרת קטטר לשלפוחית שתן		
20.	החדרת זונדה לקיבה		
21.	מתן תרופות (IV, IM, SC, PO) ונוזלים עפ"י הוראה רפואית כתובה וחתומה.		
22.	סיוע בביצוע פעולות כירורגיות: תפירה, הדבקה, פתיחת אבצס וכד'		
23.	סיוע בפעולות החייאה/הנשמה		
24.	טיפול ראשוני בפצעים ובשברים – חבישת פצעים, סיוע בביצוע קיבוע, גבס, מתלה, צווארון		
25.	סיוע בטיפול ראשוני בכוויות		
26.	סיוע בטיפול ראשוני במטופל עם הרעלה		
27.	סיוע בטיפול ראשוני בנפגעי אלימות עפ"י הנהלים המקובלים		
	<u>העברה/ שחרור מטופל:</u>		
28.	השתתפות בהעברת מטופל מהמלר"ד למחלקות אשפוז/ מכונים/ מרפאות/ מרכז רפואי אחר עפ"י הנהלים המקובלים		
29.	שחרור מטופל ממלר"ד עפ"י הנהלים המקובלים		

שם המדריך הקליני: _____

חתימת המדריך: _____ תאריך חתימה: _____

חתימת הסטודנט: _____ תאריך חתימה: _____

חתימת ראש חטיבה: _____

מספר קורס : 0162.3126
בריאות וחולי הנפשי עיוני
שיעור , 6 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ג', סמסטר א',

מתאם החטיבה: מר אלכס לויטין

ראשי חטיבות:

liz.Mintz@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל	גב' ליז מינץ RN, MA
alexanderle1@clalit.org.il	ביה"ס האקדמי לאחיות, דינה	מר אלכס לויטין RN, MPA
leeshani480@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון	גב' לי שני RN, MN
iras@hy.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש פט מתיוס	גב' אירה שרון RN, MPH
yafit@wns.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש א.וולפסון	גב' יפית משולם RN, MA
asemberov@clalit.org.il	ביה"ס האקדמי לאחיות מאיר	מר אריאל סמברוב RN, MA

שעות קבלה: על פי תיאום מראש.

רציונל:

פסיכיאטריה הינו תחום ברפואה העוסק באבחון וטיפול במחלות והפרעות נפשיות. תחום בריאות הנפש מצוי בשנים האחרונות במגמת רפורמה שמטרתה לשלב שירותי בריאות הנפש במכלול שירותי הבריאות הכלליים. ישנה עלייה משמעותית בשיעור הפונים לעזרה נפשית על רקע מצוקות החיים, הפרעות נפשיות ועלייה במספר המטופלים המתמודדים עם הפרעה נפשית שחיים בקהילה.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס להקנות לסטודנטים ידע עיוני וקליני בתחום אחיות בבריאות הנפש ובפסיכיאטריה לצורך ביצוע התערבויות במטופלים הסובלים ממחלות והפרעות נפשיות.

יעדי הקורס:

- הסטודנט ירכוש שליטה במושגים בסיסיים של אחיות בבריאות הנפש ובפסיכיאטריה, תוך יישום מושגים ועקרונות מתחומי האחיות, מדעי החברה, חוק, פסיכופתולוגיה והפסיכיאטריה.
- הסטודנט יאמוד מצב של מטופלים, המציגים תסמינים של מצבי חולי נפשי, באמצעות כלי אומדן סטאטוס מנטאלי, אומדן מסוכנות, אומדן אובדנות, WHODAS 2.0.

- הסטודנט יפתח מיומנויות טיפוליות בינאישיות וביצוע התערבויות סיעודיות למטופלים המתמודדים עם הפרעות נפשיות בהיבטים הביו-פסיכו-סוציאליים, על פי עקרונות התהליך הסיעודי.

שיטות הוראה:

הרצאות, דיונים, צפייה בסרטים, ניתוח אירועים, תרגילים, סימולציות.

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון אוניברסיטה.
2. ההשתתפות בשיעורים היא תנאי לגשת לבחינה/ להגיש עבודה בקורס.
3. קריאה מתוך ספרות החובה.
4. ביצוע מטלות במהלך תקופת הלימוד (עיתוי ותכנים יקבעו לפי הנחיות ראש החטיבה).
5. עמידה בבחינת גמר מסכמת – ציון עובר 60.

דרישות קדם:

סיום בהצלחה של כל שנה ב'

הרכב הציון:

בחינת גמר מסכמת – 100%

נושאי השיעורים:

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
מבוא לפסיכיאטריה סיווג מחלות נפש (2 שעות)	סקירה היסטורית סקירת רפורמת בריאות הנפש בארץ ICD-10, DSM-5, הצגת העקרונות - לפי היבטים משותפים ושונים אבחנות סיעודיות בפסיכיאטריה התכנית הלאומית למדדי איכות בבתי חולים לבריאות הנפש	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.2. Mental Health and Mental Illness: Historical & Theoretical Concepts Historical Overview of Psychiatric Care, pp.13-14 Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Appendix D: DSM-5 Classification: Categories and Coded (Appendix-10-Appendix-25). Appendix E: Assigning NANDA International Nursing Diagnoses to Client Behaviors (Appendix-26-Appendix-27). DSM-5 (2013). Section I. Use of the Manual, pp. 10-24 Section III. World Health Organization Disability Assessment Schedule 2.0 (WHODAS 2.0), pp.745-748 התכנית הלאומית למדדי איכות בבתי חולים לבריאות הנפש https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/Quality_National_Prog_mental.pdf
מושגים ואומדן סטטוס מנטלי	מושגי יסוד אומדן סטטוס מנטלי ובדיקה פסיכיאטרית	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021)

Ch.24. Schizophrenia Spectrum and Other Psychotic Disorders. Application of The Nursing Process, pp.452-457 Ch26. Bipolar and Related Disorders: Application of The Nursing Process, pp 527-528 Appendix C. Mental Status Assessment (Appendix-6-Appendix-9).		(6 שעות)
Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.24. Schizophrenia Spectrum and Other Psychotic Disorders pp. 441-478	אפידמיולוגיה, מהלך ושלבי מחלה, אטיולוגיה, אבחון, פרוגנוזה, סקירת גישות טיפוליות והתערבות סיעודית	ספקטרום סכיזופרניה ומחלות פסיכוטיות אחרות (8 שעות)

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
הפרעה דו-קוטבית והפרעות קשורות אחרות (4 שעות)	אפידמיולוגיה, סוגי הפרעות, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך הפרעה, אבחון, פרוגנוזה, גישות טיפוליות והתערבות סיעודית	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.26. Bipolar and Related Disorders, pp.519-545
הפרעות דיכאוניות (4 שעות)	אפידמיולוגיה, סוגי הפרעות, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך הפרעה, אבחון, פרוגנוזה, גישות טיפוליות והתערבות סיעודית	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.25. Depressive Disorders, pp. 479-515
הפרעות אישיות (6 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, אשכולות והפרעות ספציפיות, ביטויים (Clusters) קליניים עיקריים, מהלך הפרעות, עקרונות אבחון, פרוגנוזה, גישות טיפוליות, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.31. Personality Disorders, pp. 654-684
הפרעות חרדה (2 שעות)	אפידמיולוגיה, סוגי הפרעות חרדה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, אבחון,	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) Ch.27. Anxiety, Obsessive-Compulsive, and Related Disorders, pp.547-556.

	גישות טיפוליות, פרוגנוזה, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	
Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.27.</u> Anxiety, Obsessive-Compulsive, and Related Disorders, pp.556-576	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, אבחון, גישות טיפוליות, פרוגנוזה, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	הפרעה טורדנית כפייתית והפרעות קשורות אחרות (4 שעות)

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
טיפול בנזעי חשמל (12 שעות)	טיפול בנזעי חשמל.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2011) Ch.4. Concepts of Psychobiology. Psychopharmacology, pp 53-85 Ch.22. Neurocognitive Disorders. Medical Treatment Modalities, pp.349-377. Ch.24. Treatment Modalities for Schizophrenia and Other Psychotic Disorders – Psychopharmacological Treatment, pp.469-474 Ch.25. Treatment Modalities for Depression - Psychopharmacology, pp. 522-525. Ch.26. Treatment Modalities for Bipolar Disorder (Mania) – Psychopharmacology with Mood-Stabilizing Agents, pp.537-541. Ch.27. Anxiety, Obsessive-Compulsive, and Related Disorders. Treatment Modalities - Psychopharmacology, pp.570-572. Ch.28. Trauma- and Stressor-Related Disorders. Treatment Modalities - Psychopharmacology, pp.592-596. Comerford, K. (Ed.) (2025). Nursing drug handbook (44rd ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer. הנחיות לטיפול בקלזופין (2020) 18/2020 Morgan K.I. & Townsend M.C. (2011) Ch.19. Electroconvulsive Therapy, pp.310-318 יחידות המספקות טיפולים מיוחדים (טיפול בנזעי חשמל-ECT) (2016). חוזר משרד הבריאות 51.001
טיפול בנזעי חשמל (8 שעות)	- החוק לטיפול בחולה הנפש - תקנות - הליך אשפוז מרצון - אשפוז כפוי - בדיקה פסיכיאטרית כפויה (דחופה ולא דחופה) - שימוש באמצעי כפייה - וועדה פסיכיאטרית - זכויות מטופלים - שחרור מטופל והבטחת רצף הטיפול - הגבלה מכנית ובידוד מטופלים	חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991: סעיפים 3-6, 7-15, 24-26, 29, 34, 35, 42. חוק טיפול בחולי נפש (תיקון 5), תשס"ד-2004 תקנות טיפול בחולי נפש, התשנ"ב-1992, פרק ד', פרק ה. נוהל השגחה מיוחדת/שמירה מיוחדת/הסתכלות מיוחדת במחלקות האשפוז נוהל מספר 51.016 הגבלה מכנית ובידוד מטופלים באשפוז פסיכיאטרי. חוזר המנהל הכללי מספר 10/2018

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחייבת
שיקום חולה הנפש (2 שעות)	סל שיקום תפקיד אחות פסיכיאטרית בקהילה התערבות סיעודית	חוק שיקום נכי נפש בקהילה (2000) Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.20.</u> Recovery Model, pp.320-331. <u>Ch.36.</u> Community Mental Health Nursing, pp.788-816.
הפרעות אכילה (4 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, סוגי הפרעות, תמונה קלינית, מהלך, עקרונות אבחון, גישות טיפוליות, פרוגנוזה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.30.</u> Eating Disorder, pp.630-653
מבוא לפסיכותרפיה (4 שעות)	פסיכותרפיה – מושגי יסוד, סקירה של שיטות גישות עיקריות – טיפול קבוצתי, קהילה טיפולית, טיפול התנהגותי, טיפול התנהגותי – קוגניטיבי. סקירה של השיטות הקיימות, יישום הטכניקות בעשייה הסיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.9.</u> Therapeutic Groups, pp.162-170 <u>Ch.11.</u> Milieu Therapy – The Therapeutic Community, pp.196 - 205 <u>Ch.17.</u> Behavior Therapy, pp.290 - 298 <u>Ch.18.</u> Cognitive – Behavioral Therapy, pp.299-308
הפרעות סומטופורמיות הפרעות דיסוציאטיות (2 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, גישות טיפוליות ופרוגנוזה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.29.</u> Somatic Symptom and Dissociative Disorders, pp.602-629.

נושא	תכנים	פרק רלוונטי בספרות המחיבת
טראומה והפרעות אחרות הקשורות לדחק (סטריס) (4 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, תמונה קלינית, מהלך, אבחון, גישות טיפוליות, פרוגנוזה, בעיות סיעודיות והתערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.28.</u> Trauma and Stressor-Related Disorders, pp.578-600
אובדנות (2 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, גורמי סיכון, אומדן, טיפול, מניעה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch. 16.</u> The Suicidal Client, pp. 263-285 התכנית הלאומית למניעת אובדנות והתאבדות https://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/MHealth/Psychology/Pages/suicide-prev.aspx
אלימות/תוק פנות בפסיכיאטריה (2 שעות)	אפידמיולוגיה, אטיולוגיה, גורמי סיכון, אומדן, טיפול מניעה, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.16.</u> Anger and Aggression Management, pp.263-286
התמכרויות סמים ואלכוהול (8 שעות)	מושגי יסוד, אטיולוגיה, אפידמיולוגיה, קריטריונים לאבחון התמכרויות, קבוצות חומרים ממכרים, תמונה קלינית של שימוש, הרעלה, וגמילה, גישות טיפוליות, התערבות סיעודית.	Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021) <u>Ch.23.</u> Substance-Related and Addictive Disorders, pp.382-436.

ספרות חובה:

Comerford, K. (Ed.) (2025). *Nursing drug handbook* (44rd ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.

Morgan K.I. & Townsend M.C. (2021). *Davis advantage for Psychiatric mental health nursing* (10th ed.). Philadelphia, PA: F.A. Davis.

ספרות מומלצת

אלישע, ד' ומרצבסקי, ס' (2000). *שימוש והתמכרות לסמים ואלכוהול*. תל אביב, ישראל: דיונון, אוניברסיטת תל אביב.

מוניץ, ח' (עורך). (2017). *פרקים נבחרים בפסיכיאטריה* (מהד' 6). תל-אביב, ישראל: דיונון.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of Mental disorders* (5th Ed.). , Washington, DC: American Psychiatric Publishing.

Sadock, B. J., & Sadock, V. A. (2015). *Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry* (11th ed). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.

חוקים

שם החוק	מקור
חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א- 1991 סעיפים 3-6, 7-15, 24-26, 29, 34, 35, 42.	https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh23.pdf
חוק טיפול בחולי נפש (תיקון 5), תשס"ד- 2004	https://www.nevo.co.il/law_word/Law14/LAW-1931.pdf עמודים 317-318
חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס- 2000	https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh35.pdf
תקנות טיפול בחולי נפש, התשנ"ב – 1992 - פרק ד', פרק ה'.	https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh21.pdf

חוזרים ונהלים

שם חוזר/נוהל	מספר	מקור
יחידות המספקות טיפולים מיוחדים (2016) ECT טיפול בנזעי חשמל-	51.005	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-005.pdf
גרייה מגנטית מוחית- TMS) Magnetic Stimulation Transcranial לטיפול בדיכאון ודיכאון ביפולרי (2022)	7/2022	משרד הבריאות, חוזר חטיבת הרפואה https://www.health.gov.il/hozer/mr07_2022.pdf
הנחיות לטיפול בקלזופין (2020)	18/2020	https://www.health.gov.il/hozer/mr18_2020.pdf
הגבלה מכנית ובידוד מטופלים באשפוז פסיכיאטרי (2018)	10/2018	חוזר המנהל הכללי https://www.health.gov.il/hozer/mk10_2018.pdf
נוהל שחרור מטופל מאשפוז פסיכיאטרי	51.006	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-006.pdf
נוהל השגחה מיוחדת/שמירה מיוחדת/הסתכלות מיוחדת במחלקות האשפוז	51.016	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש https://www.health.gov.il/hozer/MTL51-016.pdf

תכניות לאומיות

שם התכנית	מקור
התכנית הלאומית למדדי איכות בבתי חולים לבריאות הנפש	מינהל איכות ושירות האגף להבטחת איכות, גרסה 12-2017-302 https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/Quality_National_Prog_mental.pdf
התכנית הלאומית למניעת אובדנות והתאבדות	משרד הבריאות https://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/MHealth/Psychology/Pages/suicide-prev.aspx

רשימת התרופות לבחינת גמר מסכמת בסיעוד הנפש

	שם גנרי	שמות מסחריים	קבוצה פרמקולוגית
1.	<i>Haloperidol</i>	Halidol, Peridol	תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכוזה דור ראשון (ישן) Typical Antipsychotic (First Generation- Agents FGA)
2.	<i>Perphenazine</i>	Perphenan	
3.	<i>Zuclopenthixol*</i>	Clopixol	
4.	<i>Risperidone</i>	Risperdal	תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכוזה - דור חדש Atypical Antipsychotic Agents (Second Generation; Novel)
5.	<i>Quetiapine</i>	Seroquel	
6.	<i>Olanzapine</i>	Zyprexa	
7.	<i>Ziprasidone</i>	Geodon	
8.	<i>Amisulpride*</i>	Solian	
9.	<i>Aripiprazole</i>	Abilify	
10.	<i>Clozapine</i>	Leponex	
11.	<i>Paliperidone</i>	Invega	
12.	<i>Trihexyphenidyl*</i>	Artane, Partane	תרופות אנטיכולינרגיות לטיפול בתסמונת חוץ פירמידלית-EPS
13.	<i>Procyclidine*</i>	Kemadrin	
14.	<i>Biperiden*</i>	Dekinet	
15.	<i>Diazepam</i>	Valium	Benzodiazepines
16.	<i>Clonazepam</i>	Clonex	
17.	<i>Lorazepam</i>	Lorivan	
18.	<i>Oxazepam</i>	Vaben	
19.	<i>Alprazolam</i>	Xanax	
20.	<i>Buspirone</i>	Sorbon, Buspar	תרופות אחרות לטיפול בחרדה
21.	<i>Zopiclone</i>	Imovane	תרופות אחרות להשריית שינה

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (Comerford, K. (2024)

22.	<i>Lithium Carbonate</i>	Licabrium	תרופות מייצבות מצב רוח
23.	<i>Valproic Acid</i>	Depalept, Valproate	
24.	<i>Carbamazepine</i>	Tegretol, Terill	
25.	<i>Lamotrigine</i>	Lamictal	
26.	<i>Topiramate</i>	Topamax	
27.	<i>Clomipramine</i>	Anafranil, Maronil	Tricyclic Antidepressants
28.	<i>Amitriptyline</i>	Elatrol, Elatrolet	
29.	<i>Imipramine</i>	Tofranil	
30.	<i>Fluoxetine</i>	Flutine, Prozac, Prizma	Selective Serotonin Reuptake Inhibitor (SSRI)
31.	<i>Fluvoxamine</i>	Favoxil	
32.	<i>Paroxetine</i>	Seroxat, Paxet	
33.	<i>Sertraline</i>	Lustral, Serenada	
34.	<i>Citalopram</i>	Cipramil, Recital	
35.	<i>Escitalopram</i>	Cipralex, Esto	
36.	<i>Venlafaxine</i>	Effexor, Viepax	Serotonin Norepinephrine Reuptake Inhibitor (SNRI)
37.	<i>Duloxetine</i>	Cymbalta	
38.	<i>Phenelzine</i>	Nardil	MAO-Inhibitor
39.	<i>Trazodone</i>	Desyrel, Trazodil	תרופות נוגדות דיכאון מקבוצות אחרות
40.	<i>Mirtazapine</i>	Remeron, Miro	
41.	<i>Bupropion</i>	Wellbutrin	
42.	<i>Methylphenidate</i>	Ritalin	תרופות לטיפול בהתמכרויות
43.	<i>Buprenorphine</i>	Buprenex; Subutex	
44.	<i>Naloxone</i>	Narcan	
45.	<i>Methadone</i>	Methadone; Adolan	
46.	<i>Disulfiram</i>	Antabuse	

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (Comerford, K. (2024)

מספר קורס 0162.3127

בריאות וחולי הנפשי קליני

התנסות קלינית, 7 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו שנה ג', סמסטר א' + ב'

מתאם: מר אלכס לויטין

ראשי חטיבות:

liz.Mintz@sheba.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל	גב' ליז מינץ RN, MA
alexanderle1@clalit.org.il	ביה"ס האקדמי לאחיות דינה	מר אלכס לויטין RN, MPA
leeshani480@gmail.com	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש שיינברון	גב' לי שני RN, MN
iras@hy.health.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש פט מתיוס	גב' אירה שרון RN, MPH
yafit@wns.gov.il	ביה"ס האקדמי לאחיות ע"ש א. וולפסון	גב' יפית משולם RN, MA
asemberov@clalit.org.il	ביה"ס האקדמי לאחיות מאיר	מר אריאל סמברוב RN, MA

שעות קבלה: על פי תיאום מראש

רציונל:

פסיכיאטריה הינו תחום ברפואה העוסק באבחון וטיפול במחלות והפרעות נפשיות. תחום בריאות הנפש מצוי בשנים האחרונות במגמת רפורמה שמטרתה לשלב שירותי בריאות הנפש במכלול שירותי הבריאות הכלליים. ישנה עלייה משמעותית בשיעור הפונים לעזרה נפשית על רקע מצוקות החיים, ועלייה במספר המטופלים המתמודדים עם בעיית בריאות נפשית כרונית שחיים בקהילה. מטרת הקורס להקנות לסטודנטים התנסות מעשית בסיעוד חולה הנפש לצורך ביצוע התערבויות אבחנתיות וטיפוליות במטופלים המתמודדים עם מחלות והפרעות נפשיות.

מטרות התנסות קלינית:

ללמוד ולבצע התערבויות סיעודיות במטופלים המתמודדים עם הפרעות נפשיות שכיחות חריפות או ממושכות, בסביבות טיפוליות שונות, בהתבסס על הבנת ביטויים ביו-פסיכו-סוציאליים ועל פי שלבי התהליך הסיעודי.

במהלך ההתנסות הקלינית הסטודנט:

- יישם ידע בעקרונות הבטיחות במתן טיפול סיעודי למטופל המתמודד עם מחלת נפש בהתבסס על חוקים, נהלים ועקרונות מקצועיים.
- יצור קשר מסייע עם מטופל נבחר תוך יישום מיומנויות תקשורת ייחודיות מתחום סיעוד הנפש.
- יאסוף נתונים ממקורות מידע שונים: מטופל, משפחה, רשומות סיעודיות ורפואיות, צוות רב מקצועי וספרות רלוונטית.
- יבצע אומדן סטטוס מנטלי ואנמנזה סיעודית במצבים מייצגים.
- יפרש הנתונים בהשוואה למאפיינים נורמטיביים של המטופל וזיהוי ממצאים חריגים במצב בריאותו.
- יסביר וינתח גורמי סיכון, ממצאים פתופיזיולוגיים, סימנים וסימפטומים של הפרעות ומחלות הנפש.
- יגדיר אבחנות סיעודיות קיימות וצפויות, יקבע התערבות סיעודית, ביצוע והערכה על פי הכשירות הנדרשת במצבים קליניים מייצגים.
- ידווח בעל פה ובכתב על פי עקרונות מקצועיים ונהלי המחלקה.
- יצפה או ישתתף בפעילויות המכוונות להדרכה והנחיה של מטופלים\משפחות\קבוצות.

שיטות הוראה:

הדרכה קלינית פרטנית וקבוצתית, דיונים קליניים, תצפיות וניתוח מקרים קליניים, סימולציות.

דרישות הקורס:

1. מבדק ידע בנושא פרמקולוגיה, נהלים וחוקים טרם הכניסה להתנסות הקלינית
2. נוכחות חובה בכל ימי ההתנסות בהתאם לתקנון התוכנית.
3. ביצוע מטלות במהלך ההתנסות הקלינית (עיתוי ותכנים יקבעו על ידי מדריך קליני\ראש חטיבה).

דרישות קדם:

1. סיום לימודי שנה שנייה.

ציון

הרכב ציון משוקלל עבור התנסות קלינית

1. הערכת התנסות קלינית על ידי מדריך קליני-85%
2. עבודה מסכמת/ דיון קליני (בהתאם להנחיות ראש חטיבה)- הגשת המטלה היא חובה ומהווה 15% מהציון המשוקלל עבור ההתנסות הקלינית. מועד הגשה יקבע על ידי ראש חטיבת סיעוד הנפש .

ספרות חובה:

חוקים

מקור	
חוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א- 1991	
סעיפים 3-6, 7-15, 24-26, 29, 34, 35, 42.	
https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh23.pdf	
חוק טיפול בחולי נפש (תיקון 5), תשס"ד-2004	
https://www.nevo.co.il/law_word/Law14/LAW-1931.pdf	
עמודים 317-318	
חוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס- 2000	
https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh35.pdf	

תקנות טיפול בחולי נפש, התשנ"ב – 1992 - פרק ד', פרק ה'.

<https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Nefesh21.pdf>

חוזרים ונהלים

שם חוזר/נוהל	מספר	מקור
יחידות המספקות טיפולים מיוחדים (טיפול בנזעי חשמל-ECT) (2016)	51.005	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-005.pdf
הנחיות לטיפול בקלזופין (2020)	18/2020	https://www.health.gov.il/hozer/mr18_2020.pdf
נוהל שחרור מטופל מאשפוז פסיכיאטרי	51.006	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-006.pdf
נוהל הבטחת רצף טיפול	51.003	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/mtl51-003.pdf
נוהל השגחה/שמירה מיוחדת, הסתכלות מיוחדת במחלקות האשפוז	51.016	משרד הבריאות, אגף לבריאות הנפש. https://www.health.gov.il/hozer/MTL51-016.pdf
חוזר היחידה לקנביס רפואי (יק"ר) (עדכון 2019)	106	https://www.health.gov.il/hozer/CN_106_2019.pdf

תכניות לאומיות

שם התכנית	מקור
התכנית הלאומית למדדי איכות בבריאות חולים לבריאות הנפש	מינהל איכות ושירות האגף להבטחת איכות, גרסה 12-2017-302 https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/Quality_National_Programmental.pdf

משרד הבריאות https://www.health.gov.il/UnitsOffice/HD/MHealth/Psychology/Pages/suicide-prev.aspx	התכנית הלאומית למניעת אובדנות והתאבדות

ספרים

Comerford, K. (Ed.) (2024). *Nursing drug handbook* (44th ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.

Morgan, K.I & Townsend, M.C., (2021). *Davis Advantage for Psychiatric mental health nursing: C* (10th ed.). Philadelphia, PA: F.A. Davis.

ספרות מומלצת

אלישע, ד' ומרצבסקי, ס' (2000). *שימוש והתמכרות לסמים ואלכוהול*. תל אביב, ישראל: דיונון, אוניברסיטת תל אביב.

מוניץ, ח' (עורך). (2017). *פרקים נבחרים בפסיכיאטריה* (מהד' 6). תל-אביב, ישראל: דיונון.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). , Washington, DC: American Psychiatric Publishing.

Sadock, B. J., & Sadock, V. A. (2015). *Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry* (11th ed). Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins.

רשימת התרופות לבחינת גמר מסכמת בסיעוד הנפש

	שם גנרי	שמות מסחריים	קבוצה פרמקולוגית
47.	<i>Haloperidol</i>	Halidol, Peridol	תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכזה דור ראשון (ישן) Typical Antipsychotic (First Generation-FGA) Agents
48.	<i>Perphenazine</i>	Perphenan	
49.	<i>Zuclopenthixol*</i>	Clopixol	
50.	<i>Risperidone</i>	Risperdal	תכשירים תרופתיים נוגדי פסיכזה - דור חדש Atypical Antipsychotic Agents (Second Generation; Novel)
51.	<i>Quetiapine</i>	Seroquel	
52.	<i>Olanzapine</i>	Zyprexa	
53.	<i>Ziprasidone</i>	Geodon	
54.	<i>Amisulpride*</i>	Solian	
55.	<i>Aripiprazole</i>	Abilify	
56.	<i>Clozapine</i>	Leponex	
57.	<i>Paliperidone</i>	Invega	
58.	<i>Trihexyphenidyl*</i>	Artane, Partane	תרופות אנטיכולינרגיות לטיפול בתסמונת חוץ פירמידלית-EPS
59.	<i>Procyclidine*</i>	Kemadrin	
60.	<i>Biperiden*</i>	Dekinet	
61.	<i>Diazepam</i>	Valium	Benzodiazepines
62.	<i>Clonazepam</i>	Clonex	
63.	<i>Lorazepam</i>	Lorivan	
64.	<i>Oxazepam</i>	Vaben	
65.	<i>Alprazolam</i>	Xanax	
66.	<i>Buspirone</i>	Sorbon, Buspar	תרופות אחרות לטיפול בחרדה
67.	<i>Zopiclone</i>	Imovane	תרופות אחרות להשריית שינה

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (Comerford, K. (2024)

68.	<i>Lithium Carbonate</i>	Licabrium	תרופות מייצבות מצב רוח
69.	<i>Valproic Acid</i>	Depalept, Valproate	
70.	<i>Carbamazepine</i>	Tegretol, Terill	
71.	<i>Lamotrigine</i>	Lamictal	
72.	<i>Topiramate</i>	Topamax	
73.	<i>Clomipramine</i>	Anafranil, Maronil	Tricyclic Antidepressants
74.	<i>Amitriptyline</i>	Elatrol, Elatrolet	
75.	<i>Imipramine</i>	Tofranil	
76.	<i>Fluoxetine</i>	Flutine, Prozac, Prizma	Selective Serotonin Reuptake Inhibitor (SSRI)
77.	<i>Fluvoxamine</i>	Favoxil	
78.	<i>Paroxetine</i>	Seroxat, Paxet	
79.	<i>Sertraline</i>	Lustral, Serenada	
80.	<i>Citalopram</i>	Cipramil, Recital	
81.	<i>Escitalopram</i>	Cipralex, Esto	
82.	<i>Venlafaxine</i>	Effexor, Viepax	Serotonin Norepinephrine Reuptake Inhibitor (SNRI)
83.	<i>Duloxetine</i>	Cymbalta	
84.	<i>Phenelzine</i>	Nardil	MAO-Inhibitor
85.	<i>Trazodone</i>	Desyrel, Trazodil	תרופות נוגדות דיכאון מקבוצות אחרות
86.	<i>Mirtazapine</i>	Remeron, Miro	
87.	<i>Bupropion</i>	Wellbutrin	
88.	<i>Methylphenidate</i>	Ritalin	תרופות לטיפול בהתמכרויות
89.	<i>Buprenorphine</i>	Buprenex; Subutex	
90.	<i>Naloxone</i>	Narcan	
91.	<i>Methadone</i>	Methadone; Adolan	
92.	<i>Disulfiram</i>	Antabuse	

* - התרופות אשר לא אינן מופיעות בתדריך תרופות (Comerford, K. (2024)

נספח ב'

עבודה מסכמת בהתנסות קלינית בחטיבת סיעוד הנפש

במהלך התנסות הקלינית על הסטודנט להציג עבודה כתובה או דיון קליני (בהתאם להנחיות ראש חטיבה בכל בית ספר) אודות מטופל נבחר שסובל מאחד המצבים המייצגים בתחום בריאות הנפש.

עבודה מסכמת כתובה או דיון קליני יש לבסס על פרטים ביבליוגרפים של התדריך ומאמר רלוונטי עדכני.

קריטריונים להערכה:

דיון קליני בבריאות הנפש

הנחיות להכנתו ולהצגתו

בתום ההתנסות הקלינית על הסטודנט להציג דיון קליני אודות התערבות קלינית במטופל באחד מהמצבים המייצגים בתחום בריאות הנפש, כגון: סכיזופרניה, מחלה בי-פולארית, דיכאון, הפרעות חרדה וכדומה. יש לבסס את עבודה על פרטים ביבליוגרפים של התדריך והתערבויות אשר בוצעו בפועל בשדה הקליני.

1. הצגת המטופל (20 נקודות):

- פרטים דמוגרפים: גיל, מין, מצב משפחתי, דת, השכלה, מקורות הכנסה.
- סיבת אשפוז נוכחי (תלונה עיקרית).
- סטאטוס אשפוז (כפוי, מרצון, צו).
- התייחסות ל: מחלה/הפרעה נוכחית והיסטוריה רפואית ונפשית רלוונטית.
- אומדן משפחתי: מבנה המשפחה, מערכות תמיכה קיימות, הערכת התמודדות המשפחה, אומדן מערכות תמיכה בקהילה.

2. ראיון המטופל (20 נקודות):

- הצג את מצבו הנוכחי של המטופל בהתבסס על ממצאי אומדן סטאטוס מנטלי שערכת ואיסוף נתונים רלוונטי מרשומות רפואיות וסיעודיות, גורמים מטפלים ומשפחה.

• ביצוע אומדן סטאטוס מנטלי ע"י הסטודנט עצמו

- נתח את הממצאים מהסעיף הקודם והשווה אותם לאבחנה כפי שמופיעה במערכת האבחון והסיווג הפסיכיאטרי DSM - 5 (קריטריונים אבחנתיים, אטיולוגיה, מהלך מחלה, גורמים

ביולוגים, פסיכולוגים וסביבתיים, פרוגנוזה). (אין צורך להציג את הקריטריונים האבחנתיים
(DSM-מ)

3. הצגת טיפול תרופתי (20 נקודות):

א. ציין את הטיפול התרופתי ואת הקשר לאבחנה הרפואית והסימנים הקליניים שבאים לידי ביטוי
אצל המטופל, תוך מתן דגש על התוויות והתוויות נגד למתן טיפול תרופתי. (אין להעתיק או
לדקלם מידע על התרופה עצמה ממדריך התרופות, יש להתייחס היבטים ייחודיים של הטיפול)

- האינדיקציות למתן התרופה הזו לחולה הנדון
- השיקולים בבחירת הטיפול
- תופעות לווי אפשריות והדרכה רלוונטית
- במידה ואכן הופיעו תופעות לווי מהי ההתערבות במטופל הנדון

ב. ציין בדיקות מעבדה רלוונטיות (רמות תרופה, ס"ד, אלקטרוליטים וכד')
(אין צורך להעתיק את כל הממצאים המעבדתיים)

ג. ציין תופעות לווי צפויות וקיימות והדרכה סיעודית רלוונטית למטופל.
(הערה: יש להתייחס בסעיף זה לטיפול ביולוגי מסוג נזעי חשמל במידה וקיים)

4. התערבות סיעודית (20 נקודות):

א. הגדר 3 בעיות סיעודיות מרכזיות (קיימות או צפויות) אותם זיהית אצל המטופל על פי סימנים
וסימפטומים.

ב. תכנן והצג תוכנית התערבות לבעיות הסיעודית בהתבסס על ספרות מחקרית עדכנית.

- על הסטודנט לבסס את התוכנית התערבות על ספרות החובה של הקורס
העיוני

5. הצגת המאמר מחקר (20 נקודות):

יש להציג מאמר מחקרי (חדש של 5 שנים אחרונות) אשר תומך בבחירת ההתערבות הטיפולית. יש
לבחור ולהציג מאמר שיש לו משמעות יישומית עבור המטופל המוצג כלומר ממצאים של המחקר ניתן
ליישם במקרה הספציפי הנדון.

מספר קורס : 0162.3110

בריאות וחולי האישה במעגל החיים - עיוני

7 ש"ס

מועד הקורס:	תשפ"ו, שנה ג', סמסטר א'
מתאמת:	גב' אומיימה סלאמה
omaimakh@gmail.com	אומיימה סלאמה - RN,CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות פט מתיוס דוא"ל:
hagit.nuphar@sheba.health.gov.il	חגית נופר - RN,CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות זיוה טל, שיבא דוא"ל:
rinatbel@clalit.org.il	רינת בלכסן לוי - RN,CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות דינה דוא"ל:
rozenbergshir1@gmail.com	שיר רוזנברג - RN,CNM,BA ביה"ס האקדמי לאחיות דינה דוא"ל:
rinat@wns.gov.il	רינת הירש - RN, CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות וולפסון דוא"ל:
irit.gantz@clalit.org.il	עירית גנץ - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחיות מאיר דוא"ל:
rinatse@tlvmc.gov.il	רינת סגל - RN,CNM, MPH ביה"ס האקדמי לאחיות שיינברון דוא"ל:
שעות קבלה:	בתיאום מראש

רציונל

קורס בריאות וחולי האישה במעגל החיים, נועד להעמיק את ההבנה של הסטודנטים במדעי האחיות בנוגע לצרכים הבריאותיים הייחודיים של נשים לאורך חייהן. במהלך הקורס נעסוק בשינויים גופניים, נפשיים וחברתיים המלווים את האישה, לצד התמודדות עם מצבים רפואיים שונים מהפריור וההיריון ועד לגיל המעבר והזקנה. צוותי האחיות מלווים נשים ומשפחות ברגעי שמחה ומשבר, והשפעת הטיפול שלהם ניכרת בחוויית המטופלת ומשפחתה ובאיכות חייה. הקורס יתמקד בכלים מקצועיים, רגשיים ובחשיבה ביקורתית מבוססת ראיות. הקורס יעסוק באוכלוסיות נשים מגוונות ויעשה שימוש מושכל בטכנולוגיה מתוך מחויבות לבריאות, לבטיחות ולקידום איכות החיים של נשים לאורך מעגל החיים.

מטרות הקורס

להקנות לסטודנט ידע עיוני וקליני בתחום בריאות וחולי האישה לצורך ביצוע התערבויות והענקת טיפול כוללני לאישה ולמשפחתה על רצף החיים.

יעדי הקורס

- הסטודנטים ירכשו שליטה במושגים בסיסיים ובמצבים מייצגים באחיות האישה.
- הסטודנטים ישלבו בידע הקליני עקרונות של בטיחות, חוק ואתיקה מקצועית.
- הסטודנטים יכירו עקרונות ושיטות של טיפול סיעודי עבור האישה ומשפחתה על רצף החיים, תוך מתן דגש לשינויים פיזיולוגיים ופתולוגיים שכיחים.
- הסטודנטים יבינו שינויים נורמטיביים - פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים.
- הסטודנטים יזהו סטיות מהנורמה ושינויים פתולוגיים בתקופת ההיריון, הלידה, ומשלב הלידה.
- הסטודנטים יכירו אומדנים רלוונטיים לתחום.
- הסטודנטים יכירו תהליכים שפירים וממאירים באברי הרבייה, דרכי אבחון וטיפול על רצף רמות המנע, וידעו לזהות מצבים נורמטיביים ופתולוגיים בגיל המעבר והזקנה.
- הסטודנטים יכירו בעיות הקשורות לאיברי הרבייה (כגון: דימומים, זיהומים), בעיות פריון שונות, דרכי אבחון וטיפול והשלכותיהן מההיבט הביו-פסיכו-סוציאלי.
- הסטודנטים יכירו צרכי הדרכה של האישה ומשפחתה, בהתאם לאבחנות, עקרונות הטיפול הסיעודי ורמות המנע.

שיטות הוראה

- הרצאות
- הרצאות מרחוק (מקוונות, מוקלטות, מצגות מתומללות ומדובבות, חוברות לימוד)
- דיונים
- צפייה בסרטים
- ניתוח אירועים קליניים
- סימולציות
- למידה עצמית

דרישות הקורס

- ידע באנטומיה ובפיזיולוגיה של מערכת הרבייה ובאמבריולוגיה
- נוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון תוכנית הלימודים
- ההשתתפות בשיעורים היא תנאי לגשת לבחינה/ להגיש עבודה בקורס
- ביצוע מטלות במהלך השיעורים
- עמידה בהצלחה בבחינה מסכמת – ציון עובר לפחות 60

דרישות קדם

ציון עובר בכל הקורסים בשנה השנייה ללימודים

ציון

100% מבחן עיוני מסכם

נושאי השיעורים

פירוט	תכנים מרכזיים	הנושא
	מושגי יסוד, בריאות האישה בעבר ובהווה, בארץ ובעולם. השפעה של גורמים שונים על בריאות האישה	מבוא לבריאות האישה
	השינויים ההורמונאליים במחזור הווסת, ביוץ, הפריה ובדיקות לאבחון הריון	הציר ההורמונאלי
		השרשת הביצית המופרית, התפתחות השליה ותפקודה
שינויים שכיחים במהלך ההיריון. הדרכת הנשים ההרות להתמודדות עם השינויים הפיזיולוגיים והשפעת ההיריון על חיי היומיום	על פי המערכות ואיברי הגוף השונים והדרכת האישה ההרה	שינויים פיזיולוגיים בהריון
בדיקות שגרה, בדיקות סקר, בדיקות גנטיות טרום הריוניות	קידום בריאות האישה ההרה וזיהוי אוכלוסייה בסיכון	מעקב הריון
בדיקת סיסטי שליה, דיקור מי שפיר פעולת סיעוד: סיוע לרופא בשאיבת מי שפיר במהלך דיקור מי שפיר	בדיקות כרומוזומאליות	
השימוש בגלי קול במהלך ההריון לאבחון מומים בעובר ולהערכת מצב העובר	הדמיה במיילדות	
סוגי דם, גורם RH שלילי, Coomb's Test פעולת סיעוד - מתן Anti D Rh isoimmunization	אי התאמת סוגי דם	
תהליך התקשרות אם – עובר המשימות ההתפתחותיות במהלך ההיריון	היבטים פסיכולוגיים בהריון	
ניטור חיצוני ופנימי של הדופק העוברי, פענוח תרשים הניטור העוברי, תנועות עובר, מיעוט וריבוי מי שפיר	הערכת העובר במהלך ההיריון והלידה	
הצרכים התזונתיים של האישה ההרה והמניקה, העלייה במשקל במהלך ההיריון	תזונה בהריון ולאחר לידה	
עצמוניות ויזומות היבטים של חוק ההפלות	הפלות	סיבוכים במהלך ההריון
	הריון חוץ רחמי	
מולה בועית Choriocarcinoma	מחלות הטרופובלאסט	
	הקאות יתר בהריון	

הנושא	תכנים מרכזיים	פירוט
	שליית פתח	
	הפרדות מוקדמת של השליה	
	סוכרת בהריון	סוכרת הריונית, הריון אצל האישה הלוקה בסוכרת, בדיקות סקר ובדיקות אבחון לסוכרת הריונית, מעקב, טיפול והדרכה
	יתר לחץ דם בהריון	PIH, PET, HELLP Syndrome, אבחון, מעקב, טיפול והדרכה לאישה עם יתר לחץ דם הריוני
	צירים מוקדמים ולידה מוקדמת	גורמי סיכון, מעקב, סיבוכים וטיפול, בשלות ריאתית
	פקיעה מוקדמת של מי שפיר	PROM, PPRM, גורמי סיכון, מעקב, סיבוכים ודרכי טיפול
	מחלות זיהומיות בהריון	GBS, TORCH, HIV, Hepatitis גורמי סיכון, מעקב, סיבוכים ודרכי טיפול
	האטה בצמיחה תוך רחמית	הגדרה, אפידמיולוגיה, מעקב, סיבוכים ודרכי טיפול
	הריון עודף	הסיכונים, הסיבוכים והמעקב בהריון עודף (Post date) שיטות להשראת לידה
הלידה	הריון מרובה עוברים	סיבוכים אימהיים, סיבוכים אצל העוברים והילודים
	פיזיולוגיה של הלידה	הגורמים המשפיעים על מהלך הלידה, שלבי הלידה, ניטור עוברי בלידה, אמצעים לשיכון כאבים בלידה. הטיפול הסיעודי ביולדת ובמשפחה בחדר הלידה פעולה חריגה לאחות מוסמכת: הוצאת קטטר אפידוראלי
	פתולוגיה של הלידה	מצגים ומנחים פתולוגיים, הפרעות בהתקדמות הלידה, לידות מכשירניות, ניתוח קיסרי, סיבוכים וסיכונים, הפרעות בשלב שלישי של הלידה
	מצבי חירום במיילדות	תסחיף מי שפיר, כליאת כתפיים, קרע של הרחם, שמט של חבל הטבור, החייאה תוך רחמית, לידה בלתי צפויה המתרחשת מחוץ לבית החולים
משכב הלידה	שינויים פיזיולוגיים	במערכות ובאברי הגוף השונים, הדרכה לטיפול עצמי במשכב הלידה
	שינויים רגשיים	דכדוך – סימנים, סימפטומים וגורמי סיכון בהשוואה לדיכאון ופסיכוזה לאחר לידה, זיהוי מוקדם והדרכת היולדת

הנושא	תכנים מרכזיים	פירוט
	פתולוגיה במשלב הלידה	זיהומים, דימומים ומחלות טרומבואמבוליות
הילוד לאחר לידה – 72 שעות ראשונות לחיים	הילוד הבריא לאחר לידה	הסתגלות לחיים החוץ רחמיים אומדן גופני, חום גוף, טיפולים, בדיקות וחיסון להפטיטיס B, PKU, G6PD, תת תריסיות פעולת סיעוד : מתן ויטמין K וטיפול מונע לזיהומי עיניים לילודים
	בעיות שכיחות אצל הילוד לאחר הלידה	Hypoglycemia, Hyperbilirubinemia
ראשית ההורות	התקשרות הורה – ילוד,	Bonding, Attachment, כלים לאומדן הקשר הורה – ילוד, גורמים מקדמים ומעכבים קשר הורים – ילוד
הנקה	הנקה וחלב אם	פיזיולוגיה של תהליך יצירת החלב, הרכב חלב האם יתרונות ההנקה לאם ולילוד, הדרכה להנקה יעילה והתוויות נגד להנקה
	הדרכת יולדות	מניעה וטיפול בבעיות שכיחות בהנקה
תכנון משפחה	אמצעים למניעת הריון : חוצצים, הורמונאליים פולשניים, ניתוחיים	היתרונות, החסרונות וההדרכה הנדרשת
פתולוגיה של מערכת הרבייה	הפרעות במחזור הווסת, גידולים שפירים, ניתוחים גינקולוגיים	הגדרות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, סימנים ותסמינים, דרכי אבחון וטיפול. Endometriosis, ציסטות שחלתיות, Torsion, PCOS, של שחלה, מיומות ברחם
	גידולים ממאירים בצוואר הרחם, הרחם והשחלות	הגדרות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, סימנים ותסמינים, בדיקות סקר, דרכי אבחון והתערבות
אלימות במשפחה	תופעת האלימות כלפי נשים	אפידמיולוגיה בארץ ובעולם, גורמי סיכון, מעגל האלימות, זיהוי האישה המוכה, החוקים והתקנות
הפרעות בפריון	אי פריון האישה והגבר	הגדרה, אפידמיולוגיה, סיבות לאי פריון האישה והגבר, היבטים רגשיים, בדיקות לאבחון אי פריון
	שיטות טיפול באי פריון	טיפול הורמונאלי, הפריה חוץ גופית, הסיבוכים השכיחים
אובדן	אובדן במיילדות וגינקולוגיה	הפלות, לידת עובר מת, מומים מולדים וניתוחים גינקולוגיים
מחלות המועברות בדרכי המין - STD	HIV, PID, HPV, עגבת, זיבה, הרפס, כלמידיה, טריכומונס	אפידמיולוגיה, דרכי הדבקה, סימנים ותסמינים, דרכי אבחון וטיפול, ההשלכות על האישה והעובר בהריון בלידה ובתקופת ההנקה והדרכת מטופלים פעולת סיעוד : החדרת ספקולום

פירוט	תכנים מרכזיים	הנושא
התפיסה של גיל המעבר בחברה, התחלואה וגורמי הסיכון	השינויים הפיזיולוגיים, הפסיכולוגיים והחברתיים של גיל המעבר.	גיל המעבר
טיפול הורמונאלי ושיטות לא תרופתיות. מניעה, זיהוי וטיפול בבעיות המלוות את גיל המעבר	הגישות הטיפוליות	

ספרות חובה

- חוזר המנהל הכללי מס' 23/2003, משרד הבריאות, איתור וטיפול בנשים נפגעות אלימות במשפחה ע"י מטפלים במסגרות הבריאות באשפוז ובקהילה.
https://www.health.gov.il/hozer/mk23_2003.pdf
- חוזר שירותי בריאות הציבור מס' 24/2014, משרד הבריאות, נוהל לטיפול באישה הרה בתחנות טיפת חלב.
https://www.health.gov.il/hozer/bz24_2014.pdf
- חוזר ראש חטיבת בריאות הציבור מס' 6/2023, משרד הבריאות, הנחיות לביצוע סיקור למניעת אלח דם מוקדם בחיידק Group B streptococcus (GBS) ביילוד
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/bz06-2023/he/files_circulars_bz_bz06_2023.pdf
- חוזר מנהל הכללי מס' 15/2011, משרד הבריאות, מעקב קדם לידתי אחר הריון בר-סיכון- קביעת תחומי אחריות של קופות החולים.
https://www.health.gov.il/hozer/mk15_2011.pdf
- חוזר מנהל הרפואה מס' 4/2011, משרד הבריאות, נוהל זיהוי ושיוך ילודים.
https://www.health.gov.il/hozer/mr04_2011.pdf
- חוזר שירותי בריאות הציבור מס' 3/2014, משרד הבריאות, נוהל לאיתור נשים בסיכון לדיכאון בהיריון ולאחר לידה.
https://www.health.gov.il/hozer/bz03_2014.pdf
- חוזר מנהל הרפואה מס' 25/2013, משרד הבריאות. בדיקות סקר לגילוי נשים בסיכון לנשאת עובר עם תסמונת דאון.
https://www.health.gov.il/hozer/mr25_2013.pdf
- חוזר שירותי בריאות הציבור מס' 1/2018, משרד הבריאות. טיפול בחומצה פולית להפחתת הסיכון למומים מולדים בתעלה העצבית
https://www.health.gov.il/hozer/bz01_2018.pdf
- חוזר מנהל הרפואה מס' 4/2013, משרד הבריאות, בדיקת על שמע (אולטרא-סאונד) בהריון.
https://www.health.gov.il/hozer/mr04_2013.pdf
- חוק העונשין, התשל"ז- 1997 סעיף 312-318 - הפסקות הריון יזומות.
https://fs.knesset.gov.il/9/law/9_lsr_311018.PDF

- חוזר מנהל הסיעוד מס' 234/2025, משרד הבריאות. ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי (פעולות סיעוד: חיסון מתן Anti D ללא הוראת רופא, החלטה על מתן ויטמין K וטיפול מונע לזיהומי עיניים בילודים, שאיבת מי שפיר במהלך דיקור מי שפיר כפעולת סיעוד לרופא. פעולה חריגה: הוצאת קטטר אפידוראלי)

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd-234-2025/he/files_circulars_nd_nd234-2025.pdf

- חוזר המנהל הכללי מס' 7/03, משרד הבריאות. מתן זריקת ויטמין K וטיפול מונע לזיהומי עיניים לילודים.

https://www.health.gov.il/hozer/mk07_2003.pdf

- חוזר מנהל הסיעוד מס' 123/17, משרד הבריאות. שאיבת מי שפיר במהלך בדיקת מי שפיר, כפעולת סיעוד לרופא

https://www.health.gov.il/hozer/ND123_2017.pdf

- חוזר מנהל הסיעוד מס' 172/2021, משרד הבריאות. הבטחת כשירות של אחות מוסמכת לצורך סיעוד בלידת חירום בהיעדר מוסמך לילוד (מיילדת או רופא).

https://www.health.gov.il/hozer/ND172_2021.pdf

- חוזר מנהל הרפואה מס' 2/2018, משרד הבריאות. בדיקות סקירה ביילודים לזיהוי מוקדם של מחלות אנדוקריניות, מטבוליות ואימונולוגיות.

https://www.health.gov.il/hozer/mr02_2018.pdf

- תדריך של שירותי בריאות הציבור, משרד הבריאות 2001, תדריך למתן חיסון "אנטי D" לנשים בהריון עם RH שלילי

https://hy.health.gov.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/9-01.pdf

- Comerford, K. C. (Ed.). (2025). *Nursing Drug Handbook* (45th ed.). Wolters Kluwer
- Davidson, M., London, M., & Ladewig, P. (2024). *Olds' maternal-newborn nursing and women's health across the lifespan.* (12th ed.). Pearson.

מס' קורס: 0162.3111

בריאות וחולי במעגל חיי האישה - קליני

התנסות קלינית: 7 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, שנה ג', סמסטר א+ב

מתאמת: גב' אומיימה סלאמה

ראשי חטיבה:	אומיימה סלאמה - RN,CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות פט מתיוס	דוא"ל:	omaimakh@gmail.com
	חגית נופר - RN,CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות שיבא	דוא"ל:	hagit.nuphar@sheba.health.gov.il
	רינת בלכסן לוי - RN,CNM, MA שיר רוזנברג - RN,CNM, BA ביה"ס האקדמי לאחיות דינה	דוא"ל:	rinatbel@clalit.org.il rozenbergshir1@gmail.com
	רינת הירש - RN, CNM, MA ביה"ס האקדמי לאחיות וולפסון	דוא"ל:	rinat@wns.gov.il
	עירית גנץ - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחיות מאיר	דוא"ל:	irit.gantz@clalit.org.il
	רינת סגל - RN,CNM, MPH ביה"ס האקדמי לאחיות שיינברון	דוא"ל:	rinatse@tlvmc.gov.il

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל

הקורס עוסק בבריאות ובחולי במעגל חיי האישה מתוך מבט ביולוגי, נפשי וחברתי. הקורס מקנה ידע עדכני ומבוסס ראיות, ומדגיש את חשיבות ההקשר התרבותי והחברתי בהשפעתו על חוויות הבריאות של נשים. ההתנסות הקלינית מאפשרת פיתוח מיומנויות קליניות, חשיבה ביקורתית ורגישות מגדרית. כאחים וכאחיות מוסמכים אנו מחויבים/יות לליווי, לתמיכה ולהעצמת נשים בכל שלבי חייהן ובכל מסגרות הטיפול – באשפוז ובקהילה.

מטרות ההתנסות

- להבין את הקשר בין גוף, נפש והשפעת החברה בבריאות האישה.
- לרכוש מיומנויות קליניות תוך התייחסות להיבטים ביופסיכוסוציאליים ולכשירות תרבותית.
- לפתח תקשורת אמפטית ותומכת עם נשים ומשפחותיהן.

- לחזק חשיבה ביקורתית וקבלת החלטות מבוססת ראיות.
- לרכוש כלים לפיתוח, להדרכה ולקידום בריאות בקרב נשים.

יעדי ההתנסות

- הסטודנטים יזהו וישלבו לצד הידע הקליני עקרונות של בטיחות, חוק ואתיקה מקצועית.
- הסטודנטים יזהו מצבים קליניים רלוונטיים לאורך חיי האישה, יכירו עקרונות ושיטות טיפול סיעודי מותאמות, ויבצעו התערבויות מקצועיות תוך התייחסות לשינויים פיזיולוגיים ופתולוגיים שכחים ולהשפעתם על האישה ומשפחתה.
- הסטודנטים יזהו ויבינו שינויים נורמטיביים - פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים בשלבי תקופת ההיריון השונים, בלידה ובמשך הלידה.
- הסטודנטים יבחינו בסטיות מהנורמה ובשינויים פתולוגיים לאורך תקופת ההיריון, הלידה ומשך הלידה, ויבצעו הערכה והתערבות סיעודית מותאמת.
- הסטודנטים יכירו ויבצעו אומדנים רלוונטיים, הערכה קלינית, ויפעלו בהתאם לממצאים.
- הסטודנטים יזהו, תהליכים שפירים וממאירים באברי הרבייה, יבינו את עקרונות האבחון והטיפול על רצף רמות המנע, ויבצעו התערבויות מותאמות במצבים נורמטיביים ופתולוגיים בגיל המעבר והזקנה.
- הסטודנטים יזהו בעיות הקשורות לאיברי הרבייה (כגון: דימומים וזיהומים) ולפריון, וידעו דרכי אבחון וטיפול. הסטודנטים יבינו את ההשלכות הביו-פסיכו-סוציאליות של בעיות אלה.
- הסטודנטים יזהו צרכי הדרכה של האישה ומשפחתה, יבצעו התערבות בהתאם לאבחנות, לעקרונות הטיפול הסיעודי ולרמות המנע.

שיטות הוראה

- הדרכה קבוצתית
- למידה עצמית
- סימולציות
- דיונים קליניים
- משחקי למידה

דרישות ההתנסות

- נוכחות חובה בכל שעות ההתנסות על פי תקנון התוכנית.
- השתתפות פעילה בכל הדיונים והסימולציות הקליניים.
- הגשת מטלת ההתנסות בתיאום עם המדריכה הקלינית.
- למידה עצמית בהתאם לנדרש, לרבות נהלים, פרמקולוגיה, טיפול, הדרכה ותדריכים רלוונטיים לתחום.

דרישות קדם

- ציון עובר בקורס העיוני בריאות וחולי במעגל חיי האישה.
- ציון עובר בקורס מיומנויות תי"ה ב'.
- סיום בציון עובר בכל חטיבת המבוגר העיוני והקליני.

הרכב הציון

- מטלה - 15%
- הערכת התפקוד במהלך ההתנסות הקלינית - 85%

ציון עובר בהתנסות

70 ומעלה

למידה עצמית לקראת ההתנסות

1. חשבון רוקחי
2. נהלים ופעולות סיעוד – ראה תדריך בריאות וחולי במעגל חיי האישה - עיוני
3. פרמקולוגיה - ראה תדריך בריאות וחולי במעגל חיי האישה - עיוני
4. ידע קליני בנושאים הרלוונטיים לשדה ההתנסות הקלינית

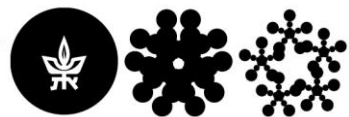
ספרות חובה

- Comerford, K. C. (Ed.). (2025). *Nursing Drug Handbook* (45th ed.). Wolters Kluwer
- Davidson, M., London, M., & Ladewig, P. (2024). *Olds' maternal-newborn nursing and women's health across the lifespan.* (12th ed.). Pearson.

1. קריטריונים להערכת מטלת חובה בהתנסות

קריטריון	אחוז	ציון
הצגת המטופלת: איסוף נתונים ביו-פסיכו-סוציאלי והצגת פרטי המטופלת: פרטים סוציודמוגרפיים, רקע בריאותי, עבר מיילדותי (כולל נוסחה מיילדותית), מהלך ההריון ולידה, פרטי אשפוז נוכחי של האישה וגם של העובר/יילוד לרבות התייחסות לאומדנים סיעודיים מקובלים ורלוונטיים ולטיפול תרופתי	20%	
זיהוי והסבר ממצאים חריגים	5%	
הצגת כלל הבעיות הסיעודיות, הבעיה הסיעודית הנבחרת והרציונל לבחירתה	10%	
ניתוח הבעיה הרפואית שנבחרה (להשוות גורמי סיכון, אבחנה, טיפול וסיבוכים) בין הספרות למטופלת. הצגת ספרות/ מחקרים/ נהלים ותדריכים רלוונטיים המתייחסים לבעיה והשוואה ביניהם לבין העשייה שננקטה מול המטופלת (כולל הטיפול)	30%	
תיאור התמודדות האישה עם מצבה ופירוט גורמי תמיכה	5%	
בנית תוכנית טיפול סיעודי	20%	
סיכום הדיון	5%	
הצגת הדיון בצורה בהירה, רציפה ומעוררת עניין תוך הפעלת קבוצת הלומדים ובמסגרת הזמן הנדרש	5%	
ציון סופי	100%	

2. תדריך להתנסות קלינית במחלקת יולדות

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות של טיפול ביולדת ובילוד לאחר לידה על פי התהליך הסיעודי על רצף רמות המנע, תוך הבנת התהליכים אותן חווים היולדת, תינוקה ומשפחתה בתקופת משכב הלידה.

יעדים

הסטודנט/ית:

- יטפל ביולדת לאחר לידה
- יטפל ביולדת לאחר ניתוח קיסרי
- ידריך יולדת לטיפול עצמי
- ידריך יולדת לטיפול בתינוק
- ידריך יולדת ומשפחתה לקראת שחרור

מיומנויות להתנסות קלינית במחלקת יולדות

• **אומדנים:**

- כאב
- סימנים חיוניים
- גובה רחם/התכנסות הרחם
- כמות דימום
- מתן שתן
- אזור החיץ (פרינאום)
- פצע ניתוח קיסרי
- יכולת ירידה מהמיטה
- קשר אם-ילוד
- יכולת טיפול עצמי
- מצב נפשי
- החלטה למתן Anti D

• **הדרכה**

- הנקה
- טיפול עצמי
- טיפול ראשוני בילוד
- משכב לידה

3. תדריך להתנסות קלינית בחדר לידה

מטרה

ליישם מיומנויות ספציפיות לטיפול ביולדת ובמשמעותיים אחרים בחדר לידה תוך הבנת התהליכים המתרחשים במהלך הלידה ואחריה.

* מודגש כי כל התערבות תיעשה בפקוח צמוד של מדריכה/מייילדת.

יעדים

במהלך ההתנסות הסטודנט:

- יצפה ויעקב אחר אישה בשלבי הלידה השונים.
- יאמוד התמודדות היולדת עם הכאב במהלך הלידה.
- ישתתף בניהול הטיפול הסיעודי ביולדת ובילוד בלידה פיזיולוגית.
- יאמוד את יחסי היולדת ואחר משמעותי בחדר לידה.

מיומנויות

- השתתפות באומדן יולדת המתקבלת לחדר לידה
- צפייה בבדיקה חיצונית
- חיבור למוניטור ופענוחו
- ליווי היולדת בשלבי הלידה השונים
- אומדן כאב
- אומדן מצב היולדת
- אומדן מצב העובר
- אומדן התמיכה של האחר המשמעותי בחדר לידה
- צפייה בלידות מכשירניות/C.S.
- צפייה בלידות פתולוגיות

4. תדריך להתנסות קלינית במחלקת ילודים

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות לטיפול בילוד במצבי בריאות וחולי על פי התהליך הסיעודי על רצף רמות המנע בתקופת אשפוז לאחר הלידה.

יעדים

- הסטודנט/ית יתנסה בקבלת ילוד חדש למחלקה.
- הסטודנט/ית יטפל טיפול כוללני בילוד לאחר הלידה, במסגרת האשפוז.
- הסטודנט/ית ידריך את האישה לטיפול כוללני בילוד.

מיומנויות

- זיהוי ושיוך
- אומדן פיזיקאלי (כולל הגדרה על פי משקל הילוד, גיל ההריון)
- אומדן התנהגות אופיינית לאחר לידה (התפתחות חושית, ערנות ושינה)
- חיסונים ובדיקות
- טיפול כוללני (רחצה, סימנים חיוניים, טיפול בטבור ועוד)
- עידוד קשר אם-תינוק
- מעקב וטיפול בילוד במצבים חריגים כגון:
 - צהבת פיזיולוגית
 - היפוגליקמיה
 - אי שמירה על חום גוף
 - זיהומים אצל האם

5. תדריך להתנסות קלינית ביחידה להריון בסיכון גבוה

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות בטיפול באשה בהריון בסיכון גבוה תוך הבנת התהליכים העוברים על האישה ומשפחתה.

יעדים

- הסטודנט/ית יטפל טיפול כוללני בנשים הרות הסובלות ממחלות העלולות להשפיע על ההריון
- הסטודנט/ית יזהה ביטויים של מצבי דחק אצל המטופלת

רשימת מיומנויות

- חיבור למוניטור ופענוחו
- הדרכה לספירת תנועות עובר
- ליווי היולדת להתערבויות שונות :
 - U.S.
 - דיקור מי שפיר
 - היפוך חיצוני
- מעקב וטיפול בנשים הרות בסיכון גבוה במצבים שונים כגון :
 - ירידת מים מוקדמת
 - דימום
 - יתר ל.ד.
 - הריון מרובה עוברים
 - סכרת הריונית
 - צירים מוקדמים
 - IUGR/מיעוט מי שפיר

6. תדריך להתנסות קלינית במחלקת נשים

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות בטיפול בנשים במצבי בריאות וחולי שונים, על רצף החיים, תוך הבנת התהליכים העוברים על האישה ומשפחתה.

יעדים

הסטודנט/ית

- טפל טיפול כוללני בנשים הסובלות מבעיות בריאות שונות
- יזהה ביטויים של מצבי דחק

פירוט המיומנויות

- טיפול כוללני בנשים במצבים נבחרים :
 - זיהומים במערכת המין
 - הפלות/הפסקת הריון
 - הריון חוץ רחמי
 - טיפולי פריון
 - ניתוחים גניקולוגיים
 - הדרכה טרום/פוסט ניתוחית
 - הדרכה ספציפית למצבים נבחרים (לדוגמא : הדרכה לשחרור לאחר הפלה)
 - גידולים שפירים וממאירים במערכת המין

7. תדריך להתנסות קלינית במרכז לבריאות האישה

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות וטיפול בנשים במצבי בריאות שונים על רצף רמות המנע.

יעדים

הסטודנט:

- יכיר את השירותים השונים הניתנים בקהילה בתחום בריאות האישה
- ישתתף בביצוע התערבויות רפואיות וסיעודיות שונות
- ידריך נשים במצבים נבחרים

רשימת מיומנויות

- מעקב וטיפול בנשים במצבי בריאות וחולי:
 - תכנון משפחה
 - חינוך מיני
 - נשים הרות בסיכון נמוך
 - נשים הרות בסיכון גבוה
 - הדרכה למעקב לבדיקות תקופתיות (ממוגרפיה, בדיקה גניקולוגית ועוד)
 - הכנסת ספקולום
 - גיל המעבר
 - גידולים באברי המין הנשיים
 - אורודינמיקה
 - השתתפות בבדיקת רופא

8. תדריך להתנסות קלינית במחלקת התאוששות נשים / יולדות

מטרת ההתנסות

הכרה ויישום מיומנויות ספציפיות הקשורות לטיפול ביולדות בשעות הראשונות לאחר ניתוח קיסרי ובילוד הנמצא במחבורות מלאה בהתאוששות, כמו כן, בנשים לאחר ניתוחים גניקולוגיים ואורו גניקולוגיים, תוך פיתוח מיומנויות תקשורת באינטראקציה עם מטופלות ומשפחותיהן.

יעדים

הסטודט/ית:

- יטפל ביולדת לאחר ניתוח קיסרי / ניתוח גניקולוגי / ניתוח אורו גניקולוגי
- יבצע הדרכה טרום/ פוסט ניתוחית
- ידע לבצע אומדנים פוסט אופרטיביים מילדותיים
- יצפה בטיפול במטופלת לא יציבה
- יכיר מצבי חרום פוסט / פרה מילדותיים
- ידע לזהות מטופלות במצב מסכן חיים
- ידריך יולדת ומשפחתה על תהליך ההתאוששות ועל שחרור למחלקה

אומדנים

- הכרה
- מצב נפש
- נוירולוגי
- קשר אם-ילוד
- המודינמי ונשימתי
- אומדן ילוד
- התכנסות הרוחם וכמות הדימום
- אלימות במשפחה
- תפוקת שתן ואיכותו
- שלמות העור
- אזור החיץ (פרינאום)
- כאב
- חתך ניתוח

תרגול מיומנויות

- חיבור למוניטור קרדיאלי
- הכנסת VF

- נטילת דגימות דם ופרוש תוצאותיהן
- החדרת קטטר שתן
- מתן טיפול תרופתי IV , תוכנית נוזלים ותרופות ברות סיכון
- שאיבת קולוסטרום
- מתן דם ע"פ נוהל (יחד עם מדריכה)

הדרכה

- מעקב וביצוע אומדנים ושהייה בהתאוששות
- חיבור למוניטור
- הכנסת קטטר
- החדרה וטיפול ב VF
- שאיבת קולוסטרום להאכלה
- מתן אנלגטיקה פרופילקטית
- מתן דם
- שחרור מהמחלקה

הכרת עגלת החייאה ותכולתה

- בדיקה ותפעול דפיברילטור
- PECA, IV PCA
- קטטר PG
- בקרי קטטר
- סוגי הרדמות והמעקב הנדרש
- צפייה בהכנסה ובטיפול ב AL
- צפייה בהכנסה ובהוצאת קטטר אפידורלי
- תרופות ספציפיות לכיווץ הרחם

9. תדריך להתנסות קלינית בפגיה

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות ספציפיות לטיפול בפג ובילוד במצבי בריאות וחולי בתקופת אשפוז בפגיה.

יעדים

הסטודנט/ית:

- יתנסה בקבלת פג/ילוד חדש למחלקה
- יטפל טיפול כוללני בפג/ילוד, במסגרת האשפוז בפגיה
- ישתתף בהדרכת ההורים לטיפול בפג/ילוד

מיומנויות

- זיהוי ושיוך
- טיפול כוללני: שקילה, מדידת חום גוף, מדידת חום אינקובטור, החלפת חיתול, הלבשה
- חיבור למוניטור: מדידת סטורציה, לחץ דם, דופק, מספר נשימות
- בדיקת מיקום זונדה/חיבור וניתוק זונדה להאכלה
- האכלה דרך זונדה/האכלה מבקבוק
- חיסונים ובדיקות
- חישוב תוכנית נוזלים
- חישוב מינוני תרופות והכנת תרופות
- מתן חמצן במשקפי חמצן / מסכה
- עידוד קשר אם-תינוק
- הדרכה לשאיבת חלב / הדרכה להנקה
- הכרת שיטת קנגרו
- ביצוע אומדנים:
- אומדן שלמות עור
- אומדן יציאות
- אומדן שארית זונדה – מרקם, צבע, כמות
- אומדן כאב בפגים ע"פ סולם NPASS

10. רשימת מושגים במיילדות

קיצור באנגלית	Definition of Terms	הגדרה ופירוש מושגים במיילדות
AA	Artificial Abortion	הפלה מלאכותית
AB	Abortion:	הפלה, לידה מוקדמת לפני שבוע 20
AC	Amniocentesis	דיקור מי שפיר
AEDF	Absence of End Diastolic Flow	העדר זרימה דיאסטולית
AFI	Amniotic Fluid Index	כמות מי שפיר
AGA	Average For Gestational Age	גודל מתאים לגיל ההריון
AROM	Artificial Rupture Of Membranes	פקיעת קרומים יזומה (מלאכותית)
AUS	Abdominal Ultrasound	אולטרסאונד בטני
BOH	Bad Obstetric History	הסטוריה מיילדותית גרועה
	Breech	(מצג) עכוז
BPP BPS	Biophysical Profile Biophysical Score	בדיקת אולטרסאונד שבועית: תנועות עובר, טונוס שרירים, תנועות נשימה, כמות מי שפיר
CPD	Cephalo Pelvic Disproportion	חוסר התאמה בין ראש העובר לאגן האם
CRL	Crown-Rump Length	אורך העובר (בין ראש לעכוז)
CVS	Chorion Villi Sampling	דגימת סיסי שיליה
CS	Cesarean Section	ניתוח קיסרי, חתך קיסרי
EDD	Estimated Delivery Date	תאריך לידה משוער
EFW	Estimated Fetal Weight	הערכת משקל עובר
EP EUP	Ectopic Pregnancy Extra Uterine Pregnancy	הריון חוץ רחמי
	Full Term	לידה במועד
FHR	Fetal Heart Rate	דופק עוברי
FM	Fetal movements	תנועות עובר
GCT	Glucose Clearance Test	העמסת סוכר 50 גר'
GDM	Gestational Diabetes Mellitus	סכרת הריונית
GMP	Grand Multipara:	הריון חמישי או יותר
G	Gravida:	מספר של כל ההריונות כולל ההריון הנוכחי
GBS	Group B Streptococcus	סטרפטוקוקוס מסוג B
	Infant Mortality:	תמותת ילודים לאחר לידה
IUGR	Intrauterine Growth Retardation	האטה בגדילה תוך רחמית
IUFD	Intrauterine fetal death:	מות עובר תוך רחמי
IDDM	Insulin Dependent Diabetes Mellitus	סכרת תלויה באינסולין
LGA	Large For Gestational Age	גודל גדול לגיל ההריון
LSCS	Low Segment Cesarean Section	ניתוח קיסרי בסגמנט התחתון

קיצור באנגלית	Definition of Terms	הגדרה ופירוש מושגים במיילדות
LMP	Last Menstrual Period	וסת אחרון
MA	Missed Abortion	הפלה נדחית
MP	Multipara:	הריון שני או יותר
NST	Non Stress Test	מוניטור עוברי
NT	Nuchal Translucency	שקיפות עורפית
	Nullipara:	אשה שלא ילדה לאחר שבוע 20
NVD	Normal Vaginal Delivery	לידה נרתיקית רגילה
OCT	Oxytocin Challenge Test	מבחן מאמץ לאוקסיטוצין
OGTT	Oral Glucose Tolerance Test	העמסת סוכר 100 גר'
P	Para:	לידה לאחר שבוע 20 בהריון (חי או מת)
	Perinatal Mortality:	תמותת ילודים עד החודש הראשון לחייהם
	Post Term	הריון עודף: לידה לאחר שבוע 42
PET	Preeclamptic Toxemia	רעלת הריון
PIH	Pregnancy Induced Hypertension	עלייה בלחץ דם בהריון
PKU	Phenylketonuria	פנילקטונוריה
PMC	Premature Contraction	צירים מוקדמים
	Premature Labor:	לידה לאחר שבוע 20 עד שבוע 37
PROM	Premature rupture of membranes	ירידת מים לפני תחילת הצירים
PPROM	Preterm PROM	ירידת מים לפני המועד
PS	Partus Spontaneous	לידה ספונטנית
PS	per speculum	בדיקת צוואר הרחם בעזרת ספקולום
PTL	Preterm Labor	לידה מוקדמת
PV	per vagina	בדיקה נרתיקית
PG	Primigravida:	הריון ראשון
PG	Prostaglandins	פרוסטגלנדינים – הורמונים המבשילים את צוואר הרחם
	Primipara:	לידה ראשונה מעל שבוע 20 (חי או מת)
	Presentation	מצג
SA	Spontaneous Abortion	הפלה טבעית
S/D	(Flow) Systolic/Diastolic	יחס בין זרימות סיסטולית ודיאסטולית
SGA	Small For Gestational Age	גודל קטן לגיל ההריון
SROM	Spontaneous Rupture of Membranes	פקיעת קרומים ספונטנית
	Stillbirth:	עובר מת לאחר שבוע 20:
	Toco	ניטור פעילות רחמית בלבד במוניטור
TOLAC	Trial of Labor after Cesarean Section	נסיון לידה לאחר ניתוח קיסרי

קיצור באנגלית	Definition of Terms	הגדרה ופירוש מושגים במיילדות
TOP	Termination Of Pregnancy	הפסקת הריון
TT	Triple Test	תבחין משולש ("חלבון עוברי")
TVUS	Trans Vaginal US	אולטרסאונד טרנס וגינלי (נרתיקי)
	Transverse Lie	מנח רוחבי
US	Ultrasound	בדיקה על קולית
Vx	Vertex	(מצג) קודקוד
	Viability:	חיות - גיל בו העובר יכול שרוד מחוץ לרחם
VBAC	Vaginal Birth after CS	לידה נרתיקית לאחר ניתוח קיסרי
או"ס		אולטרסאונד
סק"מ		סקירת מערכות
תל"מ		תאריך לידה משוער
תו"א		תאריך וסת אחרונה

נוסחה מיילדותית

G_	P_	Ab_	Ep_	Cs_	Lc_	
	Gravida	Para	Abortion	Ectopic P.	CS	Living Children
		לידות	הפלות	הריונות	ניתוחים	מס' מספר
הריון	בעבר	בעבר	חוץ רחמיים	קיסריים		ילדים
נוכחי			בעבר	בעבר		חיים

מספר קורס : 0162.3112

בריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר

לימוד עיוני – 7 ש"ס (98 שעות)

מועד הקורס: תשפ"ו, סמסטר א' תוכנית : כללית

מתאמת: גב' נטלי צירלין

ראשי חטיבה:

גב' נטלי צירלין - RN, MHA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, על
שם א.וולפסון

דוא"ל:

Natali@wns.gov.il

גב' יעל אלוני - RN, MA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, זיוה
טל

דוא"ל:

yael.aloni@sheba.health.gov.il

גב' אולגה אברבך - RN, MA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, דינה

דוא"ל:

olgaa1@clalit.org.il

גב' שרית קורנבלום - RN, MA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות,
שיינברון

דוא"ל:

Saritk @tlvmc.gov.il

גב' אביטל בן עמי - RN, BA
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, הלל
יפה

דוא"ל:

Avitalbe@hymc.gov.il

גב' קרן וקשי - BN, MN
ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות,
קמפוס מאיר

דוא"ל:

Keren.vakshi@clalit.org.il

שעות קבלה: בתיאום מראש

רציונל

הפג, הילד והמתבגר הינו תחום ידע ומיומנות קלינית ייחודי, העוסק במאפייני קבוצות הגיל השונות ובבעיות בריאות שכיחות, וזאת מתוך ראיית הילד המטופל ומשפחתו במרכז.

מטרות הקורס

- לפתח גישה טיפולית לפג, לילד ולמתבגר ומשפחתו, תוך התייחסות להיבטים ביו פסיכוסוציאליים ולכשירות תרבותית.
- להקנות לסטודנט ידע ומיומנויות לטיפול כוללני בפג, בילד ובמתבגר בהתאם לשלבי הגדילה וההתפתחות, במצבי בריאות וחולי, במסגרות טיפול שונות.

יעדי הקורס

- הסטודנט ירכוש ידע על מושגים ייחודיים ומצבים מייצגים בקבוצות הגיל השונות.
- הסטודנט יפנים עקרונות של בטיחות ואתיקה מקצועית.
- הסטודנט יכיר עקרונות ודרכי התערבות ייחודיים לטיפול בילד ומשפחתו ברצף החיים.
- הסטודנט יכיר שינויים נורמטיביים- פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים בקבוצות הגיל השונות ויזהה סטיות מהנורמה.
- הסטודנט יכיר מיומנויות תקשורת המותאמות לגיל הילד ולרמת הבנתו.
- הסטודנט יכיר כלים לביצוע אומדנים רלוונטיים המותאמים לקבוצות הגיל.
- הסטודנט יכיר את צורכי הלמידה של הילד ומשפחתו בהתאם לרמות המנע.

שיטות הוראה

הרצאות (פרונטליות, מקוונות, מצגות מתומללות ומדובבות), חוברות למידה, דיונים, צפייה בסרטונים, ניתוח אירועים וסימולציות.

דרישות הקורס

1. הנוכחות חובה בכל השיעורים בהתאם לתקנון תוכנית הלימודים.
2. הגשת מטלות לימודיות במועדים שייקבעו על ידי מרכזות התחום בבתי הספר.
3. סיום הקורס מותנה בציון עובר (60 לפחות) בבחינה העיונית הסופית, ובציון עובר (70 לפחות) בהתנסות הקלינית.

הערכת הקורס

בחינה עיונית – 100%

נושאי השיעורים

מבוא

הנושאים יידונו עפ"י קבוצות הגיל השונות:

- יילוד (Neonate)
- ינקות (Infancy)
- פעוטות (Toddler)
- גיל טרום ביה"ס (Pre-Schooler)
- גיל ביה"ס (School-Age)
- גיל ההתבגרות (Adolescent)

מבוא לסייעוד הפג, הילד והמתבגר	
נושא	תכנים
הייחודי בסייעוד הילד והמתבגר	• עקרונות בטיפול ממוקד משפחה: Family Centered Care • גורמים המשפיעים על בריאות הילד והמתבגר • הגישה הטיפולית בילדים, מתבגרים ומשפחתם
גדילה והתפתחות	• אבני דרך התפתחותיות בתחומים: • גדילה, מוטוריקה, קוגניציה, שפה וכישורים חברתיים • אומדן פיזיקלי: לחץ דם, דופק, נשימה, חום, כאב, עקומות גדילה • היבטים מיוחדים בגיל ההתבגרות
תקשורת	קווים מנחים להדרכה ותקשורת עם הילד, המתבגר ומשפחתו
תזונה	• צרכים תזונתיים עפ"י גיל • תזונה בשנת החיים הראשונה – הנקה, תמ"ל (תרכובות מזון לתינוקות), תוספות מזון, ויטמינים, הרגלי תזונה • Failure to Thrive (FTT)
מחלה ואשפוז	• תפיסת מחלה ואשפוז, תגובות למחלה/אשפוז • התערבות סיעודית בילד ובמתבגר המאושפזים ומשפחתם • הכנת ילד/מתבגר להתערבויות טיפוליות
הילד בעל הצרכים המיוחדים	לידת ילד עם צרכים מיוחדים, המשפחה והילד עם הצרכים המיוחדים, מחלה כרונית בילדות/בהתבגרות
הילד והמתבגר בראי החוק	חוק הכשרות והאפוסטרופוסות, הסכמה מדעת, קטינים חסרי ישע בחוק העונשין
ילדים בסיכון	תאונות ופגיעות, זיהוי סימני התעללות/הזנחה

הילוד בסיכון והפג	
תכנים	נושא
- Hyperbilirubinemia - Hypoglycemia - Hyperglycemia - Polycythemia - Sepsis on the Newborn	בעיות בריאות של היילוד
- Respiratory Distress Syndrome (RDS) - Bronchopulmonary Dysplasia (BPD) - Meconium Aspiration Syndrome (MAS) - Apnea of Prematurity	בעיות נשימתיות
Necrotizing Enterocolitis (NEC)	בעיות במערכת העיכול
Intraventricular Hemorrhage (IVH)	בעיות נוירולוגיות
אנמיה בפגים	סיבוכים המטולוגיים
Retinopathy of Prematurity (ROP)	סיבוכי פגות
אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה	הגישה הסיעודית לטיפול ביילוד בסיכון ובפג

חיסונים ומחלות זיהומיות – למידה עצמית	
תכנים	נושא
מועדי חיסונים, הרכבי חיסונים, התוויות נגד ותופעות לוואי	חיסוני שיגרה ואוכלוסיות מיוחדות
- Hepatitis A, Hepatitis B, Tetanus, Diphtheria, Pertussis, Poliomyelitis, Pneumococcal Disease - Rota Virus, Measles, Rubella, Mumps, Chickenpox, Homophiles Influenza B	מחלות זיהומיות כנגדן מחסנים
- Herpes Simplex - Infectious Mononucleosis - Cytomegalovirus (CMV) - Aphthous stomatitis, Scarlet Fever, Cellulitis, Impetigo	מחלות זיהומיות

מערכת הנשימה	
נושא	תכנים
מבנה מערכת הנשימה בילדים	אנטומיה ופיזיולוגיה
זיהומים בדרכי הנשימה	- Acute Streptococcal Pharyngitis, Tonsillitis, Otitis Media - RSV Bronchiolitis - Pneumonia (Viral, Bacterial, Atypical) - Influenza Croup Syndromes: Acute Epiglottitis, Laryngotracheobronchitis, Spasmodic Laryngitis, Tracheitis
הפרעות חסימתיות	שאיפת גוף זר
הפרעות כרוניות	- Hyperactive Airway Disease - Asthma, Cystic Fibrosis - Obstructive Sleep Apnea Syndrome
הפסקת נשימה	- Apparent Life-Threatening Event (ALTE) - Sudden Infant Death Syndrome (SIDS)
הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת הנשימה	אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה

מערכת הלב וכלי הדם	
נושא	תכנים
מבנה הלב בילודים	מחזור דם עוברי
מומי לב	שכיחות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, אבחנה, טיפול, פרוגנוזה
מומי לב כחלוניים (Defects with Decreased Pulmonary Blood Flow)	Tetralogy of Fallot (TOF)
מומי לב לא כחלוניים (Defects with Increased Pulmonary Blood Flow)	- Atrial Septal Defect (ASD) - Ventricular Septal Defect (VSD) - Patent Ductus Arteriosus (PDA)
מומי לב משולבים (Mixed Defects)	Transposition of Great Arteries (TGA)
מומי לב חסימתיים (Obstructive Defects)	Aortic Stenosis, Pulmonic Stenosis Coarctation of Aorta (COA)
מצבים נרכשים	Bacterial Endocarditis, Acute Rheumatic Fever, Kawasaki Disease
אי-ספיקת לב	שכיחות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, אבחנה, טיפול, פרוגנוזה

אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה	הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת הקרדיווסקולרית
--	---

כליות ודרכי השתן	
תכנים	נושא
אנטומיה ופיזיולוגיה	מבנה מערכת השתן בילדים
- Vesicoureteral Reflux - Hypospadias - Cryptorchidism	מומים בדרכי השתן
Urinary Tract Infections (UTI)	זיהומים בדרכי השתן
Nephrotic Syndrome, Acute Glomerulonephritis	מחלות גלומרולריות
אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה	הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת השתן

מערכת העיכול	
תכנים	נושא
- Hyponatremia Dehydration - Hypernatremia Dehydration - Isonatremia Dehydration	מצבי צחיחות בילדים
Shigella, Salmonella, Campylobacter	זיהומי מעיים חיידקיים
Rota Virus, Adeno Virus	זיהומי מעיים ויראליים
Celiac Disease, Cow's Milk Allergy, Lactose Intolerance	הפרעות בספיגה
Gastroesophageal Reflux, Constipation	הפרעות בתנועתיות
- Pyloric Stenosis, Intussusception, Esophageal Atresia, Tracheoesophageal Fistula, Cleft Lip and Palate, Acute Appendicitis, Hirschsprung Disease - Inguinal Hernia, Umbilical Hernia	מצבים כירורגיים
אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה	הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת העיכול

מערכת אנדוקרינית	
נושא	תכנים
תת-פעילות ההיפופיזה	הפרעות גדילה
התבגרות מינית	התבגרות מינית מוקדמת ומאוחרת
מחלות בלוטת התריס	תת-תריסיות/יתר תריסיות מולדת ונרכשת
סוכרת	היבטים ייחודיים בטיפול בילדים עם סוכרת

מערכת המטולוגית	
נושא	תכנים
הפרעות בכדוריות הדם האדומות	• אנמיה על רקע חסרים תזונתיים: אנמיה מחסר ברזל • אנמיה על רקע הרס מוגבר: אנמיה חרמשית, Thalassemia
הפרעות דמם	• Idiopathic Thrombocytopenia Purpura (ITP) • Hemophilia
הפרעות במערכת החיסון	• Severe Combined Immunodeficiency Disease (SCID)

מחלות אונקולוגיות	
נושא	תכנים
שיטות הטיפול	• סוגי הטיפול, התוויות, סיבוכים, תופעות לוואי, הדרכה
סרטן הדם והמערכת הלימפתית	• Acute Lymphatic Leukemia (ALL), Lymphomas
גידולי מערכת העצבים	• Neuroblastoma
גידולי מוח	• גדולי מוח בילדים: סימנים קליניים, דרכי אבחון והערכה, טיפול והגישה הסיעודית.
גידולי עצם	• Osteosarcoma, Ewing Sarcoma
גידולי הכליות	• Wilms Tumor

שלד ושרירים	
נושא	תכנים
הפרעות בגיל הינקות	Developmental Dysplasia of the Hip (DDH), Congenital Clubfoot, Congenital Torticollis
זיהומים אורתופדיים	Septic Arthritis, Osteomyelitis
שברים	שכיחות, גורמי סיכון, אטיולוגיה, אבחנה, טיפול, פרוגנוזה
מצבים אורתופדיים	Scoliosis

מערכת העצבים המרכזית	
נושא	תכנים
אומדן נירולוגי	דגשים באומדן נירולוגי בילדים
מצבים מולדים	Microcephaly, Hydrocephalus, Meningomyelocele
מחלות זיהומיות	Meningitis, Encephalitis
הפרעות פרכוסיות	Febrile Seizure, Partial Seizures: Simple Complex. Generalized Seizures: Tonic Clonic (Grand Mal), Absence (Petit Mal) Atonic, West Syndrome (Infantile Spasms)
הפרעות נירולוגיות	Cerebral Palsy (CP)
מחלות עצב-שריר	Spinal Muscular Atrophy, Guillain Barre Syndrome, Duchenne Muscular dystrophy
הגישה הסיעודית לטיפול בילד עם הפרעה במערכת העצבים	אומדן, תכנון התהליך הסיעודי, התערבויות סיעודיות והדרכה

הפרעות נפשיות והתנהגותיות בילדים ומתבגרים	
נושא	תכנים
הפרעות עם מרכיב התנהגותי	Attention- Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)
הפרעות תקשורת	Autism Spectrum Disorders
התנהגות סיכונית ואלימות בקרב מתבגרים	אומדן התנהגות סיכונית, שימוש בחומרים ממכרים, תאונות, אלימות פיזית ומילולית (Conduct Disorder)
הפרעות נפשיות	אובדנות, דיכאון

ספרות חובה

Hockenberry, M.J., Duffy, E.A., & Gibbs, K.D. (2024). Wong's Nursing Care of Infants and Children (12th ed.). St. Louis, MI; Elsevier

▪ תקנות, חוזרים, מדדי איכות ותוכניות לאומיות של משרד הבריאות (לפי תחומי הלימוד):

- משרד הבריאות. התכנית הלאומית למדדי איכות: בתי חולים כלליים וגריאטריים, בתי חולים לבריאות הנפש, טיפות חלב ושירותי חירום – דו"ח מסכם לשנים 2013-2023

https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog-2013-2023/he/files_publications_quality_indicators_Quality_National_Prog_2013-2023.pdf

פעולות סיעוד

- חוזר מנהל האחיות מס' 234/2025 "ריכוז הפעולות סיעוד וחריגות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי של האחיות המוסמכות."

[חוזר-מנהל-הא-ח-י-ת-מספר-2342025-ריכוז-הפעולות-שנוספו-מעת-לעת-לליבת-העיסוק-של-האחים-והאחיות-המוסמכים-10682325.pdf](https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog-2013-2023/he/files_publications_quality_indicators_Quality_National_Prog_2013-2023.pdf)

- שחרור ילדים שקיבלו סדציה (השראת שינה) במכון שמיעה ודיבור על-ידי אחות מוסמכת לאחר בדיקת BERA; חוזר מנהל הסיעוד 105/2014

<https://www.gov.il/he/pages/nd105-2014>

- חוזר מנהל האחיות מס' 216/2024: "החלטה על מתן Oral Dextrose gel בריכוז 40% לפג/יילוד עם היפוגליקמיה כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת במחלקת יילודים/פגים וטיפול מיוחד ביילוד

<https://www.gov.il/he/pages/nd216-2024>

- חוזר מנהל האחיות מס' 215/2024: החלטה על טיפול אור (Phototherapy) לפג/יילוד כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת במחלקת יילודים/פגים וטיפול מיוחד ביילוד.

chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.gov.il/BlobFolder/policy/nd215-2024/he/files_circulars_nd_nd215_2024.pdf

- חוזר מנהל האחיות מס' 234/2025 "ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחיות המוסמכות". פעולות חריגות: התחלת עירוי פריפרי ליילוד; שאיבת דם פריפרי לתינוק עד גיל שנה.

[חוזר-מנהל-הא-ח-י-ת-מספר-2342025-ריכוז-הפעולות-שנוספו-מעת-לעת-לליבת-העיסוק-של-האחים-והאחיות-המוסמכים-10682325.pdf](https://www.gov.il/BlobFolder/reports/quality-national-prog-2013-2023/he/files_publications_quality_indicators_Quality_National_Prog_2013-2023.pdf)

תזונה:

משרד הבריאות (2021). חוזר ראש שירותי בריאות הציבור מספר 187/2021 - מדריך לאנשי מקצוע להזנת התינוק והפעוט. משרד הבריאות, שרותי בריאות הציבור.

chrome-extension://oemmndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.health.gov.il/hozer/bz01_2021.pdf

הילד והמתבגר בראי החוק:

- חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 (פרק ד': הסכמה מדעת לטיפול רפואי)

[http://health.gov.il/חוק/1996-התשנ"ו-חוק](http://health.gov.il/חוק/1996-התשנ)

- חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות-1962, סעיפים: 14,15,18,22,33,38.

https://www.nevo.co.il/law_html/law00/70325.htm

- חוק העונשין, התשל"ז-1977 (תיקון מס' 26), התש"ן-1989.

https://www.nevo.co.il/law_html/law14/law-1290.pdf

- חוק העונשין (תיקון מס' 26) תש"ן-1989 (תיקון מס' 108) תשע"א-2010 368 ד.

<http://www.dinimveod.co.il/hashavimcmsfiles/Pdf/sh1290.pdf>

- (תיקון מס' 108), תשע"א-2010.

https://www.nevo.co.il/law_html/law01/073_002.htm#Seif446

- חוק העונשין, פרק י' פגיעות בגוף, סימן ב': הפסקת הריון (סעיף 316)

https://www.nevo.co.il/law_html/law01/073_002.htm#med12

- חוק לגילוי נגיפי איידס בקטינים, התשנ"ו-1996.

https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Aids_04.pdf

- חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו-2005. סימן ו': טיפול בקטין הנוטה למות.

https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Zchuyot_03.pdf

מניעת אלימות והזנחה בילדים:

- משרד הבריאות (2003). איתור זיהוי וטיפול בקטינים נפגעי התעללות והזנחה; חוזר המנהל הכללי 25/2003.

http://oemmndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.health.gov.il/hozer/mk25_2003.pdf

- משרד הבריאות (2006). חובת ההודעה על נפגעי אלימות במשפחה, ניצול מיני והזנחה של קטינים וחסי יסע; חוזר מנהל הרפואה 17/2006.

http://oemmndcbldboiebfnladdacbfmadadm/https://www.health.gov.il/hozer/mr17_2006.pdf

ילדים בסיכון:

- משרד הבריאות (2019). נושא: היפגעות בלתי מכוונת בילדים בגילאי לידה עד שש שנים: חינוך, מניעה וקידום בריאות על-ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה; חוזר מנהל הסיעוד 158/2019.

www.health.gov.il/hozer/ND158_2019.pdf

חיסונים:

- משרד הבריאות (2025). תדריך חיסונים, שירותי בריאות הציבור. המחלקה לאפידמיולוגיה. סעיפים רלוונטיים מתוך "פרק כללי":
לוח חיסוני השגרה בגיל הילדות (2024); חיסונים - הוראות כלליות; עיתוי מתן חיסונים; השלמת חיסונים שגרתיים עד גיל 17 שנים; חיסון במצבים מיוחדים; אנפילקסיס לאחר מתן חיסונים.

https://www.health.gov.il/Subjects/vaccines/Pages/tadrich_Chisunim.aspx

מספר קורס : 0162.3113

התנסות קלינית בתחום הפג, הילד והמתבגר

התנסות קלינית 7 ש"ס (96 שעות)

מועד הקורס:	תשפ"ו, שנה ג' סמסטר א' + ב'
מתאמת:	גב' נטלי צירלין - RN, MHA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, וולפסון
Natali@wns.gov.il	דוא"ל:
ראשי חטיבה:	גב' יעל אלוני - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, זיוה טל
yael.aloni@sheba.health.gov.il	דוא"ל:
	גב' אולגה אברבך - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, דינה
olgaa1@clalit.org.il	דוא"ל:
	גב' שרית קורנבלום - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, שינברון
Saritk@tlvmc.gov.il	דוא"ל:
	גב' אביטל בן עמי - RN, BA ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, הלל יפה
Avitalbe@hymc.gov.il	דוא"ל:
	גב' קרן וקשי - BN, MN ביה"ס האקדמי לאחים ואחיות, קמפוס מאיר
Keren.vakshi@clalit.org.il	דוא"ל:
שעות קבלה:	בתיאום מראש

רציונל

ההתנסות הקלינית בתחום בריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר מאפשרת יישום ידע תיאורטי וקליני, פיתוח חשיבה קריטית אינטגרטיבית בניהול הטיפול בפג, בילד, במתבגר ובבני המשפחה במסגרות טיפוליות שונות.

במהלך ההתנסות הסטודנטים ירכשו מיומנויות טיפול בסיסיות ומתקדמות בפיקוח מדריך/כה קלינית, בהתבסס על עקרונות, סטנדרטים ונהלים, ברמת שליטה המותאמת לשלב הלימודים.

מטרה

יישום טיפול כוללני לפג, לילד למתבגר ומשפחתו במצבים שונים של בריאות וחולי ברמת מורכבות שונה, בהתאם לעקרונות הטיפול בתחום הילד והמתבגר.

יעדים

הסטודנט/ית:

- יישם את הטיפול על בסיס עקרונות של בטיחות ואתיקה מקצועית.
- יפתח קשר טיפולי עם הילד ומשפחתו תוך שימוש במיומנויות תקשורת המותאמות לגיל הילד ורמת הבנתו.
- יזהה צורכי למידה של הילד ומשפחתו ויישום תוכנית הדרכה.
- יבצע התערבויות ייחודיות לתחום הפג, הילד והמתבגר.
- יזהה שינויים נורמטיביים-פיזיולוגיים, פסיכולוגיים וסוציו-תרבותיים, יזהה סטייה מהנורמה ויתכנן תוכנית התערבות.

אופן הוראה

- ההתנסות קלינית, אשר תתקיים במחלקות/יחידות נבחרות באשפוז ובקהילה.
- תמהיל המחלקות/היחידות ייקבע בכל בית ספר על פי השדות הקליניים הקיימים.

מטלות ההתנסות

- הגגת מטופל בקבוצת דיון (מפורט בנספח א').
- הגשת תוכניות טיפול במהלך ההתנסות (לשיקול דעת ראש החטיבה).

חובות הסטודנט

- נוכחות חובה בהתנסות בהתאם לתקנון תכנית הלימודים.
- הפגנת אחריות לקידום צרכיו הלימודיים.

הרכב הציון

1. הגגת נושא קליני- 15%
2. הערכת ההתנסות הקלינית- 85%

ספרות חובה:

- משרד הבריאות, החטיבה לענייני בריאות (2010). אמצעי זהירות שגרתיים במוסדות רפואיים; חוזר מנהל כללי 10/2010. https://www.health.gov.il/hozer/mr10_2010.pdf.
- Comerford, K. (Ed.) (2024). *Nursing Drug Handbook*. Philadelphia, PA: Wolters.
- Hockenberry, M.J., Duffy, E.A., & Gibbs, K.D. (2024). *Wong's Nursing Care of Infants and Children* (12th ed.). St. Louis, MI; Elsevier

נספח א'

הצגת מטופל בקבוצת דיון בחטיבת הפג, הילד והמתבגר

מטרות

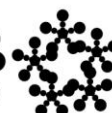
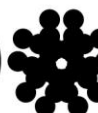
- הרחבת ידע קליני בתחום הפג, הילד והמתבגר, אינטגרציה בין הידע התיאורטי לבין יישום הטיפול בילד ובמשפחתו.
- פיתוח מיומנויות של חשיבה קריטית וקבלת החלטות בבריאות וחולי הפג, הילד והמתבגר.

הנחיות להגשת הדיון הקליני

הדיון יועבר באמצעות מצגת/בכתב, משך הצגת הדיון הקליני כ-30 דקות (25 דקות הצגה ועוד 5 דקות לשאלת שאלות).

הכנת המצגת לפי הקריטריונים הבאים:

ציון	קריטריון
5%	מבוא: הצגת הנושא ורציונל לבחירתו, תוכנית הדיון הקליני, שכיחות/היארעות בעיית הבריאות שבבסיס הדיון הקליני.
	הצגת המטופל:
20%	א. הצגת הרקע הרפואי הכללי ותמצית איסוף הנתונים ואומדנים עם מתן הסבר לרציונל העומד מאחורי בחירת הנתונים שהוצגו;
10%	ב. תיאור ממצאים חריגים הרלוונטיים (מתוך הנתונים שנאספו יש לציין מה חריג)
20%	ג. הצגת הבעיה הבריאותית (עיקרי המידע הרפואי וסיעודי) בהתבסס על הספרות המקצועית כולל הטיפול תרופתי
20%	הצגת תוכנית טיפול והדרכה
15%	הצגת מאמר מחקר או סקירה שיטתית - עדכני ורלוונטי לנושא (5 שנים אחרונות): בחירת המאמר תהיה עפ"י אחד מהקריטריונים הבאים: ○ שכיחות וייצוג הבעיה בשדה הקליני ○ שכיחות התופעה באוכלוסייה הכללית ○ סוגיה איתה מתמודד ילד/משפחתו בעקבות המחלה ○ טכנולוגיות חדשות ○ דילמות מקצועיות ואתיות יש לציין את שם המחבר, שנת פרסום, סוג המאמר ואת עיקרי הדברים הרלבנטיים לסוגיה הנבחרת
10%	סיכום: מהלך המחלה בהתייחסות אצל המטופל בהשוואה לספרות. הצגת הדיון על פי קריטריונים אקדמיים, יש לציין את המקורות הביבליוגרפיים בהם נעשה שימוש.
<u>100%</u>	ציון סופי

משוב:

חתימת המדריך: _____ תאריך: _____

רשימת התרופות השכיחות בתחום הילד

רשימת תרופות	קבוצה
- Ampicillin (Penbritin) - Amoxicillin (Moxypen) - Amoxicillin+ Clavulanic Acid (Augmentin) - Penicillin G Potassium	Penicillins
- Cefuroxime (Zinacef/ Zinnat) - Ceftriaxone Sodium (Rocephin) - Cefazolin sodium (Cefamezine/ Ceforal)	Cephalosporins
Azithromycin (Azenil)	Macrolides
Doxycycline (Vibramycin)	Tetracyclines
Gentamicin Sulfate (Garamycin)	Aminoglycosides
Piperacillin sodium-Tazobactam sodium (Tazocin)	Extended-spectrum penicillins –beta-lactamase inhibitors
Vancomycin	Glycopeptide
- Acetaminophen (Paracetamol, Acamol) - Ibuprofen (Nurofen) - Oxycodone hydrochloride (Oxycod)	תרופות להורדת חום ולשיכוך כאב
- Albuterol sulfate-(Ventolin) - Budesonide (Budicort) - Ipratropium Bromide (Aerovent)	Inhalations
Prednisone (Meticorten)	Corticosteroids
- Levetiracetam (Keppra) - Valporic Acid (Depalept) - Midazolam hydrochlorid	תרופות נוגדות פרכוסים
Lanoxin (Digoxin)	תרופות קרדיווסקולריות ¹
- Famotidine (Gastro) - Omeprazole (Losec)	נוגדי חומצה

¹ יש ללמוד משני המקורות:
Nursing drug handbook
Wong's nursing care of infants עמודים 966-963

מספר קורס : 0162.3159

התנסות קלינית בקהילה

7 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו שנה ג' סמסטר א'-ב'

מתאמת: גב' גל שור

ראשי החטיבה:

revital.avargil@clalit.org.il	דוא"ל	גב' רויטל אברגיל - RN, MA כללית האקדמיה לאחיות קמפוס מאיר
shsharonape@clalit.org.il	דוא"ל	ד"ר שרונה צור פלד - RN, PhD כללית האקדמיה לאחיות קמפוס רבין (דינה)
irinash@hymc.gov.il	דוא"ל	ד"ר אירה שרון - RN, MPH, PhD ביה"ס האקדמי לאחיות, פט מתיוס
Natalya.Levinsky@sheba.health.gov.il	דוא"ל	גב' נטליה לוינסקי - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחיות, שיבא
gal@wns.gov.il	דוא"ל	גב' גל שור - RN, MN ביה"ס האקדמי לאחיות, וולפסון
alona_kaplan@hotmail.com	דוא"ל	גב' אלונה קפלן - RN, MA ביה"ס האקדמי לאחיות, ע"ש שיינברון

מסגרת ההתנסות

ההתנסות הקלינית מיועדת לסטודנטים שנה ג' ותתקיים בשדות קליניים נבחרים בקהילה.

משך ההתנסות: 96 שעות.

ההדרכה בהתנסות תתבצע על ידי מדריכה קלינית בקהילה ובשיתוף ראש החטיבה.

מטרת ההתנסות

ליישם מיומנויות של טיפול כוללני לפרט, למשפחה ולקהילה ברמות המנע השונות וברצף החיים.

יעדי ההתנסות

שלב א' הסטודנט:

- יגדיר צרכים וציפיות מההתנסות, במסגרת עריכת חוזה לימודי עם המדריכה הקלינית.
- יכיר את השדה הקליני בו נערכת ההתנסות עפ"י תכנית אוריינטציה מובנית:

- השרות במרפאה או בתחנה – מדיניות ומטרות
- מבנה של המרפאה/תחנה ותפקודיה
- הצויד במרפאה/תחנה
- שיטות עבודה מקובלות
- נהלים ותדריכים לעבודת האחות
- רשומות
- אומדן קהילה - יכיר את מאפייני הקהילה, השירותים, והמשאבים הקיימים בה:
- אפיוני אוכלוסייה (מספר משפחות, הרכב הגילים, ארצות מוצא, רמות השכלה, מקורות תעסוקה, מאפיינים תרבותיים ומנהגים בקהילה)
- אפיוני סביבה (תנאי דיור, מצב תברואתי, בטיחות)
- מצב בריאות (מדדי איכות בקהילה: תחלואה, אשפוזים, תמותה, התנהגות בריאות, קבוצות בסיכון)
- משאבים בקהילה (שרותי בריאות ושירותים אחרים)
- יכיר את השירותים הניתנים במסגרת המרפאה/ תחנה.
- יכיר את תפקידיהם של אנשי הצוות הרפואי והרב מקצועי: דרכי הפנייה אליהם, דרכי מעקב והמשך טיפול.

שלב ב' הסטודנט:

1. ינהל טיפול לפרט ולמשפחתו במצבי בריאות שונים וברמת מורכבות משתנה.
- יאמוד את מצב בריאותו של הפרט: יאסוף פרטים אישיים, בריאותיים, סוציו דמוגרפיים ותרבותיים
- יזהה צרכים בריאותיים של המטופלים ומשפחותיהם
- יגדיר בעיות בריאות של המטופל ומשפחתו
- יקבע סדרי עדיפות להתערבות בהתאם לבעיות שזוהו
- יתכן ויבצע תכנית טיפול המותאמת לצורכי המטופל ומשפחתו
- יעריך את תוצאות הטיפול על פי קריטריונים שנקבעו מראש
- יתכן ותוכנית חדשה לאור הערכה
- יכיר משאבים ושירותים העונים על צרכי המטופלים ויפנה אליהם בהתאם לצורך בשיתוף המדריכה הקלינית

- ידווח ברשומות בהתאם לנהלים ולהנחיות המקובלות
- 2. ישתתף בביצוע ביקורי בית יזומים/קרואים למטופלים ברצף מצבי בריאות וברמת מורכבות משתנה.
 - ימנה את מטרות ביקורי הבית
 - יתכן את הביקור על פי המטרה
 - יקבע מועד לביקור בתיאום עם המטופל
 - יאסוף מידע רלוונטי לקראת הביקור
 - יבצע ביקור בית על פי העקרונות
 - יתכן התערבות על פי הבעיות שזוהו
 - יעריך את תוצאות ההתערבות על פי קריטריונים שנקבעו מראש
 - ידווח ברשומות בהתאם לנהלים ולהנחיות המקובלות
- 3. ישתתף בביצוע הערכה תפקודית לחולה הכרוני.
 - יתאר את מטרת ההערכה התפקודית
 - יסביר על אומדן ההערכה התפקודית והפעולות הכלולות בו בתחום התפקוד היומיומי
 - ישתתף בביצוע הערכה תפקודית לחולה כרוני/ קשיש
 - יתכן תוכנית התערבות בהתאם לצרכים שזוהו
 - יעריך את תוצאות ההתערבות על פי קריטריונים שנקבעו מראש
 - ידווח ברשומות בהתאם לנהלים ולהנחיות המקובלות

4. יתרגל מיומנויות חינוך לבריאות לפרט/ למשפחה/ לקהילה.

5. ישתתף בישיבות צוות אחיות ורב מקצועיות.

6. יתרגל מיומנויות תקשורת.

מיומנויות נבחרות

- מתן תמיכה, יעוץ והדרכה למטופלים/ משפחותיהם
- הכנה ומתן טיפול תרופתי: S.C, I.M, I.V, P.O, אינהלציה
- מתן תרופות OTC
- מתן חיסונים
- טיפול בדרכי נשימה: מתן חמצן, מתן אינהלציה
- ביצוע בדיקות אבחנתיות: דם, שתן, כיח, הפרשות, אק"ג ומעקב אחר תוצאות הבדיקות, פיענוח וזיהוי נתונים חריגים
- התחלת עירוי פריפרי, שאיבת דם מוריד פריפרי, הוצאת עירוי פריפרי
- הוצאת תפרים, הוצאת סיכות
- טיפול בפצעים, כוויות
- רפואת חרום: השתתפות בהחייאה במידה ומתרחשת במרפאה בהתאם לשלב הלימודי, הנשמת מטופל עם אמבו, החלטה על מתן אדרנלין במצב חרום, ביצוע דפירילציה במכשיר חצי אוטומטי
- אומדן גדילה
- אומדן הערכת התפתחות
- אומדן וטיפול בצנתרים ונקזים
- שימוש בטכנולוגיה ומערכות מידע

מטלה

ביצוע פעילות למידה אחת מתוך המוצע בתדריך – תוצג ותוגש למדריכה במקום ההתנסות. המטלה תבחר מתוך המוצע בתדריך ע"פ בחירת המדריכה הקלינית בשדה בשיתוף הסטודנט.

הערכת הישגי הסטודנט

פעילות למידה מהווה 15% מציון ההתנסות הקלינית
הערכה כללית של הסטודנט בהתנסות הקלינית 85% - ציון עובר לפחות 70.

ספרות חובה

תקנות ונהלים של מנהל האחיות הרלוונטיים להתייחסות ולהוראה במסגרת האחיות בקהילה

[חוזרים ונהלים - משרד הבריאות](#)

Berman, A., Snyder, S., J. & Frandsan, G. (2020). *Kozier & Erb's Fundamentals of Nursing* (11th ed.). Pearson.

נספח א' - חוזרי מנהל הרפואה ומנהל האחות

מספר	שם הנוהל / הנחיה	מקור / וסימוכין
1	ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק המקצועי של האחות המוסמכת	חוזר מנהל האחות 234/2025
2	החלפת צנתר על חיקי (ציסטוסטום) כפעולת סיעוד לאחות מוסמכת במערך האשפוז בקהילה ובמתאר הבית	חוזר מנהל האחות מס' 209/2023
3	תפקיד האחות המוסמכת בתגובה אנפילקטית (Anaphylaxis) במערך האשפוז והקהילה-עדכון 2	חוזר מנהל האחות מס' 204/2023
4	החלפה או החזרה של צינורית גסטרוסטום (צינורית הזנה) במערך האשפוז והקהילה החוזר מתייחס לצינורית עם בלונית Tube Gastrostomy Balloon	חוזר מנהל האחות מס' 192/2022
5	תפקיד האחות המוסמכת בטיפול במטופל עם חשד לאירוע מוחי חד במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל האחות מס' 191/2022
6	החלטה על טיפול בפצעים קשיי ריפוי בדרגות 3,4 באמצעות חבישות מתקדמות וטכנולוגיות לריפוי פצעים כפעולת אחיות לאחות מוסמכת בקהילה ובמתאר הבית	חוזר מנהל הסיעוד מס' 166/2020
7	היפגעות בלתי מכוונת בילדים בגילאי לידה עד שש שנים, חינוך, מניעה וקידום בריאות על ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל הסיעוד מס' 158/2019
8	מניעה איתור והתערבות בכף רגל סוכרתית על ידי אחות מוסמכת במערך האשפוז והקהילה	חוזר מנהל הסיעוד 154/2019
9	החלטה על החלפה (הוצאה/הכנסה) של צנתר קבוע בשלפוחית השתן למטופל בביתו (מתוך ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחות המוסמכים 234/2025)	חוזר מנהל הסיעוד מס' 122/2017

חוזר מנהל הסיעוד מס' 33/1999	לקיחת דם ורידי לבדיקות שגרה (לא כולל לסוג דם, הצלבה), לרבות בבית המטופל (מתוך ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים 234/2025)	10
חוזר מנכ"ל מס' 6/20020	החלטה על מתן חיסונים שגרתיים (מתוך ריכוז הפעולות שנוספו מעת לעת לליבת העיסוק של האחים והאחיות המוסמכים 234/2025)	11

נספח ב' - פעילויות למידה

פעילות למידה

ניהול הטיפול במטופל המתמודד עם מחלה כרונית

מטרה

ניהול טיפול לפרט ומשפחתו במצבי בריאות שונים וברמת מורכבות משתנה

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

1. בחר מטופל המתמודד עם מחלה כרונית
2. אמוד את מצב בריאותו של המטופל ומשפחתו
3. מנה את האבחנות של המטופל ומשפחתו
4. מפה את המשאבים הבריאותיים והאחרים הקיימים בקהילה הרלוונטיים למטופל (פורמאליים ובלתי פורמאליים)
5. תכנן תוכנית התערבות למטופל ומשפחתו
6. הצג את סיכום ממצאך בפני המדריכה/ מרכזת החטיבה
7. הדרך את המטופל בבעיית בריאות נבחרת
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית ועל התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל ועל נהלים

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		אומדן מצב בריאות המטופל ומשפחתו	
10		אבחנות המטופל ובני משפחתו	
10		מיפוי משאבים	
25		תוכנית התערבות	
25		הדרכת המטופל	
10		סיכום תכני הדיון	
10		שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

פעילות למידה

מדיניות מערכת הבריאות בנושא חיסונים לאוכלוסייה

מטרה:

להכיר ולנתח את מדיניות משרד הבריאות לגבי מתן חיסונים באוכלוסייה ואת הגורמים המשפיעים על מדיניות זו

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

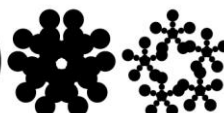
שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. בחר קבוצת מטופלים שחוסנה/ מועמדת לחיסון לאחד מחיסוני השגרה
2. תאר את החיסון מבחינת סוג החיסון, הרכבו, דרך המתן, הוריות נגד ועוד
3. תאר את האפידמיולוגיה של המחלה שכנגדה מיועד החיסון (נתוני תמותה-תחלואה)
4. תאר את כיסוי החיסון בקבוצת המטופלים הנבחרת
5. נתח את הנתונים (אחוז הכיסוי, הסיבות לאי-מתן החיסון וכו')
6. הסבר את ההשלכות על בריאות הציבור והקהילה
7. הדרך את המטופל/ משפחתו בנוגע לחיסון הניתן
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית, התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל ותדריך החיסונים

https://www.health.gov.il/Subjects/vaccines/Pages/tadrich_Chisunim.aspx

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		תרכיב החיסון, הוריות נגד	
10		אפידמיולוגית תחלואה	
10		תיאור כיסוי חיסוני בקבוצה נבחרת במרפאה וביחס לאוכלוסיית המתחסנים בישראל	
10		ניתוח נתונים	
20		השלכות על בריאות הציבור	
20		הדרכת המטופל	
10		סיכום תכני הדיון	

	שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות		10
--	--------------------------------	--	----

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

פעילות למידה

ביקור בית

מטרה:

לפתח מיומנויות של התבוננות שיטתית לזיהוי בעיות בריאות אצל המטופל ומשפחתו בסביבתם הטבעית במטרה לתכנן התערבות מתאימה בסיוע המדריכה.

ביקור בית יבוצע בליווי המדריכה.

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. קרא את התדריך לביצוע ביקור בית
2. תאר את ההיבטים של חוק זכויות החולה המתייחסים לביקור בית
3. אסוף נתונים על המטופל הנבחר ומשפחתו והצג בקצרה
4. ציין את מטרות הביקור
5. שתף את המטופל במטרות הביקור וקבל הסכמתו
6. תכנן ראיון והתבוננות שיטתית במטופל, משפחתו והסביבה הפיזית עפ"י המטרות שקבעת
7. הדרך מטופל בבעיית בריאות נבחרת
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית ועל התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל

ניתוח הפעילות:

1. תאר את הרגשתך, ומחשבותיך במהלך הביקור
2. האם הנתונים שאספת רלוונטיים? באם היו חסרים לך נתונים, ציין מהם
3. האם ביקור הבית בוצע בהתאם לתכנון? באם לא, ציין מדוע.
4. הצג את ממצאי הביקור ובעיות הבריאות שזוהו.
5. תאר אילו היבטים של חוק זכויות החולה באו לביטוי בביקור הבית.
6. הצג את ההתערבות שנעשתה וההתערבות המתוכננת לעתיד.
7. הערך את ביקור הבית בהתאם למטרות שהצבת.
8. סכם את הביקור ודווח ברשומות.
9. ציין את תרומתו של ביקור הבית עבורך.

ניקוד	ציין	פרקים	הערכת המדריכה
-------	------	-------	---------------

10	איסוף נתונים	
10	מטרות ביקור הבית	
15	ראיון המטופל בביקור הבית	
10	בעיות הבריאות שזוהו	
15	הדרכת המטופל	
10	היבטי חוק זכויות החולה ונוהל ביקורי בית	
10	הערכה רפלקטיבית של ביקור הבית – תכנון אל מול ביצוע	
10	סיכום תכני הדיון	
10	שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

פעילות למידה

בדיקת סינון

מטרה:

להכיר ולנתח את מדיניות המוסד לגבי בדיקות סינון באוכלוסייה נבחרת ואת הגורמים המשפיעים על מדיניות זו.

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. זהה קבוצת סיכון שנבחרה לבדיקת סיכון
2. תאר את בדיקת הסיכון והסבר את הרציונל לביצועה
3. תאר את כיסוי הבדיקה בקבוצת המטופלים הנבחרת
4. נתח את הנתונים שקיבלת (אחוז הכיסוי, מספר המקרים שאותרו כחשודים)
5. הסבר את השלכות הבדיקה על הפרט והקהילה כולל עלות-תועלת
6. הדרך את המטופל על הבדיקה הנבחרת
7. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
15		בדיקת הסיכון הסבר ורציונל לביצוע	
15		אחוז כיסוי הבדיקה במרפאה ובהשוואה ארצית	
15		ניתוח הנתונים	
15		השלכות הבדיקה על הפרט והקהילה	
20		הדרכת המטופל	
10		סיכום תכני הדיון	
10		שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

פעילות למידה

הערכה תפקודית לקשיש/חולה כרוני

מטרה:

לזהות בעיות בתפקוד היום-יומי במטופל נבחר

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. בחר מטופל הזקוק לביצוע הערכה תפקודית בביתו
2. אסוף נתונים רלוונטיים על המטופל ומשפחתו ממקורות שונים
3. הכר את הקריטריונים לפיהם מוערך התפקוד היומיומי לקשיש/חולה כרוני
4. בצע הערכה תפקודית בשיתוף המדריכה הקלינית.
5. אמוד את הסביבה הפיזית והתאמתה למצב המטופל
6. אמוד את המשאבים שבשימוש המטופל ומשפחתו (אישיים, כלכליים, חברתיים ושירותי בריאות ורווחה)
7. סכם את הבעיות העיקריות של המטופל שבאו לידי ביטוי בהערכה שביצעת
8. דווח ברשומות
9. הדרך מטופל בבעיית בריאות נבחרת
10. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית ועל התכנית הלאומית למדדי איכות לרפואת הקהילה בישראל דוח לשנת 2017-2021

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		אסוף נתונים על המטופל ומשפחתו	

10	מנה את הקריטריונים לפיהם מוערך התפקוד היומיומי לקשיש/חולה כרוני	
15	ביצוע הערכה תפקודית	
10	אומדן הסביבה הפיזית והתאמתה למטופל	
10	אומדן משאבים	
10	סיכום בעיות עיקריות	
15	הדרכת המטופל	
10	סיכום תכני הדיון	
10	שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות	

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

פעילות למידה

הדרכת קבוצת מטופלים

מטרה :

להתנסות בתהליך של קידום בריאות בקבוצת מטופלים

הנחיות וקריטריונים להערכת המטלה

תאריך: _____

שם הסטודנט: _____

הנחיות:

1. בחר נושא להתערבות מקדמת בריאות בקהילה.
2. אסוף נתוני ידע, עמדות והתנהגות בנושא הנבחר בקרב אוכלוסיית היעד ותאר את התוצאות.
3. הגדר מטרה התנהגותית לשינוי.
4. תכנן ובצע פעילות מקדמת בריאות בהסתמך על הנתונים שנאספו ועקרונות להעברת מסר בריאותי.
5. הערך את הפעילות בהתאם למטרות שהצבת.
6. קבל משוב מהקבוצה ומהמדריכה הקלינית על התהליך שביצעת.
7. בסיום הפעילות ציין מהם הגורמים שסייעו/עכבו לביצוע הפעילות.
8. התבסס על ספרות מקצועית עדכנית.

ניקוד	ציון	פרקים	הערכת המדריכה
10		איסוף נתונים בנושא נבחר	
15		הגדרת מטרה התנהגותית לשינוי	
20		תכנון וביצוע פעילות מקדמת בריאות	
15		הערכת פעילות בהתאם למטרות	

	סיכום משוב מהקבוצה והמדריכה		15
	גורמים מסייעים ומעכבים בפעילות		15
	שימוש בספרות/נהלים/מדדי בריאות		10

משוב מסכם :

ציון מסכם : _____ שם המעריך: _____

תדריכים למסלול 'פסגה'

מספר קורס : 0162.8313

אתיקה במדעי האחיות

מספר ש"ס 2

מועד הקורס פסגה : תשפ"ו, שנה ג', סמסטר א', ימי ה'

מרצה הקורס פסגה : עליזה גולדמן אימייל aliza.goldman@outlook.com

רציונל

הקורס הינו קורס מקוון היברידי הנלמד בשפה האנגלית.
חלק מהשיעורים מתקיימים באופן פרונטלי בכיתה (או במידת הצורך כשיעורים סינכרוניים באמצעות זום) וחלק מהשיעורים הם בקצב עצמי לא סינכרוני, הזמינים בפלטפורמה המקוונת של הקורס דרך המודל.
הסטודנטים יכירו תיאוריות אתיות וירכשו כלים לקבלת החלטות אתיות במדעי האחיות ובבריאות בכלל. הסטודנטים ישתתפו בדיונים על מנת להציג טיעונים אתיים וייקחו חלק בהתלבטות.

מטרות הקורס

- (1) לקשר את המושגים והמונחים מפילוסופיית המוסר עם עקרונות מקצועיים במדעי האחיות.
- (2) זיהוי קונפליקטים ודילמות אתיות במדעי האחיות.
- (3) לפתח מודעות ורגישות מוסרית.
- (4) ליישם מודלים של קבלת החלטות במקרים רלוונטיים.
- (5) התנסות בהתלבטות ובנימוקים אתיים.
- (6) קשר בין המושגים האתיים עם הקוד האתי של האחיות והאחים בישראל.

יעדי הקורס

הסטודנט יכיר תיאוריות ומושגים אתיים עיקריים הרלוונטיים למקצוע האחיות ;
רכישת כלים לקבלת החלטות לניתוח והתמודדות עם סוגיות אתיות של שירותי בריאות.

שיטות הוראה

הרצאות, הרצאות מוקלטות, דיונים בכיתה ובקבוצות קטנות, צפייה וניתוח סרטונים, ניתוח מאמרים אקדמיים, חידונים קצרים ותרגול (באינטרנט).

דרישות הקורס

השתתפות חובה בשיעורים בכיתה (סינכרוניים) ; השלמת כל החלקים של השיעורים העצמאיים (הא-סינכרוניים)

הערכת הקורס

- נוכחות והשתתפות [5%] השתתפות סדירה
- מטלות הקורס [20%] כולל השלמת הפעילות של השיעורים המוקלטים מראש פלוס מטלה של חיבור בנושא הקורס, הדן בסוגייה עכשווית הרלוונטית לתכני השיעורים-המטלה תעשה ותוגש בזוגות. הנחיות ינתנו במהלך מפגשי הקורס.
- בחינה מסכמת [75%]

פירוט המפגשים ותכני הקורס

שבוע	תוכן	מרצה	הערות
1	מבוא לאתיקה הגדרת האתיקה, מיפוי תחומי האתיקה תוך התמקדות באתיקה נורמטיבית - תיאוריות אתיות המאפשרות לנו להגדיר מה יכול להיחשב טוב או רע, נכון או לא נכון, כללים ועקרונות באתיקה (כולל הקוד האתי של האחיות והאחים בישראל) וארבעת העקרונות של הביואתיקה. The vintage Sedan, The Trolley Problem, בהרצאה ייערך דיון על מקרה לדוגמא.	עליזה גולדמן	בסוף ההרצאה תהיה התייחסות לדרישות הקורס, דרכי הוראה, עובדי הוראה, עזרי למידה וכו'.
2	אתיקה וחוק נתייחס לממשק שבין: משפט, אתיקה מקצועית ואתיקה אישית. נראה כיצד הן נוקטות פעמים רבות גישות דומות, אך יכולות גם להיות בקונפליקט זו עם זו. מה שעלול להוות אתגר עבורנו בעבודה.	עליזה גולדמן	
תאוריות אתיות			
3	מוסר המידות ועקרון האפקט הכפול (DED) תאוריית המידות וכיצד היא שונה מדאונטולוגיה ותועלתנות. זה נראה במבט ראשון מאוד אינטואיטיבי, אולי אפילו רוחני ואפילו פחות מחייב או "מדעי" מתיאוריות אתיות אחרות. נעסוק ברלוונטיות של תורת המידות הטובות לחיי היומיום כאנשי מקצוע בתחום הבריאות, במיוחד בזמנים מאתגרים כמלחמה.	עליזה גולדמן	
4	דאונטולוגיה מבוא לתאוריות אתיות. עמנואל קאנט הוגה בעל תיאוריית הדאונטולוגיה שכולל את תפיסתו המפורסמת של הציווי הקטגורי כאינטואיטיבי וקצת קל לתפיסה. בהרצאה נציג היבטים יסודיים של התיאוריה של קאנט.	ד"ר אורן אסמן	א-סינכרוני
5	תועלתנות תועלתנות היא תיאוריה אתית השייכת לתיאוריות תוצאתיות. היא שופטת מעשה כאתי על סמך השלכותיו. בהרצאה זו, המרצה מבדיל את התועלתנות מגישות תוצאתיות אחרות (כגון אגואיזם או אלטרואיזם);	ד"ר אורן אסמן	א-סינכרוני

		מתייחס למספר צורות מוצעות של תועלתנות (אקט תועלתנות וכלל תועלתנות)	
6	אוטונומיה	הרצאה זו מתחילה עם סקירה מהירה של 4 העקרונות, ואז נעבור להתמקד ב"אוטונומיה". אוטונומיה נחשבת לפעמים ל"ראשונה בין שווים" כאשר דנים בארבעת העקרונות של אתיקה ביו-רפואית. בעוד שהמשמעות המילולית שלו פשוטה - "שלטון עצמי", המושג הזה שרומז ל"כתיבת הסיפור בעצמו" רחוק מלהיות פשוט. כמו כל רעיון מופשט, הוא יכול להכיל רמות שונות ובכך להתפרש בדרכים רבות, ולהכיל מצבים רבים. חוקרת אחת ששילבה את הדיון הנורמטיבי עם הנמקה מעשית בעניין זה היא פרופ' Rebecca Kukla. בהרצאה זו, היא מציעה חמישה מרכיבי ליבה שיכולים להיחשב כקריטריונים לדיון ברמת האוטונומיה במקרים שונים: חירות ואוטונומיה חיובית, הגדרה עצמית, עצמאות, יושרה וסוכנות.	א-סינכרוני פרופ' רבקה קוקלה
7	צדק	צדק נחשב למפתח באתיקה של שירותי בריאות. מצופה מאחים ואחיות לקדם צדק. צדק הוא גם אחד מארבעת העקרונות של האתיקה הביו-רפואית. כמו במושגים מופשטים אחרים, זה אולי נראה מובן אבל גם יכול להיות מוסבר ולהתפרש בדרכים שונות. נעבור על הגדרות הליבה של צדק, על ההבחנה בין צדק חלוקתי למתקן, ונתמקד בראשונה. נלמד על שלושת ההיבטים של צדק חלוקתי: תוכן, עקרונות ותחום, ונראה באמצעות דוגמאות כיצד הם חלים על נושאי בריאות	א-סינכרוני ד"ר אורן אסמן
8	מודל קבלת החלטות אתיות	בשיעור זה נדון במקרה מבחן, נשתמש במודל של קבלת החלטות אתית, תוך התייחסות לקוד האתי של האחים והאחיות בישראל וחיבורו עם התיאוריות, העקרונות והמושגים האתיים שנדונו עד כה בקורס.	זום עליזה גולדמן
9	אתיקה במדעי האחיות במצבי קיצון – בעת במלחמה, בחזית ובעורף	בהרצאה זו נתמקד בנושאים הרלוונטיים ביותר לאתיקה ביו-רפואית ובאחיות צבאית. תחילה נדון בסוגיית הנאמנות הכפולה, כאשר כאיש מקצוע אדם מוצא את עצמו מחויב ליותר ממערכת אחת של נורמות, שני קודים אתיים שונים: הנורמות הרפואיות והנורמות הצבאיות. נלמד על טריאז' כדרך להקצות טיפול בתנאים קיצוניים ונדון אם הוא חל כאשר איננו יכולים לקיים את עקרונות הצדק, או אם זה עיקרון של צדק.	עליזה גולדמן
10	אתיקה ומשפט רפואי בגרמניה הנאצית		א-סינכרוני ד"ר אורן אסמן
11	אמירת אמת לחולה	אמת ואמירת אמת מוזכרות לעתים קרובות כחובה מוסרית בסיסית באתיקה רפואית, יש המגדירים אותה כאחד מעקרונות האתיקה הביו-רפואית או לפחות כנובעת מאחד מארבעת העקרונות של האתיקה הביו-רפואית.	א-סינכרוני ד"ר אורן אסמן

		אמינות, הקשורה קשר הדוק לאמינות, מוזכרת כסגולה חשובה לאנשי מקצוע בתחום הבריאות. הרצאה זו מתמקדת בכמה הגדרות אפשריות של אמת ושקר, דוגמאות עכשוויות של התלבטויות אתיות בתחום הבריאות ובתחומי חיים אחרים הקשורים לאמירת אמת, וכמה טיעונים הקשורים לאמירת אמת ולהיקף הרצוי שלה.	
12	עליזה גולדמן	סוגיות אתיות עכשוויות בישראל- סוף חיים, AI ברפואה, מרפאת ה-IVF ופונדקאות) סיכום הקורס, שאלות ותשובות ההרצאה תעסוק בשאלות אתיות שמתמודדים איתם אחים ואחיות בסוגיות מיוחדות כגון סוף החיים, מול המטופלים ובני המשפחה. מפגש זה יספק לסטודנטים הזדמנות לסקירה מודרכת אחרונה של חומר הקורס. הסטודנטים יוזמנו לשאול שאלות ולהעלות סוגיות שנתקלו בהן במהלך הקורס או במהלך הלמידה למבחן המסכם.	

ספרות חובה

****ייתכנו עדכונים בנושאים, סדר ההרצאות והספרות במהלך הסמסטר, שיפורסמו בהמשך.**

- Gold A., Greenberg B., Strous R., Asman O., When Do Caregivers Ignore the Veil of Ignorance? An empirical Study on Medical Triage Decision-Making, *Medicine, Health Care and Philosophy*. 2021. 24(2), 213-225. DOI: 10.1007/s11019-020-09992-x
- Panza, C. and Potthast, A. 2010. Ethics for Dummies.
- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Medical Ethics for Dummies
- Sara T Fry, Robert M Veatch, Carol Taylor. 2011. Case studies in nursing ethics-Jones & Bartlett Learning
- Brian Boone. 2017. Ethics 101: From Altruism and Utilitarianism to Bioethics and Political Ethics, an Exploration of the Concepts of Right and Wrong.
- Israeli Nurses' Code of Ethics, 2018.

ספרות מומלצת (בעברית):

- יחיאל מיכל בר אילן. אתיקה רפואית ביהדות: הסטוריה, הלכה והחוק הישראלי. ירושלים: הוצאת מאגנס, 2019.
- Hagai Boas, Yael Hashiloni-Dolev, Nadav Davidovitch, Dani Filc, and Shai Lavi (Editors). Bioethics and Biopolitics in Israel. Cambridge University Press, 2018.
- גוטמן, ד. (2001) תיאוריות אתיות, בתוך גוטמן, ד. *אתיקה למקצועות טיפוליים*. (עמ' 25-33) תל אביב: הוצאת דיונון
- גליק, ש. (2009) אתיקה ברפואה בתוך כשר, א. (עורך) מבואות לאתיקה א (עמ' 199-208). ירושלים: הוצאת מאגנס.
- זמיר, י. (2009), אתיקה ומשפט. בתוך כשר, א. (עורך), מבואות לאתיקה א (עמ' 22-36). ירושלים: הוצאת מאגנס

- ארבעה ערכי יסוד של האתיקה הרפואית (בתוך אתיקה רפואית : כללים וניירות עמדה, עורך אבינועם רכס, ההסתדרות הרפואית לישראל, 2014, עמ' 19
- יצחק קרייס וערן דולב, 'אתיקה ברפואה צבאית – תחום ייחודי', הרפואה הצבאית 2004, כרך 1, חוברת מס' 1, יוני 2004, עמ' 8-37.
- וויאן ספיץ, רופאים מהגיהנום, מעריב : 2008, עמ' 23-34.
- אניטה נובל, תיווך לשוני ותרבותי של שירותים חברתיים, הד : האולפן החדש, גיליון 91, אביב תשס"ז 2007, עמ' 18-28
- אבינעם רכס, 'בין אמונה לרפואה', זמן הרפואה 54, יוני-יולי 2006, עמ' 54
- הלשכה לאתיקה, 'רפואה ואמונה בטיפול הרפואי', זמן הרפואה 54, יוני-יולי 2006, עמ' 54
- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Part III, Chapters 9-11, pp. 33-37; 147-217. *Medical Ethics for Dummies*

Ethics in Nursing Sciences

Syllabus: Tel Aviv University, Gray Faculty of Medical & Health Sciences, The Stanley Steyer School of Health Professions, Department of Nursing Sciences, General Program for Bachelor of Nursing Sciences.

Title: Ethics in Nursing Sciences

Name Of the Lecturer: Aliza Goldman

Year Offered: 2025-2026

Semester: A

Time:

Number of Hours / Credits: 2

Prerequisites Mandatory / Elective: nothing

Goals/ Learning Outcomes:

Course Objectives

7. To connect ethical and moral philosophy concepts with professional nursing principles.
8. To identify ethical conflicts and dilemmas in nursing practice.

9. To develop moral awareness and sensitivity.
10. To apply ethical decision-making models to relevant cases.
11. To practice ethical reasoning and argumentation.
12. To relate ethical concepts to the Israeli Code of Ethics for Nurses.

By the end of the course, students will be able to:

- Demonstrate knowledge of key ethical theories and concepts relevant to the nursing profession.
- Acquire tools for decision-making and analysis of ethical issues in healthcare services.

Course Description / Summary:

This course introduces students to core ethical theories and provides tools for ethical decision-making in nursing and healthcare in general. Students will participate in discussions, learn to present ethical arguments, and engage in ethical reasoning and deliberation. The course will be taught in English.

Week-By-Week Content, Assignments, Reading:

Week	Topic	Lecturer	Notes
1	Introduction to Ethics Definition of ethics and an overview of ethical domains, with a focus on normative ethics. - Overview of ethical theories used to evaluate right vs. wrong, and introduction to nursing's professional code of ethics, the 4 principles of bioethics and case based applied ethics. Deliberation exercises – the vintage Sadan, The Trolley Problem, Hypothetical/real case for the clinical field of medicine and nursing. Includes discussion of a case study.	Aliza Goldman	Course structure, teaching methods, instructors, and learning tools will be reviewed at the end of the session.
2	Ethics and Law Exploration of the interface between law, professional ethics, and personal ethics. Analysis of their overlaps and conflicts in the context of healthcare practice.	Aliza Goldman	
3	Virtue Ethics and the Doctrine of Double Effect Discussion of virtue ethics highlighting (DED) how it is different than deontology and utilitarianism. Apply virtue ethics to a clinical case and how it differs from rule-based approaches. Consideration of its relevance to healthcare professionals, especially during times of crisis.	Aliza Goldman	
4	Deontology Introduction to Kant's deontological theory and the concept of the categorical imperative.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
5	Utilitarianism Examination of utilitarian theory as a consequentialist framework. Distinction between act and rule utilitarianism and comparison to other consequentialist approaches.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
6	Autonomy Overview of the four bioethical principles, with a focus on autonomy. Based on the framework by Prof. Rebecca Kukla, including five core components: liberty, self-definition, independence, integrity, and agency.	Prof. Rebecca Kukla	Asynchronous
7	Justice Justice as a core principle in healthcare ethics.	Dr. Oren Asman	Asynchronous

	Introduction to distributive justice and its components with health-related examples.		
8	Ethical Decision-Making Models Case-based application of ethical decision-making models. Integration of ethical theories and the Israeli Nurses' Code of Ethics.	Aliza Goldman	zoom
9	Ethics in Extreme Situations: Military and Wartime Nursing Discussion of dual loyalty, triage ethics, and justice in crisis scenarios.	Aliza Goldman	
10	Medical Law and Ethics in Nazi Germany Historical case study of ethical and legal breakdowns in Nazi-era medicine.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
11	Truth-Telling in Healthcare Exploration of moral obligations to truth-telling and honesty. Includes definitions, dilemmas, and trust in healthcare.	Dr. Oren Asman	Asynchronous
12	Focus on special ethical issues (spotlight on current national ethical dilemmas- end-of-life care, AI in medicine, IVF and surrogacy) Course Summary Final course wrap-up and Q&A session.	Aliza Goldman	

Assessment Method and Grade Composition:

- **Attendance and Participation:** 5%
Regular attendance in class
- **Course Assignments:** 20%
Completion of all online activities plus a written assignment addressing a contemporary ethical issue relevant to the course material. The assignment will be completed in pairs. More details will be provided in class.
- **Final Exam:** 75%

Bibliography:

Topics, lectures order, and literature might be updated during the semester which will be published.

- Gold A., Greenberg B., Strous R., Asman O., When Do Caregivers Ignore the Veil of Ignorance? An empirical Study on Medical Triage Decision-Making, *Medicine, Health Care and Philosophy*. 2021. 24(2), 213-225. DOI: 10.1007/s11019-020-09992-x
- Panza, C. and Potthast, A. 2010. Ethics for Dummies.
- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Medical Ethics for Dummies
- Sara T Fry, Robert M Veatch, Carol Taylor. 2011. Case studies in nursing ethics-Jones & Bartlett Learning
- Brian Boone. 2017. Ethics 101: From Altruism and Utilitarianism to Bioethics and Political Ethics, an Exploration of the Concepts of Right and Wrong.
- Israeli Nurses' Code of Ethics, 2018.

Recommended reading:

- Runzheimer J., Larsen L.J. 2011. Part III, Chapters 9-11, pp. 33-37; 147-217.
Medical Ethics for Dummies

References in Hebrew:

- Gutman, D. (2001). *Ethical Theories*. In Gutman, D. *Ethics for Therapeutic Professions* (pp. 25–33). Tel Aviv: Dionon Publishing.
- Glick, S. (2009). *Ethics in Medicine*. In Kasher, A. (Ed.), *Introductions to Ethics I* (pp. 199–208). Jerusalem: Magnes Press.
- Zamir, Y. (2009). *Ethics and Law*. In Kasher, A. (Ed.), *Introductions to Ethics I* (pp. 22–36). Jerusalem: Magnes Press.
- *Four Fundamental Principles of Medical Ethics*. In *Medical Ethics: Guidelines and Position Papers*, edited by Avinoam Reches, Israel Medical Association, 2014, p. 19.
- Yitzhak Kreiss & Eran Dolev, *Ethics in Military Medicine – A Unique Field*, *Military Medicine*, Vol. 1, Issue No. 1, June 2004, pp. 37–38.
- Spitz, V. (2008). *Doctors from Hell*. Maariv Publishing, pp. 23–34.
- Nobile, A. (2007). *Linguistic and Cultural Mediation of Social Services*. *Hed: The New Ulpan*, Issue 91, Spring 2007, pp. 18–28.
- Reches, A. (2006). *Between Faith and Medicine*. *Zman Harefuah*, Issue 54, June–July 2006, p. 54.
- Ethics Bureau, *Medicine and Faith in Medical Treatment*. *Zman Harefuah*, Issue 54, June–July 2006, p. 54.

מספר הקורס: 0162.7318

חדשנות טכנולוגית ומובילות דיגיטלית

שיעור- 1 ש"ס

מועד הקורס: תשפ"ו, סמסטר א', ימי חמישי בין השעות: 10-12, מסלול הסבת אקדמאים

ופסגה

שעות:

מרצי הקורס: ד"ר מור סבאן morsaban1@tauex.tau.ac.il

ד"ר סיגלית ורשבסקי sigalwar@tauex.tau.ac.il

שעות קבלה: בתאום מראש

רציונל

מערכת הבריאות ניצבת מול אתגרים רבים ומשמעותיים על רקע הביקוש הגובר למשאבים דיגיטליים והמהפכה הדיגיטלית המאפשרת דרכי תקשורת חדשות. דיגיטציה של מערכת הבריאות משנה את אופי השירות ואת האינטראקציה הטיפולית, ובכלל זה באמצעות שימוש במודלים שפתיים גדולים ובריאות דיגיטלית. הדבר מחייב חדשנות בחשיבה ובעשייה, בשיטות ובסביבת עבודה בקרב כלל בוגרי מקצועות הבריאות. מקצועות הבריאות הרואים את המטופל ואת צרכיו במרכז העשייה, מהווים גורם חשוב ומוביל בהטמעת השינויים הנדרשים בקהילה ובאשפוז, תוך שימוש בכלים וטכנולוגיות דיגיטליות חדשות.

מטרות הקורס

- להכיר שיטות עבודה ומערכות תומכות החלטה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות בעולם הבריאות.
- להכיר את תחום הבריאות הדיגיטלית והטיפול מרחוק.
- להבין את המורכבות הנדרשת להטמעה של טכנולוגיות והאתגרים הכרוכים בשימוש בהן.
- להקנות ידע בתהליכי פיתוח חדשנות בארגוני בריאות והטמעת טכנולוגיות מתקדמות בעולם הבריאות.
- לפתח חשיבה ליזמות וחדשנות יצירתיות ולתרגל ידע וחשיבה יצירתית בתחום הבריאות.

יעדי הקורס

בסיום הקורס הסטודנט:

- יכיר שיטות עבודה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות בעולם הבריאות.
- יבין את ההשלכות של דיגיטציה (מערכות מידע ובינה מלאכותית) במערכת הבריאות על האינטראקציה הטיפולית.
- יכיר את תחום הבריאות הדיגיטלית ופתרונות לניטור וטיפול במטופלים מרחוק.
- יפתח ויתרגל חשיבה חדשנית ויצירתית למציאת פתרונות בתחום הבריאות, תוך התייחסות לאוכלוסיות שהשימוש בדיגיטציה הינו אתגר עבורם.

שיטות הוראה

הקורס משלב הרצאות, למידת עמיתים ולמידה עצמאית.

דרישות הקורס

קיימת חובת נוכחות בכלל המפגשים בקורס.

סיום לימודי שנה שנייה בהצלחה.

הערכת הקורס

הגשת מטלה מסכמת בקבוצות קטנות -100%.
ציון עובר- 60 (לחלק הקבוצתי ולחלק הפרטני).
הנחיות להגשה בנספח 1.

פירוט המפגשים ותכני הקורס

שבוע	תוכן	מרצה
1	מבוא לחדשנות וטכנולוגיה במערכת הבריאות	ד"ר מור סבאן
2	אוריינות טכנולוגיות ומונחי בסיס (אלגוריתמיקה, תיק קליני מחושב, בריאות דיגיטלית וטיפול מרחוק, בינה מלאכותית, מודלי שפה גדולים כמו ChatGPT, מדעי הנתונים וביג דאטא)	ד"ר מור סבאן+ד"ר סיגלית ורשבסקי
3	מיפוי והדגמה של טכנולוגיות קיימות בשימוש במקצועות הבריאות וחלוקה לסוגים (תומכות החלטה/מחליטות/מסייעות בפעולות פיזיות Bedside או remote)	TBD

יעלי כהן-מדענית נתונים בכירה	שימוש בנתוני ענק לצורך קבלת החלטות רפואיות	4
ד"ר מור סבאן	סוגיות ואתגרים בשימוש בטכנולוגיות בעולם הבריאות	5
ד"ר מור סבאן+ ד"ר סיגלית ורשבסקי	יזמות וחדשנות והנחיות למטלת הסיכום	6

ספרות חובה:

- Beam, A. L., & Kohane, I. S. (2018). Big data and machine learning in health care. *jama*, 319(13), 1317-1318.
- Khairat, S., Marc, D., Crosby, W., & Al Sanousi, A. (2018). Reasons for physicians not adopting clinical decision support systems: critical analysis. *JMIR medical informatics*, 6(2), e8912.
- Johnson, D., Goodman, R., Patrinely, J., Stone, C., Zimmerman, E., Donald, R., ... & Wheless, L. (2023). Assessing the accuracy and reliability of AI-generated medical responses: an evaluation of the Chat-GPT model. *Research square*.
- Lee, P., Bubeck, S., & Petro, J. (2023). Benefits, limits, and risks of GPT-4 as an AI chatbot for medicine. *New England Journal of Medicine*, 388(13), 1233-1239.
- Lee, S. M., & Lee, D. (2021). Opportunities and challenges for contactless healthcare services in the post-COVID-19 Era. *Technological Forecasting and Social Change*, 167, 120712.
- Leslie, D., Mazumder, A., Peppin, A., Wolters, M. K., & Hagerty, A. (2021). Does "AI" stand for augmenting inequality in the era of covid-19 healthcare?. *bmj*, 372.
- Sallam, M. (2023). ChatGPT utility in healthcare education, research, and practice: systematic review on the promising perspectives and valid concerns. In *Healthcare* (Vol. 11, No. 6, p. 887). MDPI.

Trocin, C., Mikalef, P., Papamitsiou, Z., & Conboy, K. (2023). Responsible AI for digital health: a synthesis and a research agenda. *Information Systems Frontiers*, 25(6), 2139-2157.

Wiens, J., Saria, S., Sendak, M., Ghassemi, M., Liu, V. X., Doshi-Velez, F., ... & Goldenberg, A. (2019). Do no harm: a roadmap for responsible machine learning for health care. *Nature medicine*, 25(9), 1337-1340.

ספרות מומלצת:

Alkhaqani, A. L. (2023). ChatGPT and Nursing Education: Challenges and Opportunities. *Al-Rafidain Journal of Medical Sciences* (ISSN 2789-3219), 4, 50-51.

Broussard, M. (2018). *Artificial unintelligence: How computers misunderstand the world*. mit Press.

Sun, G. H., & Hoelscher, S. H. (2023). The ChatGPT storm and what faculty can do. *Nurse Educator*, 48(3), 119-124.

Saban, M., & Dubovi, I. (2024). A comparative vignette study: Evaluating the potential role of a generative AI model in enhancing clinical decision-making in nursing. *Journal of Advanced Nursing*.

Rosen, S., & Saban, M. (2023). Can ChatGPT assist with the initial triage? A case study of stroke in young females. *International Emergency Nursing*, 70, 101340.

Gunawan, J. (2023). Exploring the future of nursing: Insights from the ChatGPT model. *Belitung Nursing Journal*, 9(1), 1-5.

Ford, E., Edelman, N., Somers, L., Shrewsbury, D., Levy, M. L., Van Marwijk, H., ... & Porat, T. (2021). Barriers and facilitators to the adoption of electronic clinical decision support systems: a qualitative interview study with UK general practitioners. *BMC medical informatics and decision making*, 21(1), 1-13

Rao, A., Kim, J., Kamineni, M., Pang, M., Lie, W., Dreyer, K. J., & Succ, M. D. (2023). Evaluating GPT as an Adjunct for Radiologic Decision Making: GPT-4 Versus GPT-3.5 in a Breast Imaging Pilot. *Journal of the American College of Radiology*.

Sutton, R. T., Pincock, D., Baumgart, D. C., Sadowski, D. C., Fedorak, R. N., & Kroeker, K. I. (2020). An overview of clinical decision support systems: benefits, risks, and strategies for success. *NPJ digital medicine*, 3(1), 1-10.

Bobba, P. S., Sailer, A., Pruneski, J. A., Beck, S., Mozayan, A., Mozayan, S., ... & Chheang, S. (2023). Natural language processing in radiology: Clinical applications and future directions. *Clinical Imaging*.

נספח 1- הנחיות להגשת המטלה המסכמת

הנחיות למטלת סיום בקורס חדשנות טכנולוגית ומובילות דיגיטלית

1. עליך לבחור קבוצה. כל קבוצה תכלול כ-3-4 חברים מקסימום.
 2. בחירת מקרה קליני ומודל שפה (צ'אט) בו תעבדו למטלה המסכמת. באפשרותכם לבחור לעבוד ב-ChatGPT, Claude או ב-Gemini.
 - בקובץ שיצורף במודל אתם מתבקשים לבחור את המקרה אותו תרצו לנתח ואת הכלי בו תרצו להשתמש
שימו לב, כל הקודם זוכה :
 3. כל קבוצה תקבל את הקלט להטמעה בתוך הצ'אט. הקלט יכלול תיאור פרטי המקרה (טקסט) ותמונה. תיאור המקרה יכלול שאלות מנחות שעליכם לשאול את הצ'אט.
את הקלט (פרטי המקרה) אתם מתבקשים להכניס בחלקים לפי השאלות המובנות.
 4. בתום ניתוח המקרה ע"י הצ'אט אתם מתבקשים להשיב על השאלות הבאות:
 - 4.1 מה מידת הדיוק של הצ'אט לדעתכם בפתרון המקרה? האם היו טעויות? אם כן, מהן? (25 נק'), 2/3 עמוד). אנא התייחסו לפענוח ההוראות הכתובות והתמונה.
 - 4.2 אנא ציינו משפטים מיותרים שהצ'אט השתמש בהם לפתרון המקרה (25 נק', 1/2 עמוד)
 - 4.3 האם לדעתכם הצ'אט הפגין יכולת לזהות הטיות או מגבלות בפרשנות המקרה? כיצד ניתן לשפר את הביצועים של הכלי בהתמודדות עם מקרים דומים? (25 נק', עד עמוד).
 - 4.4 האם תרצו להשתמש בכלי כזה בעבודתכם בשטח? אנא נמקו את תשובותיכם תוך התייחסות לתכנים אשר הועלו בקורס (25 נק', עד עמוד).
- *יש להגיש במייל לעוזרת ההוראה בקורס- קובץ אחד עד התאריך הייעודי שייקבע בהמשך:
1. פתרון המקרה ע"י הצ'אט (כולל כותרת המקרה, סוג המודל ופרטי שמות חברה הקבוצה)
 2. תשובות לסעיפים 1-4

מספר הקורס : 0162.7321

מערכת הבריאות בישראל

1 ש"ס

מועד הקורס : תשפ"ו, שנה ג' סמסטר א' , ימי חמישי בשעות 10-12 לסירוגין.
יתקיימו מפגשים בתאריכים הבאים: 25.12.25 , 11.12.25 , 27.11.25 , 13.11.25 , 30.10.25 , 22.1.26 , 8.1.26

מרצה:

ד"ר ריבה זיו, דוא"ל: rivaz@tauex.tau.ac.il

שעות קבלה: בתאום מראש

רציונל:

הקורס "מערכת הבריאות בישראל" יעסוק בהבנת האספקטים החברתיים והתרבותיים כרקע להבנת אי השוויון במערכת הבריאות, בהבנת המאפיינים של החברה הישראלית והשפעתם על התנהגות של לקוחות, אנשי מקצוע וארגונים במסגרת מערכת הבריאות.

מטרת הקורס:

במהלך הקורס הסטודנטים ילמדו על החברה הישראלית, על מאפיינים חברתיים ותרבותיים של החברה בישראל כרקע לאי שוויון בבריאות, על הון חברתי וקהילתי, על עוני ואי שוויון בבריאות בחברה הישראלית, על גזענות, אפליה והדרה, על פערים גאוגרפיים בשירותי הבריאות, על הגירה ובריאות.

יעדי הקורס:

בסיום הקורס הסטודנטים:

- יבינו היבטים חברתיים ותרבותיים במערכת הבריאות
- יזהו בעיות חברתיות מרכזיות במערכת הבריאות
- יבינו את השפעת ההון החברתי והקהילתי כגורמים המגנים על הבריאות

שיטות הוראה:

- הרצאות

נושאי השיעורים:

- החברה הישראלית: היבטים תרבותיים, חברתיים וכלכליים
- עוני, אי שוויון, יחסי כוח וביטוייהם בשדה הבריאות
- גזענות, אפליה והדרה בשירותי הבריאות (מגדר, זהות ונטייה מינית)
- פערים גאוגרפיים בשירותי הבריאות
- הגירה ובריאות
- מערכת הבריאות בהשוואה בינלאומית

דרישות הקורס:

- קריאת בביבליוגרפיה חובה.
- הנוכחות בשיעורים היא חובה, על פי תקנון האוניברסיטה.

דרישות קדם

אין

ציון

בחינה מסכמת (100% מהציון), ציון עובר: 60

נושאי הקורס:

נושא	ספרות חובה
החברה הישראלית: היבטים חברתיים כלכליים	בן-נון, ג. מגנזי, ר. (2010). היבטים כלכליים וחברתיים במערכת הבריאות בישראל. אייזנקוט, ד. חיראק, ר. ודורון, ש. (2021) אתגרים ומגמות בחברה הישראלית במבט רב תחומי. חיפה: הוצאת פרדס.
אי שוויון בבריאות בחברה הישראלית כוח ופוליטיקה	בן-נון, ג. ברלוביץ, מ. ושני, מ. (2020). מערכת הבריאות בישראל. ת"א: עם עובד. בר עוז, א. : בן-נון, ג. ושוורץ, ש. (2019). מערכת הבריאות על שולחן הניתוחים. המכון הלאומי לחקר שירותי הבריאות ומדיניות הבריאות. McCartney ,F. (2019). Inequalities in Health and Health Systems, Defining health and health inequalities. <i>Public Health</i> ,6, jul, 172:22.
גזענות, אפליה והדרה בשירותי הבריאות	זיו, ה. (2015). גזענות ברפואה: הפוליטיקה של הסגרגציה בבריאות. רל"א. שלו, כ. (2003). בריאות, משפט וזכויות האדם. אוניברסיטת ת"א: הוצאת רמות. עמ' 141-107.
פערים גאוגרפים בבריאות ובשירותי הבריאות	Niv-Yagoda, A. (2020). Association between trust in the public healthcare system and selecting a surgeon in public hospitals in Israel: a cross-sectional population study. <i>J Health Policy Res</i> 9, 38.

Kemp, A. (2016). Wanted workers but unwanted mothers: Mobilizing moral claims on migrant care-workers' Families in Israel. <i>Social Problems</i>, 63(3). זיו, ר. (2013). "מהגרי עבודה בתחום סיעוד המבוגר בישראל: תפיסות סטריאוטיפיות ומרחק חברתי בין ישראלים ובין מהגרי עבודה". <i>גרונטולוגיה</i>, מ (2-3), 109-126.	הגירה ובריאות
Health at a glance (2019). OECD indicators אתר האינטרנט של OECD ברוכים, ק. (2018). <i>מערכת הבריאות בישראל בראי ה OECD</i>. משרד הבריאות	מערכת הבריאות בהשוואה בינלאומית

* הסילבוס נתון לשינויים בהתאם לתקופה